

CVETJE

iz

domačih in tujih logov.

Izdaja

Anton Janežič.

Pervi zvezek.

V CELOVCU 1861.

MARIA STUART.

Tragedija v 5 djanjih.

Spisal

Friiderik Schiller.

Poslovenil

France Cegnar.

J. Urbanov

Natisnil Janez Leon.

O s e b e.

Elizabeta, angleška kraljica.
Marija Stuart, škotska kraljica, jetnica na Angleškem.
Robert Dudlej, grof Leicesterski.
Juri Talbot, grof Schrewsburiski.
Vilelm Cecil, baron Burleighski, velki blagajnik.
Grof Kentski,
Vilelm Davison, državni tajnik.
Amia Paulet, vitez, Mariin čuvaj.
Mortimer, njegov bratranec.
Grof Aubespine, francozki poslanec.
Grof Believre, izredni poročnik francozki.
Okelli, Mortimerjev prijatelj.
Drugeon Druri, drugi Mariin čuvaj.
Melvil, njeni hišnik.
Hana Kenedi, njena dojnica.
Margareta Kurl, njena hišina.
Rabelj grofije.
Častnik telesne straže.
Francozki in angleški gospodje.
Spremstvo.
Dvorni služabniki angleške kraljice.
Služabniki in služabnice škotske kraljice.

Pervo djanje.

V gradu Fotheringhaji. — Soba.

Pervi nastop.

Hana Kenedi, dojnica škotske kraljice, v hudem prepiru s Pauletom, ki hoče kovčeg odpreti. Drugeon Druri, njegov pomočnik, z vetrihi.

Kenedi.

Sir, kaj spet délate? Prederzni človek,
Preč od predálov!

Paulet.

Lej! — Od kod ta lišp?

Iz gornje izbe so ga vergli dol,
Da podkupíli bi vertnarja ž njim.
— Prekleta bodi ti, zvijača ženska!
Iskal in pazil sem že noč in dan,
Nahajam še le zdaj zaklade skrivne!
(Spravi se čez kovčeg.)

Kjer to je bilo, tamkaj bo še kaj!

Kenedi.

Prederznik, preč! Skrivnosti hrani tu
Gospá.

Paulet.

Teh ravno iščem. (Dobí nekaj pisem.)

Kenedi.

Zgolj nedolžne

Poskušnje vrezanih peres, da si
Čas krajša v žalostni in tožni ječi.

Paulet.

Hudoba dela v brezposlénih urah.

Kenedi.

V francoščini so spisane.

Paulet.

Še huje!

Sovražnik naš ta jezik govori.

Kenedi.

Poskušnje pisem do kraljice vaše.

Paulet.

Te izročim — Lej! kaj se sveti tu?
(Odperl je skriven predal in prinesel lišpa iz njega.)
Kraljevi šapelj, dragih kamnov poln,
Francozke lilije so všite vanj.

(Dá ga spremljevavcu.)

Na ga, Drurí; to deni k unemu!

(Drurí odide.)

Kenedi.

Sramotna sila, ki se nam godí!

Paulet.

Nevarna nam je, dokler kaj imá,
Ker v njeni roci je orožje vse.

Kenedi.

O milost, sir! Pustite zadnji lišp
Življenja nam! Jetnico veselí
Spomin nekdanjih veličastnih dni:
Saj drugo vse ste nam že davno vzeli.

Paulet.

V pošteni roci je. Ne bojte se!
Pošteno verne se o svojem času!

Kenedi.

Kdo mogel bi verjeti, da kraljica
Prebiva v golih, pustih teh zidovih!
Kje je nebó nad njenim sedežem?
Nožica nežna, vajena mehkobe,
Hoditi mora po tem pustem tlaku,
S kositerjevo ji posodo strežem,
Ki zadnja plemkinja jo zaničuje.

Paulet.

Gostila s tako je možá v Sterlinu,
S hotivcem sama pa iz zlata pila.

Kenedi.

Še zèrcala ji ne privoščite.

Paulet.

Dokler nečimerno obličje gleda,
Ne neha upati in žugati.

Kenedi.

In bukev manjka ji za dušno hrano.

Paulet.

Pustili smo ji sveto pismo, naj
Sercé poboljša.

Kenedi.

Citre ste ji vzeli.

Paulet.

Ker pela pesmi je zaljubljene.

Kenedi.

Kakó godí se mehki knežinji,
Ki bila že v zibéli je kraljica,
Odrasla na dvorovih Medicejskih
V naročji preobilne radosti?
Dovòlj ni, da ste vzeli ji mogočnost,
Še revni lišp ji tergate iz rok!
Udá nazadnje blago se sercé
V nesrečo hudo; ali britko peče
Izguba malih radosti življenja.

Paulet.

Redé mu le nečimernosti v sercu,
Ki treba mu spoznanja in pokore.
Življenje razuzdano pokorí
Se le v pomanjkanji, ponižanji.

Kenedi.

Če v prvi je mladosti pot zgrešila,
Naj spravi z Bogom se in svojim sercem,
Sodnika nad sebo v Angležih nema.

Paulet.

Kjer je grešila, tam jo čaka sodba.

Kenedi.

Kakó grešila tu bi v tesnih sponah!

Paulet.

In vender znala je iz tesnih spon
 V svet roko stegniti, v državo vreči
 Domače vojske žarno plamenico;
 Razbojniško derhal orožiti
 V pogin kraljici, ktero Bog ohrani!
 Al ni iz tesnih zidov obudila
 Zločina Paria in Babingtona,
 Da bi kraljico našo umorila?
 Al ni zaplela v zanjke blago serce
 Norfolku skozi železne križe? Zarad
 Nje pala je najbolja glava na
 Otoku pod sekiro rabeljnovo.
 Je-li ta žalostni izgled prestrašil
 To puntarsko derhal, ki zanjo se
 Pogreza v eno mer v prepad pogubi?
 Morišče polni vedno, dan na dan,
 Za njo s zločini se prederznimi,
 In puntanje poprej se ne končá,
 Da pade ona, ki ga kriva je.
 — Nesrečni dan, ko so bregovi naši
 Sprejeli gostoljubno to Heléno.

Kenedi.

Da, gostoljubno je sprejeta bila!
 Zaperli so ubožico ta dan,
 Ko prišla je pregnana v to deželo
 Iskat pri svoji rodbini pomoči.
 Mednarodna pravica, visokost
 Kraljeva je branile niste; v ječi
 Življenja zora ji je utonila.
 In zdaj, ko vse težave in britkosti
 Zaperta v ječi je okusila,
 Jo kličejo pred sodbo, ko zločinko;
 Na smert in na življenje tožijo,
 Ko kako hudodelnico — kraljico!

Paulet.

V deželo k nam prišla morivka je.
 Pregnalo ljudstvo, pahnilo jo je
 S prestola, ker ga je oskrunila;
 Zaklela se na srečo našo je,
 Da bi Marije španske čas kervavi
 Obnovila in pokatolčila
 Angléško, ter izdala jo Francozu.
 Zakaj ni podpisala edimborske
 Pogodbe, odpovedala se kroni
 Angléški, z eno čerto pota si
 Odperla iz te ječe? Rajši je
 Ostala v ječi, kakor da bi bila
 Imenu temu odpovedala.
 Zakaj je tako delala? Ker upa

Kovarstvu, zli umetnosti zakletve.
Nesrečo kuje in ves ta otok
Iz svoje ječe misli osvojiti.

Kenedi.

Sir, vi nas grajate! — K besedi terdi
Pristavljate porugo grenko! Kako bi
Imeti mogla take sanje ona,
Ki tu zazidana umira živa,
Do ktere ne predrè tolažni glas,
In ne odmev prijateljski iz doma
Premilega, ki vidila že davno
Obličja ni človeškega, razun
Obrazov temnih svojih ječarjev,
Ki je dobila — ni še tega davno —
Čuvaja novega rodbine vaše,
Ko vedno jo gradi omrežje novo —

Paulet.

Zvijače ne ovira to železo,
Morda prepiljeni so križi ti,
Morda te izbe tlak in stene té,
Na videz terdne, so po sredi votle,
Izdaji pot odprejo, kadar spim.
Peklenska služba, ki je meni dana,
Da moram čuvati to zvito ženo!
Strah me budí iz spanja, hodim krog
Po noči, kakor nepokojen duh,
Ključavnic in zapahov in čuvajev
Zvestobo skušam; vsako jutro vstanem

V trepetu. Ali blagor, blagor mi!
 Up me navdaja, da bo skoraj konec.
 Pred peklom raji bi na straži stal,
 Ko pred kraljico to, zvijače polno.

Kenedi.

Sem ravno gre.

Paulet.

S svetim razpetjem v roci,
 Z napuhom in nečimernostjo v sercu.

Drugi nastop.

Marija s zagrinjalom pregernjena, s svetim razpetjem v roci,
 Prejšnja.

Kenedi (ji steče naproti).

Z nogami nas teptájo, o kraljica!
 Trinoštvu mere ni in konca ne.
 Vsak novi dan valí terpljenje novo,
 Sramoto na kraljevo tvojo glavo.

Marija.

Zakaj žaluješ? Kaj je?

Kenedi.

Sem poglej!
 Odperli so predale; tvoje pisma,
 Zaklad edini, z mnogim trdom rešen,
 Nevestni lišp francozki, slave zadnji

Ostanek, je v njegovi roci. Vse
Kraljevo so ti vzeli, nič več nemaš.

Marija.

Umiri se, o Hana! Treba ni
Kraljici lišpa. Ponižujejo
Naj nas, ponižajo nas vender ne.
Prestala mnogo na Angleškem sem,
Prebijem tudi to. — Po sili, Paulet,
Ste vzeli mi, kar vam sem namenila
Zročiti danes še. Med listi temi
Je pismo moje roke do kraljice
Angléške; obljubíte mi, da ga
Pošteno izročíte sami njej,
Pa ne Burleighu v nepoštene roke.

Paulet.

Če se prepričam, da je prav in dobro.

Marija.

Povém vam čisti zapopadek, sir!
V tem pismu prosim milosti velike,
Pogóvora s kraljico, ž njo, ki je
Z očesom lastnim nisem nikdar vid'la.
Postavili so me možém pred sodbo,
Ki meni niso ravnorodni, katerim
Ne morem se zaupati. Rodú
Je mojega kraljica, mojega
Je spola in stanú. Njej sami, sestri,
Kraljici in gospej sercé odkrijem.

Paulet.

Miladi, mnogokrat ste že osodo
In svojo čast možém zaupali,
Ki manj so bili vredni spoštovanja.

Marija.

Spolnite mi še drugo prošnjo, sir,
Le nečloveštvo bi mi jo odreklo.
Že dolgo v ječi bivam brez tolažbe
Cerkvene, brez kreposti zakramentov;
Če vzela mi je krono in svobodo,
Če mojemu življenju žuga, ona
Nebeških vrat gotovo ne zaprè mi.

Paulet.

Po vaši želji pošljem po dekana —

Marija (mu naglo v besedo seže).

Dekana nočem. Pripeljite mi
Duhovnega možá katolske vere.
— Želim pisarja in notarja tudi,
Da zadnjo svojo voljo zgotovím.
Britkosti, dolga reva v ječi gloda
Življenje moje. Zdi se mi, da so
Preštete moje ure, mislim, da
Umiram.

Paulet.

To prav mislite, miladi!
Premišljevanje to se vam spodobi.

Marija.

Bog vé, če hitra in nenadna roka
Britkosti del počasnih ne pospeši;
Storím naj oporoko in naj sklenem
Čez to, kar moje je.

Paulet.

Vam je svobodno.

Kraljica naša vas gotovo ne
Želi oropati.

Marija.

Od zvestih mojih

Služabnic in služabnikov ste me
Ločili. — Kje so? Kak se jim godí?
Ne potrebujem njihne službe, ali
Bojim se, da terpe in stradajo.

Paulet.

Služabnikom se ne godí krivica.

(Hoče iti.)

Marija.

Zapustite me spet, vi greste, sir,
Pa niste mi terpečega sercá
Iz muke negotovosti rešili.
Da sem od vsega sveta ločena,
Gre hvala vam in stražnikom; nobena
Beseda ne predrè zidovja tega,
Osoda moja je v sovražni roci.
Pretekkel mesec je v trepetu vednem,
Kar me je komisarjev štirideset

Obsulo v gradu tem, veleli so
 Mi nepripravljeni pred naglo sodbo,
 Zatožbe zvite mi prebirali
 In brez pomoči zagovornikove,
 Da opravičim se, zahtevali;
 Ko duhi prišli so in šli ko duhi.
 Molčí od tega dneva vsaki jezik;
 Zastonj v očesih vaših izprašujem,
 Če je nedolžnost moja zmagala;
 Če zdal je kaj prijatlov mojih trud,
 Če me pogubil je sovražni svet.
 Odprite vender usta. — Oznaníte,
 Kaj imam upati, česa se bati.

Paulet (malo premišluje).

Pri Bogu milosti iščite.

Marija.

Upam,
 Sir, v božjo milost, in zanašam na
 Pravico tenko se sodnikov časnih.

Paulet.

Pravična sodba bo. Ne dvomite.

Marija.

Je pravda dokončana, sir?

Paulet.

Ne vé.

Marija.

So obsodili me?

Paulet.

Ne vém, miladi.

Marija.

Tu ima sodba hiter ték. Mordà
V mé rabelj plane, kakor so sodniki.

Paulet.

Ta misel naj pretrese vam sercé, da
Vas najde bolj pripravljenih, ko oni.

Marija.

Celó nič mene ne osupne, sir,
Kar razsoditi se prederznila
Westminsterhalska sodba je, ki jo
Burleigh in Hatton vladata, sovražna
Prostósti moji. Vém, kaj sme početi.
Angléška vladarica zoper mene.

Paulet.

Ničesar se angléški ne bojé
Vladarji, ko vestí in parlamenta.
Kar določila je pravična roka,
Le-tó pred svetom doverší oblast.

Tretji nastop.

Prejšnji. Mortimer, Pauletov bratranec, pristopi, ter pusti
čisto v nemar kraljico.

Mortimer.

Ali ste tu, stric? Prášajo po vas.
(Odide, kakor je prišel, kraljica zapazi to.)

Marija.

Še eno prošnjo, sir! Ak mi imate
Vi kaj oznániti — od vas poterpim
Veliko, spoštovaje vašo starost;
Al zopern mi mladenčev je napuh,
Varujte me sirovih šeg njegovih.

Paulet.

Kar vam je zoperno, je meni drago.
Bedák mehkužen tiste verste ni,
Ki se topé v hinavski ženski solzi. —
Bil je po svetu, v Rêmi in v Parizu,
Povernil se z angleškim starim srcem,
Umetnost vaša je pri njem zastonj. (Odide.)

Četerti nastop.

Marija. Kenedi.

Kenedi.

Sirovež se prederznil je, v obraz
Zasramovati vas. O, to je britko!

Marija (zamišljena).

Ko nas je veličastni blesk obséval,
Sladkačem smo nastavljali uhó,
O Kenedi! pravično je, da zdaj
Poslúšamo očitkov britki glas.

Kenedi.

Kaj? tako ste poterti, maloserčni?
Saj bili sicer ste veseli, vi
Ste mene tolašili, le objést
Sem vam očitala, ne tožnosti.

Marija.

Kervava senca kralja Darnleja
Dviguje jezno se iz temne rake,
In ne umíri z mano se poprej,
Da verha dokipí nesreča moja.

Kenedi.

Kaj moram čuti!

Marija.

Ti si pozabljiva —

Al jaz sem ohranila zvest spomin.
Oblétnica je danes grozne zgodbe,
Praznujem s postom in s pokoro jo.

Kenedi.

Pustite v miru tega hudega
Duhá. Oprali djanje ste z večletnim
Kesanjem in terpljenjem. Odpustila
Je cerkev vam, ki véže in odpušča,
Nebeški raj odperla vaši duši.

Marija.

Iz groba lahkokritega na novo
Se dviga davno odpuščeni dolg!
Osveto hoče možev duh, ne zápre
Ga zvonček ministrantov v temni grob,
Ne sveto telo v roci mašnikovi.

Kenedi.

Vi niste, drugi so ga umorili.

Marija.

Pa znala sem za to. Pustila sem,
Prilíznjeno vabila v mrežo ga.

Kenedi.

Mladost krivico manjša. Tako mladi
Ste bili!

Marija.

Tako mlada nakopala
Na mlado sem življenje težki dolg.

Kenedi.

Unelo serd je v persih vam kervavo
Razžaljenje in moževa prevzetnost;
Ljubezen vaša dvignila ga je
Iz temne nižnosti, ko božja roka;
Vi posadili ste ga na prestol
S kraljevo svojo roko, z dedno krono
Ga osrečili. Kako mogel je
Pozábiti, da ga ljubezen vaša
Je povelícala čez druge vse?
In vender je pozabil, nehvaležnik!

Razžalil je s' sumljivostjo nečastno,
 S sirovim običajem vašo nežnost,
 Ugasil žar ljubezni vam v očesu.
 Slepivna mreža vam je z oka pala.
 Iztergali ste mu 'z naročja se,
 Nesramneža v zaničevanje vergli —
 In on — je prosil za zamiro vas?
 Je prosil milosti? Je vam objél
 Kolena in poboljšanje obljubil?
 Kljubával je ostudnež vam; on, vaš
 Podložnik, pa je hotel biti kralj;
 Prebodel je pred vašimi očmi
 Sercé ljubljencu pevcu Riciju —
 Kervavo ste plačáli dolg kervavi.

Marija.

Kervavo plača tudi mene. Hana,
 Obsojaš me, daravno me tolažiš.

Kenedi.

Zaved'li niste se, v omotici
 Ste bili, ko ste v djanje privolili.
 Omótica ljubezni slepe vas je
 Vklonila zapeljivcu strašnemu,
 Nesrečnemu Bothwellu. — Vladal je
 S prevzetnim sercom vas in vaše misli,
 Unemal vam možgane s čarovno
 Pijačo in umetnostjo peklensko.

Marija.

Pomočkov družih in zvijač ni rabil,
 Ko lastno zmožnost in slabosti moje.

Kenedi.

Nikakor ne! Duhove pogubljene
 V pomoč je moral klicati, da vam
 Je jasni um omračil. Svárjenja
 Prijatlic svojih niste poslušali,
 In mar vam bilo več poštenja ni.
 Pred Bogom in pred svetom sramovali
 Se niste nič več; lica vaše, prej
 Dom sramožljivosti, žaréle so
 V plamenu grešne poželjivosti.
 Skrivnosti zagrinjalo vergli ste
 Od sebe; derzna zloba moževa
 Je zmágala boječnost vašo, derzno
 Nosili ste nesramnost na ogléd.
 Morivec, kterege je klelo ljudstvo,
 Je nosil v slavi škotski meč kraljevi
 Po edimborskih ulicah pred vami;
 Z orožjem ste zajeli parlament,
 In tu, v svetišču pravde in zakona,
 Sodnikom ukazáli ste, da so
 Sodili, da nedolžen je — morivec!
 In tu še konca ni — Moj Bog!

Marija.

Povedi vse!
 In pred oltarjem sem mu roko dala!

Kenedi.

Naj večna tema djanje to zakrije!
 Prestrašno je, pregrozno, duše

Zgubljene strašna priča — ali vi
 Zgubljeni niste, dobro vas poznam.
 Gojilo vas je mleko mojih pers,
 Sercé imate čutno, sramožljivo,
 Objést nesrečna le je vaša rana.
 Ponavljam vam: hudobni so duhovi,
 Ki sejejo človeku v persi ljuljko,
 Iz ktere klije greh in hudobija;
 Iz pers ostrupljenih povračajo
 V žvepleno reko se peklenskih tmin.
 Od te dogodbe, ki življenje vaše
 Mračí, se niste pregrešili več,
 Jaz sem pokore vaše terdna priča.
 Pogum tedaj! umírite se saboj!
 Naj peče vas, kar bodi, na Angleškem
 Vi niste nič zakrivili. Elizabeta,
 Ne parlament angleški, je sodnica
 Nad vami; tu zatira vas oblast,
 Stopiti smete serčno pred sodnike.

Marija.

Čuj, kdo-li sem gre?

(Na pragu se prikaže Mortimer.)

Kenedi.

Mortimer. Sem gro.

Peti nastop.

Prejšnje. Mortimer boječe pristopi.

Mortimer (dojnici).

Odstópíte, pri vratih pazíte!
Kraljici imam nekaj oznaniti.

Marija (važno).

Ostani, Hana!

Mortimer.

Ne bojte se, miladi! Zdajci me
Spoznate. (List ji podá.)

Marija (pogleda list in osupne).

Ha! kaj to pomenja? Kaj?

Mortimer (dojnici).

Na stražo, Kenedi! skerbíte, da
Nas ne zasači stric!

Marija (dojnici, ki se obotavlja in skuša kraljičino voljo v
njenem obličji brati.

Le pojdi, Hana!

(Dojnica se čudi ter odide.)

Šesti nastop.

Mortimer. Marija.

Marija

Od kardinala, strica mojega,
Iz Lotringa iz Francije! (bere)

„Zaupajte sir Mortimerju, ki
 „Vam izroči to, ker zvestejega
 „Prijatla na Angleškem nemate“.

(Gleda Mortimerja, ter se mu čudi.)

Je to mogoče! Ni slepilo prazno?
 Prijatla imam tako blizo in
 Menila sem, da mene je ves svet
 Zapustil — Môga ječarja bratranec
 Je moj prijatelj, katerega imela
 Sem za najhujega sovražnika —

Mortimer (poklekne ji pred noge).

Kraljica odpustite, nosil lice
 Lažljivo s težkim srcem sem; al ono
 Mi je odperlo pot do vas, miladi,
 Da morem vam pomoči, vas rešiti.

Marija.

Vstaníte, sir! -- Ne morem tako hitro
 Iz globočine rev se dvigniti,
 V naročje upanju se vreči. — Kje
 Mi sije up, povejte, da vam verjem.

Mortimer (ustane).

Uhaja čas. Moj stric bo skoraj tu,
 In spremlja človek ga sovražen vam.
 Preden oznani on vam sodni sklep,
 Slušajte, kako dojde vam rešitev.

Marija.

Nebesa s čudežem jo pošljejo!

Mortimer.

Začnèm o sebi.

Marija.

Govoríte sir!

Mortimer.

V dolžnostih ostrih sem dorasel, v temnem
Sovraštvu papeštva sem bil odgojen.
Ko sem dopolnil dvajset lét, kraljica,
Nepremagljive so me gnale želje
Vèn v kopni svet. Za sabo sem zapustil
Učilnice tihotne puritanske
In domovino svojo, z urno nogo
Prehodil sem Francozko. Serce mi
Je hrepenelo po taljanskem svetu.

Bil ravno velik je cerkveni god,
Vsi potje mergoleli so ljudi,
Ovenčan bil je vsaki križ pri cesti,
Ko bilo bi človeštvo romalo
V nebó, se mi je zdelo. Mene tud' je
Zajela reka verne množice
In me dervila v večno mesto — Rim.

Kraljica, kako mi je tukaj bilo!
Ko sem ugledal stebrov kras in zmagnih
Obokov, ko stermečega objel me
Je veličanski kolisej, v naročje
Veselo vzeli me prekrasni kipi!
Umetnosti močí prej nisem čutil:
Sovraži cerkev, ki me je zgojila,
Milíno čutov, ne terpi podob,

Vteleseno besedo le časti.
 O, kako mi je bilo, ko sem stopil
 Čez prag cerkví, poslušal harmonijo
 Nebeško in podob obilnost gledal
 Z očaranim očesom in zaperto sapo,
 Ko se je vsa lepota in krasota
 Gibala živo pred plamečo dušo,
 Ko gledal sem podobe božje sam:
 Češčenje angelsko, Kristovo rojstvo,
 Devico sveto, trojedinega
 Bogá in preobraženje nebeško —
 Pél mašo véliko je papež, v krasu
 Neskončnem blagoslovil svet vesoljni.
 O, kaj je blesk zlatá in dragih kamnov,
 Ki ž njimi krasijo se zemski kralji!
 Z nebeškim svitom je le on obdan.
 Njegova hiša je nebeški dom,
 Ker tega svéta niso te podobe.

Marija.

Prizanesíte! dosti je! Nehajte
 Razgrinjati življenja cvetni pert,
 Jaz sem uboga, reva in jetnica!

Mortimer.

Tud jaz sem' bil, kraljica! Moja ječa
 Se je odperla, spone duh razdrobil,
 Pozdravil je življenja lepi dan.
 Prisegel tihi knjigi sem sovraštvo,
 Z zelenim vencem sence si ovíl,

Uverstil med vesele se vesel.
 Obsipalo me mnogo je Francozov
 Veselih ino Škotov plemenitih,
 Peljali so me k stricu vašemu. —
 Guisiski kardinal, kak mož je to!
 Učen in umen, moder, duh orjašk!
 Ustvarjen za duhovsko vladanje!
 Izgled kraljevega duhovnika,
 Cerkvenih knezov zlatosajna krona!

Marija.

Vi vidili obličje ste njegovo
 Prijazno, milo, spoštovanja vredno,
 Ki bil vodnik je mladih mojih let?
 Povejte mi, se še spominja mene?
 Je srečen, mu še sveti solnčna luč?
 Stojí še terdno skala svete cerkve?

Mortimer.

Preblaženi se sam ponižal je,
 Podučil me v resnicah svete vere,
 Razpodil dvombe mojega duhá,
 Razjasnil mi, da modrovavni um
 Človeka vedno v težke zmote vodi,
 Da mora viditi okó, kar treba
 Verjeti sercu, da je vidne glave
 Potreba cerkvi, da resnica večna
 V zakonih govori očakov svetih.
 Otročje duše krivi zapopadki
 Tonili pred zmagljivim umom so
 Njegovim, pred zgovornostjo njegovo.

V cerkveno sem povernil se naročje,
S prisego sem se zmoti odpovedal.

Marija.

Tedaj ste v družbi tistih tisoč duš,
Ki jih z besedo je, močjó nebeško,
Kot božji sin, zveličar naš na gori,
Omečil in zveličanju pridobil!

Mortimer.

Ko na Francozko kardinala je
Pozval poklic, poslal me v Rêmo je,
Kjer pridni in pobožni jezuiti
Duhovnike gojé Britanii.
Morgan, Škot plemeniti, bil je tukaj,
Vaš zvesti Leslej, vládika učeni
Ros es ki tudi, ki na tleh francozkih
Živé v pregnanstvu nevesele dni.
Soznanil in sprijaznil sem se ž njimi,
Terdili so me v veri. — Neki dan,
Ko se oziral sem po bivališču
Vladičnem, sliko sem ugleđal ženske
Lepote čudovite; v živo dušo
Me je pretresla, stal do solz sem ganjen
Pred njo. Vidéč to, vládika mi reče:
Zastonj ganila vas ta slika ni.
Vsih žen kraljica, ki živé na svetu,
Je tudi naj nesrečniša pod solncem,
Terpi zavoljo svete naše vere,
In vaša domovina jo terpinči.

Marija.

Pošteni mož! Zgubljeno ni še vse,
Ker mi ostal je v revi tak prijatelj!

Mortimer.

Potem z besedo živo je začel
Mučenje vaše mi razkladati,
In kervoločnost vaših vražnikov.
Položil je pred mene rodovnico,
Dokazal mi, da ste Tudorske hiše
Rodú in me prepričal, da imáte
Le vi pravico vládati Angleško,
Ta nazovi-kraljica ne, spočeta
V prešeštvu, ktero Henrik oče njeni
Zavergel je za nezakonsko hčer.
Zaupal nisem le njegovi priči,
Iskal sem sveta pri vsih pravoznancih.
Pregledal mnogo starih gerbov sem,
Vsi zvedeni možjé, ki sem jih vprašal,
Terdíli so pravice vaše moč.
Zdaj vé, da je pravica vaša do
Angleške krone vsa krivica vaša;
Da je lastnina vaša ta deržava,
V kateri ste jetnica po nedolžnem.

Marija.

Nesrečna ta pravica! Ona je
Edini vir terpljenja mojemu.

Mortimer.

V tem času mi je prišlo na uhó,
 Da iz gradú Schrewburskega so vas
 Odvedli v hišo strica mojega.
 Naredbo to sem cenil kakor delo
 Usmiljene nebeške rešne roke.
 Osode glasen klic je bila meni,
 Ki izvolila mojo roko je,
 Da reši vas; prijatli so veselo
 Moj sklep pozdravili, in svéte dajal
 In blagoslovil me je kardinal,
 Hinavščine potrebne me naučil.
 Ko dozorela je osnova, sem
 Se vernil v domovino, dan deseti
 Je danes, kar sem stopil na otok.

(Nekoliko preneha.)

In zdaj, kraljica, gledam vaš obraz!
 In ne podobe! Kako ceno hrani
 Ta grad! Ne, ječa ni! Nebeški dom je,
 Krasneji, ko kraljevi dvor angleški.
 O, srečni, komur dovoljeno je
 Prebivati pod eno streho z vami!

Zastonj ne skriva tak globoko vas!
 Mladost angleška bi se spuntala,
 Nabrušeni se zasvetili meči,
 Korakal hrupni punt z orjaško glavo
 Po mirnem tem otoku, ko Anglež bi
 Kraljico svojo vidil!

Marija.

Blagor ji,
Ko vidil bi jo vsak Britanec z vašim
Očesom!

Mortimer.

Ko bi priča bil, ko jaz,
Terpljenja, vdanosti, krotkosti vaše;
Ko vidil bi ponižno mučenico,
Ki ne uvene v tožni ječi ji
Lepota sjajna milega obličja.
Vam manjka vsega, kar življenje diči,
In vender vas obséva blesk življenja.
Kolikorkrat le stopim čez ta prag,
Sercé mi bolečina v persih terga,
V obličje vaše milo se zamikam!
— Al z urno nogo bliža sodba se,
Nevarnost z vsako uro se narašča,
Nič več ne smem odlašati — nič več
Vam groze skrivati —

Marija.

Je pravda moja
Razsojena? Povejte mi resnico
Naravnost. Na vse sem pripravljena.

Mortimer.

Da! Dva in štirideset sodnikov je
Sodilo, da ste krivi. V parlamentu
Obedve zbornici, prestolno mesto
Priganja silno, da se spolni sodba;

Kraljica sama se še obotavlja,
 Iz zvite hudobije, da jo ljudstvo
 Prisili sodni sklep podpisati,
 Ne iz človeštva in usmiljenja.

Marija (mirno).

Sir Mortimer, osupnili me niste,
 Ne ustrašili. Tacega glasú
 Že davno pričakujem, ker poznam
 Sodnike. To, kar sem do zdaj prestala,
 Mi priča, da svobodna več ne bom —
 Saj vém, kaj z mano namerjavajo.
 Deržati čejo v ječi me do smerti.
 Osveto mojo in pravice moje
 Zagrebsti z mano v temo večne ječe.

Mortimer.

Kraljica, ne — o ne! Še hujše je.
 Trinoštvo v delih ne ostane na
 Pol pota. Dokler ste na svetu živi,
 Živi tud strah kraljici te države.
 Dovòlj globoke ječe nema vam;
 Življenje vaše nje prestol ji maje,
 Po vaši smerti srce na-nj mirno sesti.

Marija.

Prederzne se, kraljevo mojo glavo
 Na smertno klado položiti?

Mortimer.

Da

Prederzne se, ni dvombe.

Marija.

Lastno svoje,

Vsih kraljev veličanstvo ognusiti?

In se francozke ne bojí osvete?

Mortimer.

S Francozko sklepa večen mir, vojvodu
Anžuskemu z rokó prestol ponuja.

Marija.

Ne prime za orožje španski kralj?

Mortimer.

Ne trese pred oroženim se svetom,
Dokler je v miru z ljudstvom svojim.

Marija.

Ták

Izgled sramoten dala bi Britancem?

Mortimer.

V deželi tej je v zadnjih časih več
Kraljevih žen s prestola na kervavo
Stopflo klado. Katarina Howard,
Kraljičina je mati šla to pot;
Tud Graj je bila glava kronana.

Marija (po kratkem premišljevanji).

Ne, Mortimer! vas prazen strah slepi,
Skerb zvestega sercá vam mir kalí,

Strahú ne dela mi morišče, sir ;
 Odperte so kraljici druge pota,
 Bolj tihe, mirne in nič bolj nevarne,
 Da z mano mojo pravdo pogubi.
 Predèn poišče meni rabelj se,
 Gotovo najde se skrivaj morivec.
 — To, sir, mi dela strah in nikdar kupe
 Ne nesem k ustom, da me groza ne bi
 Sprelétala, da morebiti jo
 Nalila je ljubezen moje sestre.

Mortimer.

Morivec k vratom tem se ne približa,
 Očitno ne in tudi ne skrivaj.
 Bodíte brez skerbí! Pripravljeno
 Je vse. Dvanajst mladenčev plemenitih
 Dežele té je v zvezi z mano, danes
 Prejeli svete zakramente so ;
 Od teh rešitve svoje pričakujte.
 Poročnik A u b e s p i n e, grof francozki,
 Za zvezo vé, ponuja lastno roko.
 Pri njem se zberemo, ko pride čas.

Marija.

Trepečem, dragi sir! — pa ne v radósti, "
 Sercé mi je prešinil hud spomin.
 Kam mislite? Prevdarite! Ni groza
 Vas Babingtonove, Tishburnove
 Glavé kervave, vzdignjene v svarilo
 Na mostu londonskem? Ne straši vas

Prederznikov nešteti žalostna
 Osoda, ki so našli smert v enacem
 Početji, meni ječo utesnili?
 Bežite preč, če je še čas, ak Burleigh
 Še vas omrežil ni, še izdajavca
 Med vašo družbo nema. Srečen človek
 Ne skuša mene rešiti.

Mortimer.

Ni groza
 Me Babingtonove, Tishburnove
 Glavé kervave, vzdignjene v svarilo
 Na mostu londonskem. Ne straši me
 Prederznikov nešteti žalostna
 Osoda, ki so našli smert v enacem
 Početji; našli v tem so večno slavo,
 In sladka sreča je za vas umreti.

Marija.

Zastonj je sila in zastonj zvijača!
 Sovražnik bdí, njegova je oblast.
 Ne varje Paulet sam in trop njegovih
 Čuvajev, ves angleški narod pazi
 Pri durih ječe moje. Prosta volja
 Kraljičina le more jih odpreti.

Mortimer.

O, to se ne zgodi nikdár, kraljica!

Marija.

Samó en mož jih more otvoríti.

Mortimer.

O, tega imenujte mi —

Marija.

Grof Lester.

Mortimer (osupnjen nazaj stopi).

Grof Lester! Lester! — Vaš najhuji vrag,
Elizabeti ljubljeneec — Od tega —

Marija.

Rešitve pričakujem, le od njega.
— Stopite k njemu. Serce mu odprite,
In da verjame, da vas jaz pošiljam,
Podajte mu to pismo in podobo.

(Vzame pismo iz nedrij. Mortimer se umakne in obotavlja
vzeti pismo.)

Vzemíte. Davno že ga skerbno skrivam,
Ker stric vaš ostro čuje in zapira
Do njega pot. Vas je poslal moj angelj.

Mortimer.

Kraljica — ta skrivnost — razjasnite
Mi jo —

Marija.

Grof Lester jo razjásni vam.
Zaupajte mu, da zaupa vam.
— Kdo gre sem?

Kenedi (naglo pristopi).

Paulet z nekim dvornikom.

Mortimer.

Lord Burleigh je. Kraljica, s hladno kervjo
In serčno poslušajte glas njegov.

(Odide skoz stranske vrata. Kenedi za njim.)

Sedmi nastop.

Marija. Lord Burleigh, prvi blagajnik na Angleškem in
vitez Paulet.

Paulet.

Vi ste želeli zvediti, kam se
Nagnila vaga je osode vaše;
Prišel je to oznanit svitli lord
Burleigh. Bodite voljni in udani!

Marija.

Obnesem se dostojno, kakor gre
Nedolžnosti.

Burleigh.

Poslala me je sodba.

Marija.

Burleighov jezik zdaj robuje sodbi,
Ki svojega duha ji vdihnil je.

Paulet.

Vi govorite, ko bi znali sodbo.

Marija.

Vem jo, ker jo prinesel je lord Burleigh.
— Govôrite.

Burleigh.

Podvergli ste se dva
In štirideset sodnikom.

Marija.

Ne zamérite,
Milord! da moram vam v besedo seči.
Vi pravite, da sem podvergla se dva
In štirideset sodnikom. Nikdar ne!
Osramotiti nisem mogla svoje,
In ne naroda svojega časti,
Ne sina svojega in knezov vsili.
Velí v zakoniku angleškem zakon:
Naj ravnorodniki priseženi
Razsojajo reči zatožencem.
Je kdo sodnikov meni ravnoroden?
Le kralji so enaki meni.

Burleigh.

Tožbo

Ste poslušali, odgovarjali
Sodnikom na vprašanja —

Marija.

Da, zvijača

Me zapeljala je Hattonova.
Poslušala sem tožbo, da odkrijem
Poštenje svoje, da pokažem svetu
Nedolžnost svojo, da odgernem plašč
Krivice, ki se mi godí — To sem

Storila, ker pošujem vredne lorde,
Ne njihne službe, ktere ne priznavam.

Burleigh.

Priznavajte jo, ladi, ali ne,
To celo nič ne dé, to vaše sodbe
Nikakor ne premoti, ne ustavi.
Vi sôpete angleški zrak, dobrote
Zakonov vživete angleških, toraj
Podložni ste angleški vladi.

Marija.

Sopem

Angleške ječe zrak. Se pravi to
Živeti na Angleškem in dobrote
Zakonov vživati? Poznam jih malo.
Prisegla na-nje nikdar nisem, nisem
Angleška deržavljanka, prosta
Kraljica sem deržave druge.

Burleigh.

Morda

Imé kraljevo daje vam pravico,
Kervave svade seme v tuji zemlji
Brez odgovornosti sejati? Kako
Bi bilo z varnostjo deržav, ko bi
Ne smel pravice meč kraljevega
Gostú se dotakniti tako, kot
Beraške glave?

Marija.

Ne utezam se

Pravici, al sodnikov ne priznavam.

Barleigh.

Sodnikov! Kako? Morda so derhal
 Zaveržena, nesramni blebetuni,
 Ki šalijo se s pravdo in resnico,
 Najeti, podkupljivi zatiravci?
 In ne možaki prvi te dežele,
 Veljaki, dovolj samostojni, da se
 Jim treba ni ogibati pravice,
 Ne bati knezov? Oni vladajo
 Svobodno in pravično žlahen narod.
 Razkaja vse sumljivosti in dvombe
 Že njih imé. Glavár jim je pobožni
 Vladika kenterborski, modri Talbot
 Pečate hrani, Howard ukazuje
 Brodovju. Govoríte! Je angleška
 Kraljica mogla več storiti v tej
 Kraljevi pravdi, ko izbrati vse
 Najplemeniteje možé v deržavi?
 Se more misliti, da bi sovraštvo
 Nektere podkupilo — v eni strasti
 Mož dva in štirideset zedinilo?

Marija (po kratkem molku).

Stermé poslušam čudno moč jezika,
 Ki s strupom je od nekda j na-me sikal.
 Kakó bi neučena ženska se
 Z govornikom umetnim merila!
 Da! ko bi bili lordi ti res taki,
 Bi molkom molknila, zgubljena

Bi bila moja pravda, ko bi me
 Obsodili; al té imena, ktere
 Vi slavite, ki pogubiti me
 Imajo, kaže vse drugače zgodba
 Dežele té: visoki žlahniki,
 Deržavni veličastni starašine
 Prilizovali so se osmemu
 Henriku, mojemu prededu, kakor
 Seraljski robí sultanovim termam —
 Na prodaj nosí viša zbornica
 In tako tudi nižja svojo voljo;
 Zakone kuje, preklicuje; sklepa
 Ženitve in razdira, kakor hoče
 Vladár; angleške knežje hčeri danes
 Iz hiše kakor kopiléta paha,
 In jutro daje jim kraljevo krono.
 Ti vredni lordi so pod štirimi
 Vladarji štírkrať vero zatajili. —

Burleigh.

Angleški zakon vam je tuj; angleška
 Nesreča vam je le predobro znana.

Marija.

To so sodniki moji — Lord blagajnik!
 Pravična vam bom jaz! Bodite mi
 Pa tudi vi pravični. Pravijo,
 Da dobro mislite deržavi in
 Kraljici, da ste zvesti in pošteni,
 Čuječi, nevtrudljivi. Rada verjem.

Dobiček lastni vas ne vlada, ampak
 Korist vladarjeva, državna. Ravno
 Zavoljo tega glejte, da vam prid
 Deržavni za pravico ne veljá.
 Vem, poleg vas sedé še plemeniti
 Možaki med sodniki mojimi.
 Pa ti so protestantje, za deržavni
 Prid vneti, hudo govorijo na-me,
 Kraljico škotsko in katoličanko!
 Britanec Škotu ni pravičen, to je
 Že star prigovor. — Toraj je navada
 Od starodavnih časov, da pri sodbi
 Ne sme noben Britanec pričati
 Na Škota, na Britanca Škot noben.
 Potreba dala je ta čudni zakon;
 V navadah starih je globoka misel,
 Poštujmo jih, milord — Natora vergla
 Je na to plahto v oceanu dve
 Ognjene ljudstvi in inako jo
 Je razdelila, ukazála jima,
 Da pulita za njeno se posestvo,
 Le reke Twede ozka struga loči
 Razgrete serca; večkrat se mešala
 Je bojevavcem kri v valovih njenih.
 Že tisoč let se gledata sovražno
 V desnici z mečem na bregovih njenih.
 Noben sovražnik planil na Angleško
 Še ni, da bi mu Škot ne bil pomagal;
 Domače škotske vojske vse podnetil

Britanec je. Poprej se ne konča kervavo
 Sovraštvo, da zedini parlament
 Edín oba naroda bratovsko,
 In eno žezlo vlada ves otok.

Burleigh.

In Stuart tako srečo naklonila
 Deržavi bi?

Marija.

Zakaj bi to tajila?

Povém vam, da sem sladki up gojila,
 Da združim v senci oljičini srečno,
 Svobodno in veselo dva naroda.
 Meníla nisem, da podnetim njuno
 Sovraštvo, ampak da pogasim tlečo
 Žerjavico nesloge in prepira
 Za večni čas, in, da zedinim Škotsko
 Z Angleškim, kakor je moj ded Richmond
 Dve roži skupaj zvezal po kervavem
 Prepiru.

Burleigh.

Po hudobni poti ste

Namen lovili, ker ste v žaru punta,
 Domače vojske segali po kroni.

Marija.

Nikakor ne! Za Boga! Kdaj sem tega
 Iskala? Kje so take znamenja?

Burleigh.

Jaz nisem prišel sem prepirat se.
 V tej reči ni več pravde, ne prepira.
 Med dva in štiridesetimi sodniki
 Je štirideset glasov, da ste grešili
 Na lanski zakon in zapadli kazni.
 Ukazano je bilo lansko leto:
 „Ko bi v kraljestvu vnel se punt v imenu,
 „H koristi ktere bodi si osebe,
 „Ki sega po prestolu in po žezlu:
 „Naj izroči se ta oseba sodbi,
 „Kaznuje s smertjo“ — Ker je spričano —

Marija.

Lord Burleigh! vem, da zakon, ki je na-me
 Skovan, porabi dobro se na mene,
 Da pogubi me lahko. — Ah, gorjé
 Nesrečnemu človeku, ako jezik,
 Ki dal je zakon, sam razsoja reč!
 Tajite, lord, da lanski zakon ta
 Nalašč izmišljen ni v pogubo mojo?

Burleigh.

V svarilo vam imel je biti, ladi,
 Hoté ujeli ste se v past njegovo.
 Prepad ste vidili, ki je pred vami
 Zijal; čeravno smo svarili vas,
 Pogréznili ste vender-le se va-nj.
 V pogovoru ste bili z Babingtonom,
 Deržavnim izdajavcem, in njegovo

Razbojniško derhaljo, vse ste znali,
Iz ječe ste zaroto, punt motali.

Marija.

Prepričali me niste. Kje je černo
Na belem?

Burleigh.

Spričevala pokazali
V obraz so vam sodniki unidan.

Marija.

Prepise tuje roke! Naj se spriča,
Da sem narékala takó jih sama,
In ravno tako, kakor so jih brali.

Burleigh.

Da tisti so, ki jih je Babington
Prejél, poterdil je pred smertjo sam.

Marija.

Kakó je to, da niste živega
Mi pred oči postavili? Zakaj
Ste k smerti ž njim takó hiteli, preden
Ste pred obličje mi ga pripeljali?

Burleigh.

Pisarja vaša, Kurl in Nau, sta tudi
Prisegla, da besede vaše so,
Ki sta iz vaših ust jih zapisala.

Marija.

In na besede mojih slug ste me
Obsodili? Verjeli tistima,

Ki sta izdala vam kraljico svojo,
 Ki sta zvestobo prelomila mi
 Tedaj, ko pričala na mene sta ?

Burleigh.

Samí ste nam besedo dali, da
 Je Kurl pošten, pobožen, vesten človek.

Marija.

Le tacega sem ga poznala — ali
 Pobožnost moževa preskusi se le
 V nevarnosti. Strašila ga je teza,
 Da je govoril, česar sam ni vedil !
 Z lažljivo pričo mislil se oteti
 Ter ne veliko škodovati meni.

Burleigh.

Poterdil je s prisego prostovoljno.

Marija.

Ne pričo mene! — Kako sir? To ste
 Dve priči, žive še obe! Naj se
 Mi pred oči postavite, v obraz
 Ponovite mi pričanje! Zakaj
 Mi milost in pravico kratite,
 Ki ju morivcu ne odbijate?
 Povedal mi je Talbot, moj poprejšnji
 Čuvaj, da obveljal je pod to vlado
 Deržaven sklep, da ima pričati
 Tožnik zatožencu v obraz. Ni tako?
 Sem napek čula? — Paulet! za možá

Poštenega sem vedno vas imela,
Povejte mi na svojo vest, ni tako
To? Ni-li na Anglškem zakon tak?

Paulet.

Miladi, tako je. Pri nas je tako,
Tak zakon. Kar je res, je res.

Marija.

Tedaj,

Milord! če mene tako ostro po
Angleškem pravu sodite tam, kjer mi
V pogubo je, zakaj ogiblujete
Zakona se, ak za-me govori?
Zakaj mi niste Babingtona po
Zakonu pred oči postavili?
Zakaj pisarjev ne, ki še živita?

Burleigh.

Nikar, miladi, se ne togotite,
Zarota z Babingtonom ni edino —

Marija.

Edino je, ki me pred sodbo kliče,
Veleva, da se opravičim — Lord! ne
Obračajte na drugo pot besede,
Ne spreizajte!

Burleigh.

Mi znamo, da Mendoza,
Poročnik španske vlade, plete z vami —

Marija (naglo mu v besedo seže).
Ne stopajte iz vojníc, lord!

Burleigh.

Da ste

Naklepali zatreti vero nam
Deržavno, klicali na vojsko na
Angleško vse v Evropi kralje —

Marija.

Ni res!

In če bi bilo res! — Milord, deržé
Me tu zaperto, vsem pravicam vkljub
Mednarodnim. Stopila nisem z mečem
V deželo vašo, s prošnjami sem prišla,
Iskala gostoljubja svetega,
V naročje vergla sem kraljici se,
Ki mi je v rodu — Tak me oklenila
V verige je oblast, kjer sem iskala
Pomoči — Kako? Je-li moja vest
Privezana k le-tej deržavi? Kako
Dolžnost imam do nje? Pravično je,
Da hrepením iz spon in silo s silo
Odbijam, vse deržave v pomoč kličem.
Vse, kar je v vojski prav in viteško,
Vse to s pravico smem počenjati.
Moritev le, kervavo skrivno djanje,
Prepoveduje mi ponos in vest;
Osramotila bi moritev me,
Osramotila, pravim, pa nikakor

Cvetje I. zv.

Ne pogubila in podvergla sodbi.
 Ne govori med mano in Angleškim
 Se o pravici, tu veljá le sila.

Burleigh (važno).

Ne zidajte na temelj strašne sile,
 Miladi! ta jetnice ne neguje.

Marija.

Jaz sem slabotna, ona je mogočna —
 Naj dela silo, naj me umori,
 Naj me daruje, da jo mine strah.
 Potem pa naj pred svetom razodene,
 Da delala je silo, ne pravice,
 In naj ne jemlje meča od zakona,
 Da merzko pogubi sovražnico,
 Naj ne oblači v sveto zagrinjalo
 Moči sirove, derznosti kervave.
 Naj ne slepi svetá s to sleparijo!
 Vmoriti more me, pa ne soditi!
 Naj se ne derzne sadju hudobije
 Družiti angelske pobožnosti,
 Naj skuša, da ji v serce vidi svet! (Odide.)

Osmi nastop.

Burleigh Paulet.

Burleigh.

Kljubuje, in ne neha kljubovati,
 Doklèr ne stopi na morišče. — Močno

To serce se ne da presuniti.
 Prestrášila je sodba ni. V okó
 Le ena solza ji stopila ni;
 Ni obledéla, milosti prosila.
 Pozná kraljičino omahovanje ,
 Bojézen daje naša ji pogum.

Paulet.

Milord blagajnik! Terdoglavost njena
 Ko senca zgíne, ako vzame se
 Ji uzrok. V pravdi tej, če reči smem,
 Ni bilo prav, da niso Babingtona,
 Tishburna in pisarjev njenih pred
 Očí ji pripeljali.

Burleigh (naglo).

Vitez Paulet,

Ne, ne! to bilo bi nevarno zlo;
 Oblast do moških sere imá neznano,
 S solzami v svoje mreže jih loví.
 Da stal bi Kurl pisár ji pred obrazom,
 In prišel na besedo, na katerej
 Visí življenje njeno, zbal bi se,
 Omolknil, trepetaje vse preklical —

Paulet.

In tako bodo vražniki angleški
 Ves svet s sovražnimi novicami
 Polnili, in za mučenico njo,
 Nas razglašáli za razbojnike.

Burleigh.

To ravno je, kar skerb kraljici dela —
Da bila bi umerla, préden prišla
Je na Angleško ta nesrečnica.

Paulet.

Na to pristavljam amen.

Burleigh.

Da jo v ječi
Zagrebla bila bi bolezen!

Paulet.

V mnogo
Nesreč bi nas ne bila zakopala.

Burleigh.

In ako z lepo smertjo bila bi
Umerla, mislilo bi vender ljudstvo,
Da smo morivci mi.

Paulet.

Res je, ljudém
Je prosto misliti, kar hočejo.

Burleigh.

Dokazati bi se ne dalo, hrupa
Tud manj bi bilo.

Paulet.

Hrup sem ali tje!
Ne glasna, le pravična graja peče.

Burleigh.

Pravica sveta tudi graji ne
 Odgre. Menítev blaži le človeka
 V nesreči, zmagovavca srečnega
 Zavist preganja. Meč pravice, s katerim
 Se diči mož, v ženski roki ni češčen.
 V pravico žensko nema vere svét,
 Ko pade ženska glava v golt pogubi.
 Zastonj, da smo sodíli mi jo vestno,
 Do milostí kraljičine ima
 Pravico, in kraljica mora sodbo
 Zavreči, al poterčiti; udati
 Ne more se zakonu ostremu!

Paulet.

Tedaj naj —

Burleigh (mu v besedo seže).

Naj živi? Nikakor ne!

Ne smé, ne! Po nobeni ceni ne!
 To ravno, to je, kar kraljico muči
 In ji po noči sladko spanje krati.
 V očéh ji berem težki dušni boj,
 Ne upa njeni jezik želj odkriti.
 Okó le njeno skerbno poprašuje:
 Je kdo med mojimi služabniki,
 Ki oprostí me težkega izvolja:
 Imám li v vednem strahu trepetati,
 Al kruto pogubiti to kraljico,
 To svojo srodnico?

Paulet.

Drugače ni,
Potreba hoče, da razsodi sama.

Burleigh.

Kraljica misli, da bi lahko bilo
Drugače, ko služabnike imela
Bi bolj pazljive.

Paulet.

Bolj pazljive?

Burleigh.

Kteri

Umeli bi povelje némo.

Paulet.

Némo

Povelje!

Burleigh.

Ki strupene kače ne
Bi varovali kot zenice, kot
Reči najdražje.

Paulet (važno).

Dober glas, pošteno
Imé kraljici je najdraža reč;
Preveč ne more tega varovati.

Burleigh.

Ko smo jo vzeli grofu Talbotu,
In Pauletovi roki izročili,
Smo mislili —

Paulet.

Ste mislili povelje

Najteže v najčisteje roke déti.

Za Boga! službe te beriške bi

Ne bil prevzél, ko mislil bi ne bil,

Da je za najzvestejega možá.

Vém, kaj sem dolžen dobremu imenu!

Burleigh.

Nj se raznaša, da boleha, hira

In hira, slednjič naj oznani se,

Da je umerla; tak ostane ljudstvu

V spominu ona, čisto vam imé.

Paulet.

Ne moja vest.

Burleigh.

Če nočete podati

Desnice lastne, naj se najme tuja —

Paulet (seže mu v besedo).

Na njeni prag morivca ne pustim,

Dokler je varje sleme hiše moje,

Življenje mi je njeno sveto, ni

Sveteja glava mi kraljice naše.

Vi ste sodniki! Na življenje in

Na smert sodíte. Ko je čas, pošljite

Tesarja s žago in sekiro, da

Postavi oder, rabeljnu odperte

So vedno vrata mojega gradú.

Sedaj je meni v varstvo izročena,

Ne bojte se, v pošteni roci je.
 V tem gradu se ni bati zlobe njéne,
 Morivca ne v njegove terdne sténe. (Odideta.)

Drugo djanje.

Westminsterski grad.

Pervi nastop.

Grof Kentski in sir Davison se srečata.

Davison.

Ste vi, milord moj dragi? Že s turnirja?
 Je že končana igra viteška?

Kent.

Kaj? Niste bili vi pri krasni igri?

Davison.

Zaderževála me je služba.

Kent.

Igro

Najkrasnejo ste zamudili; ki
 Okus jo zmislił je, zveršila blaga
 Dostojnost. Lejte! tabor čisti je
 Naskákoval pohlep, in lord maršal,
 Sodník veliki, senešal in družih
 Deset kraljevih vitezov branilo
 Je tabor; vitezi francozki so ga

Napádali; pred njimi napovedal
 Se je klicar, imeti hotel ključe;
 Z nasipa odgovarjal mu je kancler.
 Potem germelo je streljanje, vence
 Dišečih rož, dišave dragocene
 Metali so iz sebe lični topi.
 Zastonj! naskakovavce so odgnali,
 Pohlep se moral je umakniti.

Davison.

'Znaménje slabo, dragi grof, francozki
 Snubitvi.

Kent.

No, no, to je bila šala —
 V resnici, tako menim, se udá
 Terdnjava.

Davison.

Mislite? Jaz pač ne mislim.

Kent.

Rečí najtežje so že poravnane,
 Francozka vlada je odjenjala,
 Zavezal se je vojvoda, da hoče
 Opravljati na tihem božjo službo
 In javno braniti državno vero.
 Nadušeno je ljudstvo vriskalo,
 Ko šla od ust do ust je ta novica;
 Pritiskal vedno je državo strah,
 Da brez naslednika bi ne umerla,
 Marija Stuart séla na prestol,
 Angleško vergla v papeževe spone.

Davison.

Ta strah je votel — Un a gre k poroki,
T a na morišče.

Kent.

Lej , kraljica sem gre!

Drugi nastop.

Prejšnja. Elizabeta, ktero spremlja Leicester. Grof Aubespine, Bellievre, grof Schrewsburi, lord Burleigh nastopijo in še nekaj drugih francozkih in angleških gospodov.

Elizabeta (Aubespinu.)

Grof, smilijo se mi gospodje blagi,
Ki jih velika, blaga je gorečnost
Čez moje pripeljala, ker pri meni
Pogrešajo francozke sjajnosti.
Izmišljati ne morem veselje
Krasotnih tako, ko kraljeva mati
Francozka. Nravno in veselo ljudstvo,
Ki vselej z blagoslovi me obsipa,
Ko se mu le prikažem, to je vse,
Kar smem s ponosom kazati nekacim
Očesu tujemu. Blesk plemenitih
Devic, ki v vertu Katarininem
Cvetejo, bi otemnil mene in
Zasluge moje nebliščeče.

Aubespine.

Eno

Gospó le kaže dvor westminsterski
 Osupnenemu tujcu — ali vse,
 Kar diči in krasoti lepi spol,
 V tej eni milo se in krasno strinja.

Bellievre.

Britanska veličastna, slavna krona!
 Dovolí, da sedaj se poslovimo
 In svojega kraljevega gospoda
 Osrečimo z novico radostno.
 Sercá prevroče hrepenenje ga
 V Parizu ni pustilo, pričakuje
 V Amieniu sle velike svoje sreče,
 V Kalé poslal služabnike je svoje,
 Da mu besedo sladko tvojih ust
 S hitrostjo bliskovo oznanijo.

Elizabetha.

Ne silite me dalje, Grof Bellievre!
 Ponavljam vam, da zdaj ni vgodni čas
 Prižigati možitvi plamenice.
 Nebó je otemnelo tej deželi;
 Obleka črna bi mi pristovala,
 Ne lišp in blesk oprave ženitvanske;
 Nesreča britka togi lok napenja,
 Ferčí pušica v serce mi in hišo.

Bellievre.

Obljubi nam preslavna krona; v bolj
 Veselih dneh naj spolni se obljuba.

Elizabeta.

Le sužnji svojega stanú so kralji ,
 Poslušati ne smejo svôga serca ,
 Devica rada vedno bi ostala ;
 Iskala vedno v tem sem svoje slave ,
 Da bralo v časih bi poznejih se
 Na vzvišeni gomili moje rake :
 „Deviška v grobu tem leží kraljica.“
 Zastonj upiram se podložnikom ,
 Sedaj že skerbno mislijo na čas ,
 Ko mene več ne bo — Ni dosti, da
 Zdaj lije blagoslov na to deželo ,
 Celó prihodnji njihni sreči moram
 Prinesti dar , deviško svôbodo ,
 Največe blago , ktero imam , dati
 Narodu , ki gospoda sili mi.
 S tem kaže mi , da sem mu ženska zgolj ,
 In mislim vender , da sem vládala
 Ko mož in kralj ; vem , da ne dela prav , kdor
 Prevrača red natorni , hvala gre
 Vladarjem prejšnih časov , ker odperli
 So tihe samostane v tej deržavi ,
 Oteli tisoč duš iz rok hinavski
 Pobožnosti , v naročje jih natornim
 Dolžnostim povernli. Al kraljica ,
 Ki ne živi v preišljevanji tihem ,
 Ki z mnogim trdom brez pokoja vestno
 Spolnuje najtežavnejo dolžnost ,
 Kraljica t a k a bi ne smela biti

Podveržena natornemu namenu,
 Ki suži pol človeškega rodú,
 In ga uklanja spolu družemu.

Aubespine.

S krepostjo vsako si, kraljica slavna,
 Prestol kraljevi poveljčala:
 Le spolu, kteremu si v večno slavo,
 Izglede dajaj še v zaslugah ženskih,
 In vse storila si! Kaj pa, na svetu
 Možá ni, ki bi vreden bil, da mu
 Prostóst pokloníš. Vender, ako sme se
 Prederzniti do tebe kdo po rojstvu,
 Po visokosti, po junáški slavi
 In po lepoti moški, je —

Elizabeta.

Ni dvombe

Gospod poslanec, da bi v čast mi bila
 Zakonska zveza s kakim kraljevičem
 Francozskim. Odkritoserčno govorím,
 Če mora biti — če se moram želji
 Narodovi vклонíti — in bojim se,
 Da s silo si podverže mojo voljo —
 V Evropi ne poznam nobenega
 Kraljevega sinú, ki darovala
 Bi z manjo zopernostjo mu svobode
 Nebeški dar. Naj vam bo to dovòlj.

Bellievre.

To je najlepša nada; pa le nada.
 Gospod moj več želí —

Elizabetha.

Kaj še želi?

(Sname perstan ter ga zamišljena gleda.)

Celó kraljica ni povišana
Nad prosto ženo! Znamenje enako
Dolžnost enako ji in službo kaže. —
Zakone sklepa perstan, perstani
Verige — Dajte vojvodu ta dar.
Ni še veríg, ne vežejo me še,
Utegnejo pa biti, vezati.

Bellievre (klečé perstan prejema.)

Klečé prejemam dar, kraljice slava!
V imenu vojvodovem ljubim vašo
Kraljevo roko.

Elizabetha.

(grofu Leisteru, od ktereга med poslednjimi besedami ni očí
obernila.)

Dovolíte, lord!

(Sname mu plavi trak in ga obesi Bellievru krog vratú.)

S to diko odeníte vojvoda, ko
Vas jaz odevam, v častni red sprejemam.
Honni soit qui mal i pense! *) Naj zGINE
Zmed dveh narodov sum in nezaupanje,
Prijazna vez naj za naprej oklepa,
Francozki in angleški diadem!

Aubespine.

Kraljica slava, to je dan veselí
Da bil bi vsem, in da nobeden človek

*) Sramuje naj se, ki tu slabo misli.

Na tem otoku bi ne žaloval!
 Na licu tvojem se leskéče milost.
 O! da bi žar vesele njene luči
 Na knežinjo ubogo posijal,
 Ki za-njo je enako mar francozki in
 Britanski kroni —

Elizabeta.

Dosti, grof! Nikar
 Ne strinjajmo reči neskladnih dveh.
 Ak res želi Francozka moje zveze,
 Skerbi nositi mora z mano tudi
 In ne podpirati sovragov mojih —

Aubespine.

S sramoto bi oblila tvojo glavo,
 Ko v srečni zvezi tej bi pozabila
 Jetnice, ki je ene vere ž njo,
 In vdove kraljeve. — Že čast človeštva
 Veleva —

Elizabeta.

V tem pomenu vem podobno
 To njeno prošnjo céniti. Francozka
 Dolžnost prijatelsko spolnuje. Jaz
 Se vêdem, ko spodobi se kraljici.
 (Prikloni se francozkim gospodom, ki z družimi lordi spoštljivo
 odstopijo.)

Tretji nastop.

Elizabeta. Leicester. Burleigh. Talbot. (Kraljica se vsede.)

Burleigh.

Kraljica slavna! Danes si spolnila
Goreče želje svojega naroda.
Veséli še le zdaj smo srečnih dni,
Ki nam jih ti deliš, ker trepetaje
V viharo več ne gledamo prihodnjost.
Le ena skerb teži še to deželo,
Le en dar serca vse zahtevajo.
Osreči s tem jih še, in dan le-tá
Na veke uterdi angleški blagor.

Elizabeta.

Milord, kaj hoče moje ljudstvo še?

Burleigh.

Glavó Marije Stuart! Ako hočeš
Narodu ohraniti dar svobode drage
In svitlo luč resnice, ki smo drago
Kupili jo, podreti v grob jo moraš —
Ak hočeš, da ne tresemo se vedno
Zavoljo tvojega življenja, vniči
Sovražnico! Ti véš, da vsi Britanci
Ne mislijo enako, rimska cerkev
Ima prijatlov in malikovavcev
Še mnogo skrivnih na otoku tem;
Vsi ti redé sovražne misli, serce
Jim bije za Marijo, v zvezi so
S sovražnico imena tvojega,

Lotrinško zaroteno bratovščino.
 Priseglo je to društvo, s pomočjó
 Peklenske kače umoriti tebe
 In tvoje vse. Orožnica je v Remi.
 Od todi na-te sika kardinal,
 Tam na-te smertne strele kujejo,
 Tam oznajujejo moritev tvojo,
 Od tod pošiljajo zarotnike,
 Podkupljene prederzne klateže
 V obleki vsih stanov na tvoj otok —
 Od tod morivec prišel je že tretji,
 In brez prestanka vedno novi se
 Sovražniki rodé iz tega pekla.
 — In v gradu Pauletovem piše kača
 Žerjavico peklenško vedne svade,
 Prižiga plamenico puntarsko
 In meče na netilo te deržave.
 Z ljubeznijo mladenče zapeljuje,
 Da za-njo v smertno žrelo se topé —
 Vse skušajo, kakó bi jo rešili,
 Ji dali krono in prestol angleški.
 Lotrinško društvo ne poterdi tvojih
 Pravic in pravi, da oropala
 Si krono, da te posadila na
 Prestol angleški je le slepa sreča.
 Ta rod zapeljal je neumnico,
 Da zvala se kraljica je angleška.
 Mirú ni ž njo, ne sprave z njenim rodom!

Če nje ne vničiš, vniči ona tebe.
Življenje njeno, to je tvoja smert,
In njena smert — življenje tvoje!

Elizabeta.

Lord!

Vi službo žalostno opravljate.
Poznam skerb čisto vašega srcá,
In vém, da modra je beseda vaša;
Al to modrost, ki sestrino če kri,
Sovražim v najgloběji svoji duši.
Svèt blažji dajte. — Plemeniti Talbot!
Še vi mi oznanite svoje misli.

Talbot.

Ti si gorečnost vredno pohvalila,
Ki nosi Burleigh v zvestih persih jo.
— Tud meni, akoravno mi beseda
Ne teče tako gladko, kakor njemu,
Nič manj zvestó srcé ne bije v persih.
Živí naj Bog še dolgo te, kraljica!
Veselje bodi svojemu narodu,
Mirú podaljšaj srečo tej deržavi.
Tak lepih dni otok ta vidil ni,
Kar ga domači knezi vladajo.
Naj sreče s svojo ne kupuje slavo!
Naj pred zaprè se Talbotu okó,
Ko se zgodí kaj tacega v deržavi!

Elizabeta.

Bog vari, da skrunili slavo bi!

Talbot.

Tedaj s pomočki družimi obvarješ
Deržavi blagor. Zloba je, Marfi
Življenje vzeti. Ti pravice nemaš
Soditi nje, ki tebi ni podložna.

Elizabeta.

Tedaj se moti moj deržavni svèt
In parlament, deželske sodbe v zmoti
So vse, ker poterdile to pravico
So enoglasno meni —

Talbot.

Dokazalo

Pravice tvoje ni edinoglasje,
Britanija ni svèt, tvoj parlament
Še ne človeštva združeni rodovi.
Britanija današnja ni prihodnja,
Nekdanja tudi ne. — Ko nagnenje
Meni se, tako rase, tako pada
Človeške misli spremenljivi val.
Ne reci, da te sili ljudska sila.
Resnično hoti, ino v vsacem hipu,
Zapaziš, da imaš svobodno voljo.
Poskusi! Reci, da sovražiš kri,
Da sestra vaješ milo luč življenja;
Razlij nad onimi kraljevo jezo,
Ki v sercu kurijo ti maščevanje,
In vidiš, kako naglo zgine sila,

Pravica se v krivico spremeni.
 Ti sama, sama moraš soditi.
 Ne moreš se naslanjati na terst,
 Ki pripogiblje vsaka sapa ga.
 Udaj blagosti lastnega se serca.
 Ostrosti v mehko žensko serce ni
 Položil Bog. Začetniki deržavni,
 Ki dali tudi ženi vajete
 Deržavne so, kazali nam so s tem,
 Da nema biti terdovratna strógot
 Krepost vladarjem na otoku tem.

Elizabetha.

Vroč zagovornik je grof Shrewsburi
 Sovražnici deržavni ino moji.
 Jaz cenim više one svetovavce,
 Ki imajo sercé za blagor moj.

Talbot.

Ne dadete ji zagovornika,
 Nobeden si ne upa ziniti
 Besede za-njo, jeze tvoje se
 Bojé — tedaj dopusti meni, starcu,
 Ki z eno ного v grobu že stojim,
 In časni up me več ne zapeljuje,
 Da sem se za ubožico potegnil.
 Naj ne pripoveduje se, da vpila
 Sebičnost je v deržavnem svetovavstvu
 In strasti, pa usmiljenje molčalo.
 Vse zarotilo se je na Marijo,

Še ti je nikdar nisi vidila,
 Za tujko tvoje serce nič ne čuti.
 Ne zagovarjam njenih grehov. Neki,
 Da svojega možá je umorila.
 To vém, da v zakon vzela je morivca.
 Veliko hudodelstvo! Ali to
 Zgodilo se je v temnem, žalostnem,
 Viharnem času, v stiski in vročini
 Domačih vojsk; vazalov trop je njo
 Slabotno jako stiskal. Takrat se je
 V naročje vergla najmočnejšemu —
 Sam Bog vé, kako zvito so jo vjeli!
 Zakaj posoda ženska slaba je.

Elizabetha.

Ne, ženska slaba ni! Krepostnih duš
 Imá ta spol — V obraz naj se nikar
 Mi ne očitajo slabosti spola.

Talbot.

Al tebe je nesreča izučila,
 Smejalo se ti ni življenje jasno,
 Prestola gledala pred sabo nisi,
 Zijal ti črni grob je pod nogami.
 V Woodstocku v temnem stolpu te gojil
 Je milostljivi oče te dežele,
 K dolžnosti prvi z revo in ostrojtjo.
 Tam dobrikač te ni iskal. Tvoj duh
 Se zbral je zgodaj, se učil modrosti,
 Spoznaval je življenja pravo srečo,

Ker te ni motil prazni zemski šum.
 — 'Ta reva je zgubljena bila. Na
 Francozki dvor so dali jo v detinstvu,
 Kjer vlada le objést, posvetno, prazno
 Veselje. V godovanji vednem, v šumu
 Posvetnem čula ni glasú resnice.
 Oslepil jo je spačenosti blesk,
 Dervila sabo jo je reka strasti.
 V nečimerni lepoti je sijala,
 Kot solnce se svetila je med ženstvom,
 Lepota njena, njenega rodú —

Elizabetha.

Vi ste iz sebe, lord! pomíslite,
 Da tu sedimo v resnem svetovanji.
 O, res je bila neprimerno lepa!
 Še starec tako se unema za-njo!
 — Lord Lester! Samo vi ste tiho tu?
 Vam jezik veže, kar ga temu brusi?

Leicester.

Kraljica slavna, čudim se jaz in molčím,
 Da ti s strahovi polnijo uhó,
 Da basni te, ki strašijo derhal
 Po mestu, v jasno sredo svetovavstva
 Deržavnega zahajajo in modrim
 Možakom v glavi bistri um kalé.
 Ne smem tajiti, čudim se zares,
 Da ta kraljica škotska, ktera nema
 Pedí zemljé, ki mogla žezla ni

Nosíti lahkega, vazalom smeh
 In smet deželi, ta kraljica v ječi
 Zdaj mogla biti bi strašilo tvoje!
 — Za Boga! kako je strašilo to?
 Da hrepení po kroni? Da te Guizov
 Pest za kraljico svojo ne priznava?
 Omaje li upornost Guiška sveto
 Pravico tvojo, ki ti gre po rojstvu,
 Ki ti poterjena je v parlamentu?
 Ni-li molché Marije v oporoki
 Zaverigel Henrik? Da bi se Angleško,
 Ki se raduje v svitu nove luči,
 Katolčanki v naročje verglo, tebe,
 Preljubljeno kraljico zapustilo,
 K morivku Darnlejevi uskočilo?
 Kaj čejo nepokojni ti možjé,
 Ki živo te strašé z nastopnico,
 K možitvi v eno mer te silijo,
 Da cerkev in deržavo bi oteli?
 Mladost obseva tebe s krepkim žarom,
 Al ona vene in se v grob pogreza.
 Za Boga! Upam, da veliko let
 Še hodiš zdrava ti po njenem grobu,
 Daravno sama v grob je ne prekucneš —

Burleigh.

Lord Lester ni bil vedno tacih misel.

Leicester.

Res je, pri sodbi sodil sem na smert.

— V deržavnem svetovavstvu govorim
 Drugače. Tu ne gledamo pravice,
 Temuč koristi le. Al zdaj je čas
 Od nje nevarnosti se kake bati,
 Ko jo Francozka zapustila je?
 Al zdaj, ko meniš dati svojo roko
 Vojvodu, ko deželi tej cvetè
 Up novega vladarskega rodú?
 Čemú bi jo tedaj morili? Prava
 Smert je zaničevanje. Skerbi, da je
 Ne obudí usmiljenje k življenju!
 Zató svetujem jaz: Naj se pusti
 Ta sodba, ki ji glavo jemlje, v moči!
 Al ona naj živi — a pod sekiro
 Živi naj rabeljnovo, in če prime
 Kdo za-njo meč, naj pade njena glava.

Elizabetha (vstane).

Gospôda! čula zdaj sem vaše misli,
 In lepa hvala vam za to gorečnost.
 S pomočjo božjo, ki razsvitlja kralje,
 Razsojevanje vaše preudarim.
 Izvolim, kar se bolj prav mi zazdí.

Četerti nastop.

Prejšnji. Vitez Paulet in Mortimer.
 Elizabetha.

Tu sem gre Paulet — Plemeniti sir,
 Kaj dobrega?

Paulet.

Preslavna krona! Moj

Bratranec, s tujih krajev se vernivši,
Želi ti pred nogé poklekniti,
Klečé zvestobo svojo ti priseči.
Pod plašč ga vzemi svoje milosti.

Mortimer (poklekne z eno ного).

Bog naj živí gospó kraljico mojo,
In sreča, slava naj ji čelo venča!

Elizabeta.

Vstaníte. Dobro srečo na Angleškem!
Po svetu daleč bivši na Francozkem,
Mudili ste se v Rimu, tudi v Remi,
Kaj naši kujejo sovražniki?

Mortimer.

Naj Bog jih zmoti in pušice njihne
Oberne strelcem v persi, ako bi
Streljáne bile na kraljico mojo.

Elizabeta.

Ste vidili Morgana, Roseta,
Zvijaškega vladika?

Mortimer.

Z vsimi Škoti

Pregnanimi sem se soznanil v Remi,
Ki strele mečejo na ta otok,
V zaupanje se vkradel njihovo,
Da kaj od njih zvijač bi zvedil bil.

Paulet.

Zaupali so tajne pisma mu,
Namenjene kraljici škotski, v šifrah,
Ki s zvesto roko nam jih je izročil.

Elizabeta.

Povejte, kaj naklepajo sedaj?

Mortimer.

Ko strela jih zadelo je, da jim
Francozka odteguje rok, sklepa
Z Angleškim zvezo; up zdaj stavijo
Na Špansko.

Elizabeta.

To mi piše Walsingham.

Mortimer.

Tud bula, ki jo ná-te vergel je
Med svet iz vatikana papež Sikst,
Prišla je v Remo, ko sem jo zapuščal.
Prinese nam jo prva ladja sem.

Leicester.

Orožje tako nas ne straši več.

Burleigh.

Sanjarjem v roci še nevarno je.

Elizabeta (skuša z očmi Mortimerja).

Dolžili so vas, da ste v učilišča
Hodili v Remi in tajili véro?

Mortimer.

Da, hlinil sem se tako, ne tajim,
Ker želel sem ti zvesto služiti.

Elizabetha (Pauletu, ki ji pismo izroča).

Kaj je to?

Paulet,

Pismo škotske vladarice.

Burleigh (hlastne po njem).

Dajte ga sem!

Paulet (daje pismo kraljici).

Ne, lord! Kraljici v roko

Velela mi je pismo izročiti.

Očita mi, da sem sovražnik njeni;

Sovražnik sem le njene hudobije,

Storim ji rad, kar veže se z dolžnostjo,

(Kraljica je vzela pismo; ko ga bere, govorita na tihem
Mortimer in Leicester.)

Burleigh (Pauletu).

Kogá pa bo v tem pismu? — Prazne tožbe,

Da se užali milostljivo serce

Kraljici. Kaj je tega treba bilo?

Paulet

Kaj v njem stoji, mi je povedala.

Kraljico prosi, da bi dovolila

Ji priti pred obličje.

Burleigh (naglo).

Nikdar ne!

Talbot.

Zakaj ne? Njena prošnja je pravična.

Burleigh.

Morivka vražja se ne sme ozreti
Kraljici v neoskrunjeno obličje,
Ker hrepenela je po njeni kervi.
Kdor dobro hoče svoji knežinji,
Z goljufnim svetom ne izdade je.

Talbot.

Ak hoče jo osréciti kraljica,
Se njeni milosti uprete vi?

Burleigh.

Obsojena je! Pod sekiro njena
Se trese glava. Oskrunila krono
Bi ona, ker je v rabeljnovi roci.
Ne more več zadeti sodba je,
Ak bližala se je kraljica njej,
Ker milost sije iz očí kraljevih —

Elizabeta (prebravši pismo, briše solze).

Ah, kaj je človek! kaj na zemlji sreča!
Kak je globoko pala ta kraljica,
Ki je začela s tak oholim upom,
Ki na prestol poklicana je bila
Najstarši celega kerščanstva, ki
Nosila je že v sanjah krone tri
Na svoji glavi! kako vse drugače
Sedaj, kot v tistem času, govori,

Ko se odela je z angleškim gerbom,
 Ko so jo dvorniki priliznjeni
 Imenovali obedveh otokov
 Kraljico! — Odpustíte mi, gospoda!
 V sercé me reže, milo se mi dela
 In duša ranjena mi kervaví,
 Da gine vse posvetno, kakor sanje,
 Da tako blizo mimo moje glave
 Osoda strašna, grozovita dirja.

Talbot.

Kraljica! Bog ti ganil je sercé.
 Poslušaj ta nebeški glas! Pokoro
 Prebila težko je za težki dolg.
 In čas je, da konča se ostra skušnja!
 Podaj ji roko, dvigni jo iz reve!
 Ko angel obsijan z nebeškim svitom
 Prikaži se ji v grobu temne ječe.

Burleigh.

Kraljica slavna, bodi stanovitna!
 Naj te ne zmoti blago serce tvoje,
 Svobode si ne jemlji, siori serčno,
 Kar hoče neogíbljiva potreba.
 Ne moreš mila biti ji ter ne
 Rešiti je: ne kopaj graje na-se,
 Da pasla svoje si oči v radosti,
 Gledaje zmagano sovražnico.

Leicester.

Gospodje, ostanimo v svojih mejah.
Kraljici modri ni potreba svetov,
Izvoli sama si najbolje. S sodbo
Kraljic pogovor ni v nobeni zvezi.
Obsodil zakon je Marijo Stuart,
Al nikdar volja ne kraljičina.
Pristojno je veliki njeni duši,
Da glas posluša lastnega srcá,
Ko hoče zakon sodbe ostri tek.

Elizabetha.

Gospôda, dosti je! Pomočke najdem,
Zedinim vse dostojno, kar velewa
Mi zakon in kar hoče milost. — Dosti!
(Lordi odhajajo. Ko pride Mortimer do vrat, ga nazaj
pokliče.
Sir Mortimer! še z vami par besed!

Peti nastop.

Elizabetha. Mortimer.

Elizabetha

(nekaj časa ga meri in skuša z očmi.)

Pogumni bili ste in stanovitni,
To je za vaše leta res veliko.
Kdor tako zgodaj nauči prevare
Se težkih opravil, je zrel pred časom,
In si prikrajša leta terdih skušenj.

— Osoda kliče vas na slavno pot,
Jaz prerokujem vam le-tó, in k sreči
Prerokbo morem sama dopolniti.

Mortimer.

Preslavna gospodinja! kar premorem,
Kar sem, poklonjeno je tvoji službi.

Elizabeta.

Spoznali ste sovražnike angleške,
Ki v persih na-me strašen serd redě
In brez nehanja kujejo pušice.
Sicer do danes varval me je Bog;
Al vedno moja krona maje se,
Dokler je ona živa, ki jim pita
Požar prederznosti in upanja.

Mortimer.

Ak ti veliš, je ugasnilo njeno
Življenje.

Elizabeta.

Mislila sem se na koncu,
In vender nisem dalje, ko v začetku! —
Zakonu v roke sem jo izročila,
Da lastnih rok si ne okervavím.
Obsojena je. Kaj mi to pomaga?
Iz sveta mora iti, Mortimer!
Jaz moram njeno smert podpisati.
Sovraštvo mi nakoplje djanje to.
Soditi moram, ogniti ne morem
Se sumu. To je hudo!

Mortimer.

Kaj ti mar
Hudoben sum je pri pravični reči?

Elizabetha.

Kakóv je svét, vi še ne veste,
Poznaj o te, po tem te sodi vsak;
Po tem, kar si, nobeden. O! pravice
Nihče mi ne poterdi, toraj moram
Skerbéti, da ostane v večni dvombi
Moj delež na Marij'ni smerti. Djanjem
Vsakóršnim, ki imajo dvojno lice,
Le tema je zavetje. Stopnja je
Najhujša ta, katero sam poterdiš;
Rečí, ki se je kdo ni odpovedal,
Ni zgubil.

Mortimer (premišljuje).

Toraj bi najbolje bilo —

Elizabetha.

To je, najbolje bilo bi — O, dobri
Moj angel dal je vam besedo tako.
Prav tako, govoríte dragi sir!
Vi se ne šalite, umete to,
Vi ste ves drug mož, kakor stric je vaš —

Mortimer (v zadregi).

Si razodela voljo vitezu?

Elizabetha.

Sem, žalibog!

Mortimer.

Odpusti starcu. Léta
Ga strašijo pred tacim djanjem. Taka
Prederznost hoče derznega poguma
Mladosti —

Elizabeta (naglo).

Smem vam —

Mortimer.

Roko ti podajam;
Imé ti reši, kakor veš in znaš —

Elizabeta.

Da, sir, če me zbudíte kdaj z novico:
Marija Stuart, tvoja vražnica,
Umerla je to noč!

Mortimer.

Zanašajte

Se na-me.

Elizabeta.

Kdaj se vležem mirno spat?

Mortimer.

Strah prva nova luna ti razdene.

Elizabeta.

Sir, z Bogom! Naj nikar ne žali vas,
Da mi je z nočnim zagrinjalom kriti
Hvaležnost. — Molk je srečnim bog. — Naj oža,
Naj slajša vez je, ki skrivnost jo sklepa! (Odide.)

Šesti nastop.

Mortimer (sam).

Počakaj, ti priliznjena hinavka!
 Prekanim te, ko svet prekanjaš ti.
 Prav je, in dobro je izdati tebe!
 Al mar podoben sem morivcu? Nosim
 Na čelu znamenje nesramnosti?
 Zanašaj se na mojo roko, s svojo
 Odlašaj. Svét slepari z milostjo
 Hinavsko. Le zanašaj se, ti kača!
 Da svojo roko ti podam k moritvi,
 Zdaj zdaj Marii bije rešna ura!

Povišati me hočeš — kažeš mi
 V daljavi krasno plačo — da bi bila
 Ti sama v plačo mi in tvoja milost!
 Kdo si, ti reva, kaj mi dati moreš?
 Ne mikajo me venci prazne slave!
 Ljubezen sije le krog njene glave.
 Krog nje igra se boginja cveteča
 Miline in mladostne radosti,
 Na njenem sercu je nebeška sreča,
 Samó sovražne imaš ti darí;
 Ti némaš blagra, ki život obseva,
 Ko mili raj na sercu serce vživa,
 Ko duša v drago dušo se izliva:
 Te krone nisi nikdar ti imela,
 Možá v ljubezni nikdar ne objela.
 — Pričakovati moram lorda, pismo

Mu izročiti. Zoperno povelje !
 Ne morem dvorniku zaupati.
 Sam jaz, jaz sam jo morem réšiti.
 Naj bo nevarnost, slava, plača — moja !
 (Odhajajočega sreča Paulet.)

Sedmi nastop.

Mortimer. Paulet.

Paulet.

Povej, kaj hotla je kraljica ti?

Mortimer.

Nič, vitez. Čálo nič posebnega.

Paulet (resno ga meri z očmi).

Čuj, Mortimer! na polzko pot si se
 Podal. Vabljiva je kraljeva milost;
 Po časti hrepení mladost — Varúj se,
 Da te pohlep po slavi ne zapelje!

Mortimer.

Me niste vi poklicali na dvor?

Paulet.

Da bi ne bilo tako! Svoji hiši
 Částí na dvoru nismo pridobili.
 Pošteno delaj. Ne kupuj predrago!
 Ohrani čisto vest!

Mortimer.

Kaj mislite?

Kaj vam je v glavo prišlo? Kaka skerb!

Paulet.

Obeta naj kraljica ti, kar hoče,
Ne zidaj na priliznjeno besedo.
Če si poslušal jo, te zatají.
Kervavo djanje zapovedano
Maščuje, da opere si imé.

Mortimer.

Kervavo djanje, pravite?

Paulet.

Proč s hlimbo!

Vem, kaj ti je kraljica naročila:
Nadjá se, da bo tvoja slavaljubna
Mladost volneja od starosti moje
Okorne. Si obljubil? Si?

Mortimer.

Stric moj!

Paulet.

Če si, prekolnem te in te zaveržem —

Leicester (pride).

Predragi vitez, dovolíte mi
Besedo z vašim bratrancem. Kraljica
Je milostiva mu, zatoraj hoče,
Da se Marija Stuart le v njegovo
Zaupá varstvo. Ona na poštenje
Njegovo se zanaša.

Paulet.

Se zanaša —

Prav!

Leicester.

Kaj ste rekli, vitez?

Paulet.

Na-nj zanaša

Kraljica se, in jaz zanašam se

Na sé in na oči odperte svoje. (Odide.)

Osmi nastop.

Leicester. Mortimer.

Leicester (se čudi).

Kaj vas je, vitez, tako spreletelo?

Mortimer.

Ne vem — zaupanje nenadno, s katerim

Me je kraljica ravno počastila.

Leicester (z očmi ga skuša).

Ste vredni, vitez, da se vam zaupa?

Mortimer (ravno tako).

To jaz vas prašam, lord.

Leicester.

Želeli ste

Na skrivnem z mano govoriti.

Mortimer.

Ako

Vam smem zaupati.

Leicester.

Smem vam-li jaz?

To vidim, da obraz imáte dvojin
Na dvoru tem. Gotovo mora biti
Lažnjiv med tema eden; kter je pravi?

Mortimer.

Grof Lester, vaš obraz je ravno tak.

Leicester.

Kdo-li tedaj začnè s zaupanjem?

Mortimer.

Kdor manj se ima bati.

Leicester.

To ste vi?

Mortimer.

Ne, vi ste! v a š a tožba, preveljavni
Mogočni lord, me lahko v prah zdrobí,
Pa m o j a célo nič ne more vaši
Visoki stopnji, toliki veljavi.

Leicester.

Sir, vi ste v zmoti. Sploh sem tu mogočen,
Pa v tenki reči tej, ki imam jo
Sedaj zaupati zvestobi vaši,
Sem najslabeji mož na dvoru tem,
Sovražna tožba me podere lahko.

Mortimer.

Ker tako ponižuje se mogočni
Lord Lester pred menoj, da razodeva

Mi to, smem malo višje se pospeti
In dati mu izgled velikodušen.

Leicester.

Zaupate mi vi, zaupam jaz.

Mortimer (seže naglo po pismo).

To vam poslala je kraljica škotska.

Leicester (strah ga spreletí, hlapne po pismu).

Sir, tiho govoríte — Kaj je to!

Ah! Nje obraz!

(Poljubi ga in tiho zamaknjen gleda).

Mortimer (med branjem pazi na-nj).

Sedaj vam verjem, lord.

Leicester (ko pismo z očmi preletí).

Sir Mortimer! Vi znate, kaj je v pismu?

Mortimer.

Ne, nič ne znam.

Leicester.

Zaupala je vam

Gotovo —

Mortimer.

Nič mi ni zaupala.

Da rešite mi v i zastavico,

Je rekla. In zastavica mi je,

Da bil bi ljubljenelec Elizabeti,

Sovražnik in sodnik Marfi, mož,

Od kega nadja se rešitve — Vender
To mora biti, ker očesi vaše
Prejasno kažete mi vaše čute.

Leicester.

Povejte mi najprej, kakó je to,
Da tako je na sercu vam nesrečna
Osoda njena, in zakaj Marija
Zaupala je vam.

Mortimer.

Milord, povem

Vam to ob kratkem. V Rimu svoji veri
Sem dal slovó in združil z Guizi se;
List remskega vladíke do Marije
Pridobil mi je vero pri kraljici.

Leicester.

Vem, da prisegli ste katolški veri,
In ravno zavolj tega upam vam.
Podajte mi rokó in odpustíte
Mi dvombe. Varovati moram se,
Sovražita me Walsingham in Burleigh,
Prekanjeno nastavljata mi mreže,
Mordá ste ravno vi orodje njuno,
Da lovite me va-nje —

Mortimer.

Kako nizko

Stojí tak velik lord na dvoru tem!
Grof, smilite se mi.

Leicester.

Veselo stiskam,

Zaupno na prijatljeve se persi,
Kjer smem predolge stiske vez odpeti.
Sir, vi se čudite, da tako naglo
Premenil do Marije sem sercé.
Sovražil je v resnici nikdar nisem,
Le sila časov me je premenila
V nasprotnika. Namenjena je bila
Že davno meni, preden roko dala
Je Darnleju, ko jo obséval je
Še blesk visosti. Srečo to sem merzel
Zavergel takrat, zdaj je iščem v ječi,
Z nevarnostjo na pragu blede smerti.

Mortimer.

To kaže blagodušno serce.

Leicester.

Sir,

Med tem rečí so premenile se.
Hrepénel sem po časti, merzel bil
Sem za lepoto in mladost. Prenizka
Marija tistikrat je meni bila,
Elizabetine sem roke čakal.

Mortimer.

Svét vé, da vas imela je najraje.

Leicester.

Tak se je zdelo, plemeniti sir —
Pa zdaj, ko snubim že deseto leto

Zastonj in z grenko, nesterpljivo silo —
 O sir, sercé mi terga jeze nož!
 Otresti moram se nevolje dolge —
 Svét méni, da sem srečen — Da bi vidil
 Veríge, ki me osrečavajo —
 Deset sem grenkih let zastonj kadil
 Maliku prazne nje nečimernosti
 In stregel muham njenim sultanskim
 Ko rob najzadnji, bil igrača sem
 Nje samovoljne termoglavnosti:
 Preljubeznjivo me je negovala,
 Prevzetno me od sebe je suvala,
 Z ostrostjo me in milostjo mučila,
 Ko pes pred peklom me je stražila
 In ko jetnika spraševala — O, za pekel
 Ták — ni besede!

Mortimer.

Grof, milujem vas.

Leicester.

Na zadnje cena mi po vodi splava!
 Nevesto sterga drugi mi iz rok.
 Pravice davno pridobljene moram
 Cvetečemu odstopiti možú!
 Z visosti jasne žuga me podreti,
 Kjer tako dolgo bil sem perva zvezda.
 Ne roke njene le, tud njeno milost
 Odtégniti mi žuga novi prišlec.
 Mlad, ljubeznjiv je on, in ona — ženska.

Mortimer.

Sin Katarinin. V dobri šoli res
Učil se je prilizovanja.

Leicester.

Tako

Kadijo v dim se zlati moji upi —
V potopu lastne sreče iščem deske,
Da bi se je oklenil — in okó ozira
Se željno spet na prvo lepo nado.
Obraz Mariin v blesku in milini
Pred solzne spet mi stopil je oči,
Pred mano se blešči lepota njena;
Ne merzlo slavljubje, serce je
Sodilo, čutil sem vso zgubo svojo.
Globoke njene reve strah me je,
In sam jaz kriv sem nje globoke reve.
Budi se v meni misel, kako bi
Jo rešil in podal ji svojo roko.
Premenjeno sercé ji svoje morem
Po kaki zvesti roki razodeti,
In pismo to, ki ste mi ga prinesli,
Mi pravi, da mi odpustila je,
Da bode moja, če jo rešim.

Mortimer.

Ali

V rešitev njeno niste nič storili!
Pustili, da obsojena je bila,
Samí ste dali glas za njeno smert

Zgoditi moral čudež se, resnice
 Luč razsvetliti morala je mene,
 Nebesa morale zbuditi so
 Rešitelja ji v rimskem vatikanu,
 Sicer še poti našla ni do vas !

Leicester.

Ah, sir, prestal, preterpel sem dovòlj !
 V tem času so iz Talbotovega
 Gradú odvedli jo v Fotheringhaj
 In izročili stricu vašemu.
 Zaperli so mi poti vse do nje ;
 Preganjati sem moral jo pred svetom,
 Pa smerti sem jo varval in obvarjem
 Jo, upam, kakor vedno upal sem,
 Da najde še se za-njo rešnja pot.

Mortimer.

Grof Lester, pot je najdena ! Beseda
 Odkritoserčna če odkritoserčnost :
 Jaz prišel sem zató sem, da jo rešim.
 Pripravljeno je vse. Če ví ste z nami,
 Nam za gotovo ne izpodletí.

Leicester.

Kakó ? Kaj ? Strah me trese. Vi bi jo —

Mortimer.

Odperl bi s silo njeno ječo, imam
 Tovaršev, in pripravljeno je vse —

Leicester.

Tovaršev, kateri vse vedó! Gorjé mi!
V kakóve zanjke me zapletate!
In vejo tudi ti skrivnosti moje?

Mortimer.

Ne bojte se. Brez vas smo sklépali,
Brez vas bi jo rešili, ali o n a
Bi rada v a m za prostost hvalo ved'la.

Leicester.

Tedaj ste mi gotov porok, da med
Tovarši ni imena mojega?

Mortimer.

Gotov! Pa kaj? Kakó ste maloserčni
Pri reči, ki oznanja vam pomoč!
Marijo sebi radi bi rešili,
In hitro našli ste prijatle zveste,
Iz neba pada vam pomoč najbliža,
Pa vi ste tako plašni, neveseli?

Leicester.

Nič, nič ni s silo! To je prenevarno
Početje.

Mortimer.

Obotavljanje ne manj!

Leicester.

Svarim vas, ne prederznite se tega.

Mortimer (zbađaga).

Nikár vi, ki jo vzeti hočete
Mi čemo le rešiti jo, pa nismo
Strašljivci taki.

Leicester.

Vi, mladeneč, ste
Pre nagli, ternjeva je taka pot.

Mortimer.

In pre počasni vi, ko gre za čast.

Leicester.

Jaz vidim mreže, nam nastavljene.

Mortimer.

Jaz čutim svoj pogum, da vse raztergam.

Leicester.

Prederznost, besnost je ta vaš pogum.

Mortimer.

Previdnost vaša ni junaštvo, lord!

Leicester.

Vas mika jama kakor Babingtona?

Mortimer.

Vas ne Norfolkova velikodušnost.

Leicester.

Norfolk pripeljal ni na dom neveste.

Mortimer.

Pokazal je, da vreden je je bil.

Leicester.

Ak nam izpodletí, tud ona pade.

Mortimer.

Ne rešimo brez derznega je djanja.

Leicester.

Vi ne prevdarjate, ne čujete.
Razdenete z viharo silo vse,
Kar bilo je na tako dobri poti.

Mortimer.

Zarés, vi ste odperli dobro pot!
Kaj vi storili ste v rešitev njeno?
— In kako, ko bi jaz hudobnež bil
In jo umoril, kakor mi kraljica
Velela je in kakor pričakuje
V tej uri. Oznanite, kaj storili
Ste vi, da se ohrani ji življenje.

Leicester (osupnjen).

Kraljica dala vam je tak ukaz?

Mortimer.

Ni me poznala, kakor ne pozná
Marija vas.

Leicester.

In ste ji obljubili?

Ste? Ste?

Mortimer.

Da ne podkupi družih rok;
Ponudil svoje sem.

Leicester.

Prav ste storili.

To dade nam odlog. Na vašo službo
Kervavo se zanaša, odloži
Se sodba ino nam ostane čas —

Mortimer (nepoterpežljivo).

Ne, nam poteče čas!

Leicester.

Zanaša se

Na vas, tedaj se ne prenagli s sodbo,
Da s svojo milostjo slepari svét.
Mordá s zvijačo jo pregovorím,
Da priti pred oči pustí Marijo,
In to ji mora zvezati roké.
Prav ima Burleigh. Sodba se ne more
Izveršiti, ak jo je vidila
Kraljica — Vse poskusim, vse storím.

Mortimer.

Kaj s tem dosežete, ak slednjič vidi,
Da sem jo vkanil, ak živí Marija?
Svobôdna več ne bo! Največa milost
Ki sme je upati, je večna ječa.
Prederzno djanje naj to reč končá,
In spelje naj se brez odlašanja.
Oblast je v vaši roci. Ako plemstvo
Orožite samó na svojih gradih,
Naberete si celo vojsko. Mnogo
Prijatlov skrivnih ima še Marija:

Boljarske hiši Howard ino Perci,
 Čeravno jima pala sta glavarja,
 Imate dosti še junaških sinov,
 Ki čakajo, da bi jim dal izgled
 Kak lord mogočen. Preč s predličjem hlimbnim!
 Očitno, z derznim čelom v svet stopite!
 Braníte ljubico, ko hraber vitez,
 Za njó se bijte v plemenitem boju!
 Če vam je le resnica, kadar čete
 Gospod kraljice ste angleške. Sabo
 Zvabíte jo na grade, kamor večkrat
 Je z vami šla. Pokažite ji ondi,
 Da ste junak! Ostró jo primite,
 Zapríte, dokler ne spusti Marije.

Mortimer.

Stermím, koleno se mi v grozi trese,
 — Kam vertoglavna derznost vas derví?
 Poznate zemljo to? Al veste, kako
 Se snujejo rečí na dvoru tem?
 Kak tesno je ta ženska oklenila
 Duhove? Iščíte junaških serc,
 Ko nekdaž bile so v deželi tej.
 Podvergel vse je ene ženske ključ,
 Pogum je vpadel, kakor voda v suši.
 Svarím vas. Ne počnite nič prederzno.
 — Kdo sem gre? Odstopite.

Mortimer.

Marija upa!

Verniti moram se s tolažbo prazno?
 Cvetje I. zv.

Leicester.

Nesite ji prisego večne moje
Ljubezni!

Mortimer.

Le sami nesite jo!
V rešitev njeno sem roké ponudil,
Prenašale ne bodo pisem vaših
Zaljubljenih. (Odide.)

Deveti nastop.

Elizabeta. Leicester.

Elizabeta.

Kdo bil je tu pri vas?
Sem čula tako živo govorico.

Leicester (naglo in s strahom se ozrè.)
Sir Mortimer je bil.

Elizabeta.

Kaj je? Zakaj
Ste tako zmedeni?

Leicester.

Ker tebe gledam!
Tak krasne te še nikdar nisem vidil,
Lepota tvoja me prevzela je
— Ah!

Elizabeta.

Kaj zdihujete?

Leicester.

Ne brezi vzroka!

Ko gledam blesk in ljubeznjivost tvojo,
Sercé mi v zvestih persih kervaví
Zavolj pertéče zgube.

Elizabeta.

Kake zgube?

Leicester.

Ah! kake zgube? — Serca tvojega!
V naróčji mladega vojvoda te
Ugledam zdajci srečno in veselo.
Pokloniš svoje njemu le sercé.
On je kraljevega rodú, jaz ne;
In vender terdim pred vesoljnim svetom,
Da ni na širni zemlji žive duše,
Ki bolj od mene bi ljubila te.
Anžuski vojvod nikdar ni te vidil,
Ljubiti more le sijajnost tvojo
In tvoje slave blesk, jaz ljubim t e b e.
Ko ti bi revna pastarica bila,
In jaz najpervi knez na belem svetu,
Pastirsko palico bi v roke vzel,
Položil tebi k nogam diadem.

Elizabeta.

Ne toži mene, obžaluj me, Dudlej!
Saj véš, da vprašati ne smem sercá.

Ah! serce bi volilo vse drugače,
 Ah! kak zavidam zavolj sreče žene,
 Ki smejo, kar jim drago je, voliti.
 Jaz nisem tako srečna, da bi s krono
 Razveselila moža, ki mi drag je!
 Marija smela je moža izbrati
 Po lastni volji; ona je ravnala,
 Kar se je poljubilo njej, posvetno
 Veselje pila je iz polne kupe.

Leicester.

Zdaj pije kupo grencega terpljenja.

Elizabetha.

Zaničevala je svetá menitev,
 Mehkužno je živela, jarma vzela
 Na svoje rame ni ko sem ga jaz.
 Pravico tudi jaz imela sem
 Življenja in svetá se veseliti,
 In vender težko sem dolžnost vladarsko
 Na ramo vzela, vestno opravljala.
 Pa vender vnemala je serca vsem
 Možakom, ker je bila ženska zgolj,
 Zató po njej blepi mladost in starost.
 Možjé so taki. Sladneži so vsi.
 Njih bog je lahkomiselnost in sladnost,
 Ne cenijo, kar morajo častiti.
 Še Talbotu žarelo lice je,
 Ko je govoril o krasoti njeni!

Leicester.

Odpusti mu. Čuvaj je njeni bil;
S zvijačo mu je bistri um zmešala.

Elizabetha.

Je-li resnica, da je tako krasna?
Predličje njeno čujem tolikrat
Hvaliti. Rada bi resnico znala,
Prav prikupljive so podobe njene,
Al čujem tudi, da lažnjive so.
Verjela bi le lastnemu očesu.
— Zakaj me tako čudno gledate?

Leicester.

Postavljal tebe sem nasprot Marii.
— Veseljeradbi včakal, ne tajím,
Ko moglo bi na tihem se zgoditi,
Da vidil tebe pri Marii bi!
Potem še le bi bila tvoja zmaga
Popolnoma! Sramoto voščim ji,
Da vidi z lastnimi očmi — zavid
Kaj bistro vidi — da prepriča se,
Za koliko presegaš jo v lepoti
Telesni, ki v krepostih drugih tako
Neizrečeno daleč je za tabo!

Elizabetha.

Al mlaja ona je od mene.

Leicester.

Mlaja?

Ne kaže. Kaj pa da, terpljenje njeno!

Postarati se morala pred časom ;
 Najbolj bi ogrenelo ji serce,
 Ko vidila bi te v nevestni diki ;
 Življenja lepi up jo je zapustil ;
 Ko vidila bi tvojo srečo, tebe
 Nevesto vojvoda francozkega,
 Ker ona se je vedno toliko
 Ponašala s francozkimi snubači,
 In zdaj pomoči upa še francozke !

Elizabeta (zaničljivo.)

Saj me terpinčijo, da bi jetnico
 Pred sé pustila.

Leicester (živo.)

Ona prosi to
 Za milost, ti dovoli ji za kazen !
 Ak izročiš jo rabeljnovi roci,
 Gotovo ti najhuje stareš jo,
 Ako jo otemniš z lepoto svojo.
 Takó jo umoriš, ki umoriti
 Je hotla tebe. Ura ji odbije,
 Če vidi tvojega obličja blesk,
 Nevestne rudečice milo zarjo,
 Ki čuva jo poštenje in obséva
 Prečisto veličanstvo vsih kreposti,
 Katero ona je od sebe vergla
 V nečastnem, preposvetnem radovanji —
 Z očesom gledam zdaj lepoto tvojo —
 Ko solnce siješ, zmage si gotova,

Ko nikdar še! — Ko si stopila v sobo,
 Si me, ko svit prikazni obsijala. —
 Kaj? ko bi precej zdaj stopila pred njo,
 Nikdár ugodniše ne najdeš ure —

Elizabetha.

Sedaj — ne — ne — Sedaj ne, Lester — Moram
 Premisliti natanko — Burleigha —

Leicester (ji živo v besedo seže.)
 Burleigh le za državni prid skerbi;
 Ti žena si, imaš pravice svoje,
 Ta nežna reč zahteva tvojo sodbo,
 Ne sodbe vladnih mož, — Modrost državna
 Pa tudi hoče, da jo sama vidiš,
 Zadovoljš menitev občno z djanjem
 Velikodušnim. Znebi se sicer
 Sovražnice po dragi svoji volji.

Elizabetha.

Ne bilo bi dostojno srodnice
 V pomanjkanji in revi viditi.
 Pogreša neki sjajnosti kraljeve:
 Oskervnila bi njena reva me.

Leicester.

Ni treba ti na njeni prag stopiti.
 Poslušaj svèt: Po sreči naključilo
 Se je, da danes veliki je lov.
 Pot derži mim gradu Fotheringhaja,
 Sprehaja naj se Stuart ondi v gaji,
 Ti prideš mimo, kakor po nameri,

Ne smé se zdeti, da je bilo to
 Poprej izmišljeno; ak nočeš, treba
 Ti ni je nagovarjati.

Elizabeta.

Ak je

Nespametno, vi krivi ste, ne jaz,
 Lord Lester! Danes ne odrečem vam
 Besede, ker sem ožalila vas
 Najbolj med svojimi podložniki.
 (Milo ga pogleda.)

Če tudi so le muhe vaše. S tem
 Se nagnjenje oznanja, da dovoli
 Iz proste volje, naj že bo, kar koli.
 (Leicester se ji verže pred kolena; zagrinjalo pade.)

Tretje djanje.

Gaj. Spreдай drevesa, zadaj se odpira širok razgled.

Pervi nastop.

Marija hitro korači zmed drevés. Hana Kenedi počasi za njo.

Kenedi.

Vi greste, ko imeli bi peruti,
 Ne morem vas dohajati, čakajte!

Marija.

Pusti, da vživam novo svobódo,
 Bodem otròk, oj, bodi z menó!

Da med zeleno stopim prirodo
 Z lahko in čilo, urno nogó.
 Sem-li iz ječe temne stopila?
 Me ne derži več žalostna raka?
 Pusti me pusti, rada napila
 Bi se nebeškega, čistega zraka.

Kenedi.

Ah, draga moja gospa! Vašo ječo
 So le nekoliko razširili.
 Zidov, ki nas zapirajo, ne zrete,
 Ker jih zakrivajo drevesa gosta.

Marija.

O hvala vam, zelena ve drevesa!
 Ki stene ječi moji ste zakrile —
 Zakaj kalíš mi sanje nade mile?
 V neskončni svét mi plavajo očesa:
 Sercé mi bije zopet svôbodno,
 Popenja duša prosto se v nebó.
 Tam, kjer meglene gore v zrak molijo,
 Začenja meja mojih se deržav;
 Oblaki, ki se tje na jug podijo,
 Francozko morje gledajo z višav.
 Zračni veslarji, berzi oblaki,
 Da bi vozila se z vami po zraki!
 Moji zibéli nesíte pozdrav!
 Jaz sem v verigah, jaz sem jetnica,
 Nemam poslanca tožna kraljica!
 Prosto pod nebom plavate vi,
 Kaj vas kraljica britanska skerbi!

Kenedi.

Ah, draga gospa! Vi ste vsi iz sebe,
Prostost nenadna je prevzela vas.

Marija.

Tam ribič pripenja leseni čoln.
Ta slabi me čolnič bi mogel rešiti,
V prijatelska mesta z mano oditi.
Mali čolniček bil sreče bi poln,
Ribič ubogi hitro bogat;
V mrežo zajél bi obilen zaklad,
Lova nalovil, da nikdar še ne,
Ko vzel bi v čolniček ribič me.

Kenedi.

Kaj vam pomagajo te prazne želje?
Sleduhi pazijo na vsako našo
Stopinjo; témen, grozovit ukaz
Podí pred nama s pota vsako stvar,
Ki nosi v persih serce vsmiljeno.

Marija.

Ne, moja Hana! Upam, da zastonj se
Odperla niso vrata ječe moje.
Ta milost mi oznanja dni srečnejše,
Ne motim se. Ljubezni mila roka
Vzdiguje me iz reve in nadloge,
Mogočni Lester mi razbija spona.
Počasi ječo mi razširijo,
Privadijo me z malim na veliko,

Naposled se v njegov obraz ozrem,
Ki razdrobí za vedno mi okove.

Kenedi.

Ah, jaz ne morem tega razumeti !
Smert vam so še le včeraj oznanili,
In danes dali vam so tako prostost.
Tud tistim, pravijo, se spona jemlje,
Ki se odpira jim svoboda večna.

Marija.

Čuješ, kako tam razlega lovski se rog,
In kako poje v poljane in log !
Ah, na čilega konja planila,
K družbi veseli hi se verstila !
Znani glas na uhó mi doní,
Sladke spomine v persih budí,
V visokih gorskih dobravah
Čula milíno sem teh glasov,
Ko vabil je lovski rog na lov.

Drugi nastop.

Paulet. Prejšnje.

Paulet.

Sem vender enkrat storil prav, miladi ?
Sem vreden vaše hvale ?

Marija.

Kako, vitez ?

Al vi ste mi to milost izprosili?

Mar vi ?

Paulet.

Zakaj bi jaz ne bil ? Na

Kraljevi dvor sem nesel pismo vaše —

Marija.

In izročili ga ? Ste ga, kaj ne ?

In ta svoboda, katero uživam zdaj,

Je pisma sad —

Paulet (važno.)

Pa ne edini sad !

Pripravite se še na večo milost.

Marija.

Na večo, sir ? Kaj menite ?

Paulet.

Al čuli

Rogove lovske ste ?

Marija (vstraši se in umakne.)

Za božjo voljo !

Paulet.

Kraljica je na lovu tukaj v logu.

Marija.

Ne ?

Paulet.

Zdajci stala sama bo pred vami.

Kenedi.

(steče k Marii, ki se vsa trese).

O, draga moja gospa! Kaj vam je?

Paulet.

No! Al ni prav? Ni bila vaša prošnja?

Poprej se spolni, ko ste mislili.

Sicer besed ste urnih bili, ladi!

Zdaj govorite, zdaj je temu čas!

Marija.

Zakaj mi niso prej povedali?

Jaz nisem zdaj pripravljena, zdaj ne.

Kar sem prosila za največo milost,

Zdi se mi strašno, grozno. — Pojdi, Hana,

Nazaj me pelji v grad, da se umirim,

Počijem —

Paulet.

Ostaníte. Morate

Tu le je čakati. To je, da pot

K sodniku s cvetjem ni potresena.

Tretji nastop.

Graf Shrewsburi. Prejšnji.

Marija.

O, ne zató! Moj Bog, ah, vse drugače

Mi je pri sercu — Plemeniti Talbot!

Vi prišli ste ko angel iz nebés!
 — Ne morem je pogledati! Rešite,
 Rešite me sovražnega očesa —

Shrewsburi.

Pogum! naj serce ne upade vam,
 Osodo vašo ura ta razsodi.

Marija.

Čakála sem je težko — pripravljala
 Se mnogo let, premišljevala sem,
 Vse zvesto zapisala si v spomín,
 Kakó bi omečila ji sercé!
 In zdaj mi naglo je odpalo vse,
 Vse mrtvo je, nič v meni ne živí,
 Le mojega terpljenja čut pekoči.
 Kervava jeza vzdiga na-njo v bridkem
 Se v mojem sercu, pobegnile so
 Vse dobre misli, z biči kačjimi
 Obstopajo peklenške me mučivke.

Shrewsburi.

Vtolážite, miladi, zvrelo kri,
 Premagajte britkost in serce gnjevno,
 Ni dobro, ako sreča se sovrašтво
 S sovraštvom. Naj upira se še tako
 Sercé, zamétati ni dobro ure!
 Ponfžajte se pred mogočnico!

Marija.

Pred njó! Ne morem se ponižati.

Shrewsburi.

Ponižajte se vender ! Govoríte
Spoštljivo in ponižno ! Terkajte
Na njeno blagodušnost, ne kljubujte,
Sedaj se ne opirajte na svoje
Pravíce, kajti zdaj ni temu časa.

Marija.

Ah, izprosila sem pogubo si,
V gorjé mi prošnja je uslišana !
Nikdár bi viditi se ne imele !
Nič dobrega ne more to prinesti !
Poprej se bosta oženj ino voda
V ljubezni družila, poprej bo jagnje
Objemalo serdito, besno tigro,
Preden sprijaznite se najne serci —
Jaz sem preveč razžaljena — preveč je
Žalíla ona — Sprave ni med nama !

Shrewsburi.

Ozrite se zaupno ji v obraz !
Saj priča bil sem, kako vaše pismo
Presúnilo ji serce je, solzé
Si brisala je iz oči. Ne, ni
Brez serca, ne obupajte nikar.
— Zato pred njó sem prišel k vam, kraljica !
Da vas pripravljam, da vas opominjam.

Marija (zgrabi ga za roko).

Ah, Talbot, vi ste bili vedno zvest
Priatelj moj! — Da v mehki vaši ječi

Ostanem ! Težko se mi je storilo,
Ko so mi vzeli vas, o Shrewsburi !

Shrewsburi.

Zdaj pozabíte vse in mis'ite
Le to, da jo ponižno sprejmete.

Marija.

Je tudi Burleigh ž njo, nesreča moja ?

Shrewsburi.

Nobeden je ne spremlja, razun Lestra.

Marija.

Lord Lester ?

Shrewsburi.

Nič nikár se ga ne bojte.

On ne sovraži vas. Izprosil je
Kraljico, da se vdala je v pogovor.

Marija.

Ah, saj sem znala to !

Shrewsburi.

Kaj pravite ?

Paulet.

Kraljica sem gre.

(Vsi se vstran umaknejo, le Marija ostane operta na
Hano.)

Četerti nastop.

Prejšnji. Elizabeta. Grof Leicester. Lovci.

Elizabeta (Leicestru.)

Káko zove se

Ta grad?

Leicester.

Fotheringhaj.

Elizabeta (Talbotu.)

Pošljite v London

Pred nami lovce, Talbot! Množica

Po ulicah se tako silno gnjete.

Ognímo se v zelenje gaja tega,

(Talbot odpravi lovce. Ona meri z očmi Marijo, ter govori Pauletu.)

Preveč me ljubi dobro moje ljudstvo,

Nezmerno, malikvavsko je njegovo

Veselje. Taka čast gre Bogu, ne

Človeku.

Marija.

(ki se je v medlevicah naslanjala med tem na dojnico, se vzdigne in njeno okó se sterne z Elizabetinim očesom. Strese se in verže zopet dojnici na persi.)

Bog, v obličji tem ni serca!

Elizabeta.

Kdo je ta gospa?

(Vsi molče.)

Leicester.

Ti si, o kraljica
V Fotheringhaji.

Elizabeta.

(vede se ko osupnjena, ko bi se čudila; pogleda temno
Leicestra.)

Kdo mi je to storil?

Grof Lester!

Leicester.

Prizanesi, o kraljica,
Nebó je tvojo nogo pripeljalo,
Da blagodušna si in milostiva.

Shrewsburi.

Kraljica slavna, odpri svoje serce,
Ozri se milo na ubožico,
Ki pred očesom tvojim trepetá.
(Marija se sklone in se hoče bližati Elizabeti, pa na
pol pota obtrepeče; v obrazu se ji bere strašen dušni boj.)

Elizabeta.

Gospôda, kako? Kdo mi rekel je,
Da je poterta? Le prevzetnica je to,
Nesreča njena ni je pripogníla.

Marija.

Naj bo! podveržem se še tej britkosti.
Ponižaj se, ponos preblage duše!
Pozabljeno naj bo, kaj sem in kar
Terpela sem, h kolenom padem njenim,
Ki me pahníla je v sramotno ječo.

(Se oberne h kraljici.)

Vas so povíšale nebesa, sestra!

Ovíla vam je senci srečna zmaga,

Častím B o g á , ki je povišal vas.

(Verže se pred njó na kolena.)

Bodíte v i tud blagodušni, sestra!

V sramoti ne pustite me pred sabo!

Stegníte roko, dajte mi desníco,

Vzdigníte iz globoke me nadloge!

Elizabeta (umakne se ji.)

Vi ste na svojem mestu zdaj, Marija!

In hvalim božjo milost, ki ni hotla,

Da bi pred vašimi nogami jaz

Ležala, kakor vi pred mojimi.

Marija (živeje.)

Pomíslite, da je menljivo vse

Posvetno! da prevzetnost Bog kaznuje!

Njegove strašne jeze ne budite,

Ki vergla me pred vaše je nogé. —

Častíte v meni samo sebe zarad

Prič tujih! O, nikár ne sramotíte

Kerví tudorske, ki po mojih žilah,

Po vaših žilah teče — Bog nebeški!

Ne stojte nepristopno in osorno,

Ko v morji skala, ktere se zastonj

Topljenec prizadeva okleniti.

Osoda moja in življenje moje

Visí na solzah in besedah mojih;

Zbudíte v sercu mi zaupanje,
 Da gane prošnja moja vam sercé,
 Ak me pogledate z očesom merzlim,
 Zaprè sercé mi groza, posuší
 Se potok solz in merzlo dregetanje
 Zatrè mi vroče prošnje v britkem sercu.

Elizabetha (zaničljivo in ostro.)

Povejte, kaj bi radi, ladi Stuart!
 Prosili ste pogovora. Naj zabim,
 Da smertno sem razžáljena kraljica,
 Naj spolnim sestersko dolžnost. S tolažbo
 Vas osrečujem svojega pogleda.
 Udala sem se blagodušnosti,
 Pravično grajo na-se nakopala,
 Da sem se toliko ponižala —
 Saj veste, hotli ste me umoriti.

Marija.

Kak bi začela, kako obračála
 Besedo, v serce da vam najde pot in
 Ga ne razžáli. O, moj mîli Bog,
 Besedo mi na jezik daj in vzemi
 Ji želo, ki bi zlosti utegnîlo!
 Celo za-sé ne morem govoriti,
 Da ne bi vas hudó tožíla, ali
 Tožíti nočem vas, kraljeva sestra!
 — Pravično niste z mano delali;
 Kraljica niste vi le, jaz sem tudi,
 In vi ste mene v temno ječo vergli.

Prišla sem k vam, pomoči vaše prosit,
 In vi ste oskrunili gostoljubja
 Zakone svete in mednarodno
 Pravico, ker ste súnili me v ječo.
 Prijatlov zvestih in služabnikov
 Ste vzeli mi, v pomanjkanje pahnili,
 Postavili pred sodbo me sramotno —
 Nič več o tem ! Naj večna noč zakrije,
 Kar sem prestala, kar sem učakála.
 — Naj bo, ne terdim, da ni božja volja :
 Vi niste krivi, j a z tud nisem kriva ;
 Hudoben duh se vzdignil je iz brezdna,
 Vsejal sovraštva seme v najne serci,
 Ki je kalilo v nežnih letih že
 In z nama raslo, prilivali so mu
 Ljudjé hudobni. Besni derzniki
 Orožili so nepoštene roke. —
 To je prekletje, ki leží na kraljih,
 Da svet na kose tergajo v sovraštvu,
 Budé prepír in svado med narodi.
 — Zdaj ni med nama tujega jezika.

(Zaupljivo se ji približa in s prosečim glasom.)

Samé stojíve zdaj nasproti si,
 Povejte, sestra, kaj je moja krivda ?
 Popolnoma se opravičím vam.
 Ah, da ste slušali me tistikrat,
 Ko tako skerbno vas iskala sem !
 Ne bilo nikdar bi do tega prišlo,

Ne bile tu na mestu žalostnem
Zadele skup bi v tej nesrečni uri.

Elizabeta.

Obvarovála me je srečna zvezda,
Da nisem stisnila na serce kače.
— Dolžite černo svoje serce, svoje
Rodbíne prenapetost, ne osode!
Sovražne pravde bilo ni med nama,
Ko mi prepír vaš stric je napovedal,
Napibnjeni duhovnik, ki hlepi
Po vladi in prederzno roko stega
Po kronah vsih, on vas preslepil je,
Da ste pridéli moje ši imena
In gerb, podkuril vam sercé, da z mano
Se pravdate na smert in na življenje.
Pošasti vse je šuntal on na mene:
Duhovnikov jezike, meč narodov,
Orožje strašno verske blaznosti;
Celó v deržavi tu, kjer cvete mir,
Unel požar je divjega mi hrupa. —
Al Bog je z mano, ne z oholostjo
Duhovnikovo. — Moji glavi bil
Namenjen je udarec, vaša pada!

Marija.

Sem v božjih rokah. Ne prevzamete
V oblasti svoji se s kervavim djanjem. —

Elizabeta.

Kdo mi ubrani to? Stric vaš je dal

Izgled vsim kraljem, kako naj ravnaajo
 S sovražniki. V izgled naj bo noči
 Jernejske mi kervava svatovščina.
 Kaj mi je rodbina in kaj so mi
 Mednarodne pravice? Cerkev terga
 Vezí dolžnosti vsake, nezvestobo
 In kraljemorstvo ona posvečuje.
 Ravnam po uku se duhovnov vaših,
 Povejte, kje za vas poroka najdem,
 Ak ječo blagodušno vam odprèm?
 Pod katero naj ključavnico zaprèm
 Zvestobo vašo, da bi je ne mogel
 Odpreti svet'ga Petra skrivni ključ?
 Edino varstvo je oblast in sila,
 S zalego kačjo nikdar zveze ni.

Marija.

O, to je žalosten in mračen sum!
 Ravnali z mano vedno ste, ko s tujko,
 Sovražnico. Ko za nastopnico
 Bi bili me izbrali, kot mi gre,
 Vam bila bi v hvaležnosti, ljubezni
 Prijatlica in srodnica ostala.

Elizabeta.

Tam zunaj, ladi, so prijatli vaši,
 Vaš dom je papeštvo, vaš brat je mnih —
 Da za nastopnico bi vas izbrala!
 Goljufna, izdajavska zanjka taka!
 Da zapeljujete mi moje ljudstvo,

Doklèr še jaz živim, Armida zvita,
 Da mi mladost kraljestva mojega
 Prekanjeno v vezí zapletate —
 Da vse na novovshajajoče solnce
 Obrača se, in jaz. —

Marija.

Bog daj vam mir!

Odpovedujem žezlu se in kroni,
 Ah, mojega duhá peruta peša,
 Ne míka več svetá me veličastvo.
 Namèn dosegli ste, jaz sem Marii
 Le slaba senca še, pogum zaterla
 Mi dolga ječa je, vi ste zagrebli
 Me v lepem cvetji mojega življenja.
 — Sedaj nehajte, sestra! Govorite,
 Pokaj ste prišli sem, nikdár ne verjem,
 Da prišli mene ste zasmehovat.
 Izustite besedo: „Vi ste prosti,
 „Marija! skusili ste mojo roko,
 „Sedaj spoštujte mojo blagodušnost.“
 Življenje milo in svobodo sladko
 Ko dar nebešk iz vaše roke prejmem.
 — Beseda ena lahko vse popravi,
 Izustite jo, ne čakajte dolgo!
 Gorjé vam, ako ž njo ne néhate!
 Ker, ako z blagim djanjem, z milostjo
 Ne ločite od mene se — o sestra!
 Ne stala tako bi pred vami, kakor

Pred mano vi, za ta otok bogati,
Za vso zemljó, na katero morje pluska !

Elizabeta.

Al znate zdaj, da ste premagani?
Je konec li zvijač? Ni več morivca
Pri rokah? Klateža, da bi za vas
Potegnil meč in žalostno poginil?
— Da, konec je, Marija. Nič več ne
Zapeljete nikogar. Svét imá
Vso drugo skerb. Nihče vam noče biti
Četerti mož, ker snubce vi in može
Moríte!

Marija.

Sestra! Sestra! O moj Bog!
Vtolaži moje serce!

Elizabeta (jo dolgo zaničljivo gleda.)

To tedaj

Je ljubeznjivost njena, Lester, v katero
Brez kazni ne pogleda mož noben,
Ki nema je nobena druga ženska!
Zares! prav dober kup je slava bila;
Ki z razuzdanci se pečá, kupuje
Pri razuzdancih dober kup lepoto.

Marija.

To je preveč!

Elizabeta (se zaničljivo smeja.)

Zdaj ste razkrili pravi
Obraz, do zdaj kazali ste predličje.

Marija.

(jeze vroča, vender z blago dostojnostjo.)
V mladosti pala sem v človeške zmote,
Oblast me zapeljala je, skrivala
Pod temnim plaščem nisem svôga pada,
S hinavščino svetá slepila nisem,
S kraljevo prostodušnostjo ravuala.
Naj huje djanje svét o meni vé,
In reči smem, da boljša sem, ko moje ime.
Gorjé vam, ako pade častni plašč
Kedaj raz vaših djanj, ki ž njim hinavsko
Pokrivате žerjavico peklensko.
Poštenja niste vi podedovali
Po materi; svét vé, zakaj stopila
Bulenska Ana na morišče je.

Shrewsburi (stopi med kraljici.)

O moj Bog! mora - li do tega priti!
Je to ponižnost in pokorščina,
Marija?

Marija.

Jaz sem se ponižala,
Prestala, kar prestati more človek,
Zapusti me, ponižnost krotkoserčna!
V nebеса zbeži poterpljivost tožna!
Razbij okove naposléd in stopi

Iz jame svoje davno skriti čert!
 In ti, ki dal morivni si pogled
 Razdraženemu bazilisku, daj
 Na jezik mi strupeno sulico —

Shrewsburi.

O, vsa iz sebe je! Odpusti hudo
 Razdraženi

(Elizabeti zapre jeza besedo, serdito meče oči na
 Marijo.)

Leicester.

(zelo nemiren, skuša Elizabeto odpeljati.)
 Zdivjane ne poslušaj!
 Preč, preč! zapusti to nesrečno mesto!

Marija.

Kopile sramoti prestol angleški,
 Britanski blagi narod je sleparka
 Ogoljufala — Ko poznal bi svet
 Pravico, vi pred mano v praňu bi
 Ležali, ker jaz sem kraljica vaša!
 (Elizabeta naglo odide, lorda za njo, strašno prepadena.

Peti nastop.

Marija. Kenedi.

Kenedi.

Kaj ste storili! Vsa serdita je!
 Sedaj je vse zastonj, ves up zgubljen.

Marija (še vsa iz sebe.)

Šla je serdita! V sercu nosi smert!

(Hani se obesi krog vratú.)

Kak mi je dobro, Hana! Vender, vender
Po tolikem zaničevanji in
Terpljenji prišel čas je maščevanja
In zmage! Hribi se valé mi s serca,
Sovražnici sem nož zabola v persi.

Kenedi.

Ubožica! Vas grabi divja besnost,
Nepomirljivo dušo ste ranili;
Blisk ona kuje, ona je kraljica;
Hotivca v pričo ste jo sramotili!

Marija.

Ponižala pred Lestrovim očesom!
On vidil je, poterdil mojo zmago.
Iz visokosti v prah sem jo pobila,
Njegova bliža strele mi ostrila.

— — —

Šesti nastop.

Mortimer. Prejñnje.

Kenedi.

O, sir, kak konec. —

Mortimer.

Sam sem slišal vse.

(Migne dojnici, da bi šla na svoje mesto, sam stopi bliže. Vede se jako nemirno in strastno.)

Premagala si jo! Poderla v prah!

Ti bila si kraljica, o n a bila

Je hudodelka, tvoj pogum me vnema,

Častim te — Kakor boginja velika

In slavna tu stojiš v trenutji tem.

Marija.

Ste govorili z Lestrom? Izročili

Mu dar in pismo? — Govorite, sir!

Mortimer (jo gleda z ognjenim očesom.)

Kakó te je kraljeva blaga jeza

Obsévala in tvojo ljubeznjivost

Poviševála! Ti si krona žen

Na zemlji!

Marija.

Prosim vas, povejte mi,

Kaj pravi lord, kaj imam upati?

Mortimer.

Kdo? Ta strašljivec, ta zanikernik?

Ne upajte od njega nič in čisto

Nič! Zaničujte, pozabíte ga!

Marija.

Kaj pravite?

Mortimer.

On vas bi rešil, on!
In dal vam roko! Stojte! Z mano mora
Se prej na smert in na življenje biti!

Marija.

Ak niste pisma dali mu — je preč!

Mortimer.

Življenje ljubi ta plahú preveč.
Kdor tebe če rešiti in objeti,
V obličje smerti mora se ozreti.

Marija.

In noče za-me zdaj nič več storiti?

Mortimer.

Nič več o njem! Kaj more on, čemú
Je on? Brez njega morem te rešiti.

Marija.

Ah, kaj bi mogli vi!

Mortimer.

Današnji dan
Ni včerajšnji, pomislite, kraljica!
Elizabeta je razdražena,
Beseda vaša jo je hudo zbola,
Zaperte so vse pota milosti.
Zdaj treba djánja, serčnim Bog pomaga,
Življenja kdor ne vaga, je brez blaga,
Pred prvo zarjo boste svôbodni.

Marija.

Kaj pravite ? To noč ! To ni mogoče ?

Mortimer.

Slušajte, kaj je sklenjeno. Tovaršev
Sem zbral v kapeli skrivni, spovednik
Je nas spovedal, nam odpustke dal
Za grehe vse, ki smo storili jih
Dozdaj, za vse, ki jih nocoj storimo.
Prejeli sveto rešnje smo teló
Na pragu zadnjega popotovanja.

Marija.

O, kako groze polno pripravljanje !

Mortimer.

Nocojšno noč popne mo se na grad.
Jaz ključé preskerbím. Pomôrimo
Čuvaje tvoje, tebe réšimo.
Kar diha v gradu, mora vse umreti
Pod nožem, da nobeden ne ostane,
Ki bi oznanil in ovadil rop.

Marija.

In Druri, Paulet, ječarja moja ?
O, raji dasta zadnjo kapljo kervi —

Mortimer.

Najperva padeta pod mojim nožem !

Marija.

Kaj strica, družega očeta bi —

Mortimer.

Vmoriti čem ga z lastnima rokama.

Marija.

O, grozna hudobija!

Mortimer.

Hudobije

So odpuščene vse. Najhuje smem,
In hočem jih storiti.

Marija.

Grozno, grozno!

Mortimer.

In če kraljico moral bi prebosti,
To sveti hostji sem prisegel danes.

Marija.

Nikar ne za-me toliko kerví. —

Mortimer.

Brez tebe in ljubezni moje ni
Življenja za-me! Naj svetov se vez
Preterga, naj povodenj potopí
Z neskončnimi valovi, kar živí!
Naj vse svetove popeli požar,
Nič družega, ko ti, ni meni mar!

Marija (umakne se mu.)

Moj Bog! kak govor, sir, in — kak pogled!
— Strah me je vas, vi me odganjate.

Mortimer.

(s zmotenim očesom, v obrazu se mu vidi, da ima zmešano pamet.)

Življenje, kakor smert trpi le eno
Trenutje! Naj me vlečejo v Tiburn,
Naj mi z razbeljenimi kleščami
Teló in ud za udom tergajo,
(naglo se ji bliža z razpetimi rokami.)
Ak smem objeti, draga duša! tebe —

Marija (umakne se mu).

Preč, besni človek!

Mortimer.

Tu na persih teh,
Na ustih teh, ki dihajo ljubezen —

Marija.

Za božjo voljo, sir! Pustite me!

Mortimer.

Bedák je, sreče kdor se če ogniti,
Ki v roke dale so mu jo nebesa.
Vkljub vsemu svetu hočem te rešiti,
In jaz te rešim, slava bode moja
In, kakor Bog živi! — tud roka tvoja.

Marija.

Ah, mi ne pride angel na pomoč!
Osoda strašna! Jezno me gojiš,
Iz ene groze v drugo me derviš.
Sem-li rojena, da budím divjanje?
Ljubezen, serd — budi mi trepetanje.
Cvetje I. zv.

Mortimer.

Sovražijo te uni, jaz te ljubim;
 Sovražniki te čejo umoriti,
 Tvoj beli tilnik rabeljnu izdati.
 Življenje ti izroči radosti,
 Ki moraš ga sovraštvu darovati!
 S to ljubeznjivostjo, ki ni več tvoja,
 Osreči mene, ki te serčno ljubim!
 Lej, v tvoje lepe, svilene lasé
 Zapletajo mertvaške se močí,
 Zapleti milo v njihne me vezí!

Marija.

Besedo kako moram čuti, sir!
 Naj vam nesreča moja sveta bo,
 Če vam kraljeva moja glava ni.

Mortimer.

Raz glavo v prah je pala tvoja krona,
 Posvetne slave si obropana,
 Ukaži, naj zdrobí se tvoja spona,
 Poišči si prijatla, rešnika!
 Ostalo tebi nič ni, kakor jasno
 Obličja tvojega bajilo krasno.
 Nebó na zemlji ono mi odpira,
 Nasprot sekiri rabeljnovi tira —

Marija.

O, kdo me reši iz njegove sile!

Mortimer.

Prederzna služba plati se prederzno.
 Zakaj junak preliwa svojo kri?
 Življenju je življenje pervi dar!
 Bedák je, ki zastonj ga potopí!
 Naj greje vroči me njegovi žar —
 (Strastno jo pritisne na persi.)

Marija.

O, moram zavolj moža klicati
 Pomoč, ki rešnik moj —

Mortimer.

Nečutna nisi;
 Ostrosti merzle svét te ne dolží;
 Ljubezni prošnja gane serce ti.
 Osrečila si pevca Ricija,
 Uplénila te roka Bothwellova.

Marija.

Prederznik!

Mortimer.

Bil je tvoj trinog, pa ti
 Ljubila si ga, pred njim tresla se,
 Ak morda groza te omaje le,
 Na dan, pošasti!

Marija.

Moj Bog! Al divjate?

Mortimer.

Pred mano tudi moraš trepetati!

Kenedi (noter buti).

Vse polno sem jih gre. Od vsih strani
Vojaki vrejo.

Mortimer (kviško plane in za meč zagradi).
Jaz ubranim te!

Marija.

O Hana, reši me njegovih rok!
Na vek mi vgasnil je rešitve zor.
Ozri se milo na-me, večni Bog!
Na desni sila je, na levi mor!
(Beži v grad, Kenedi za njo.)

Sedmi nastop.

Mortimer. Paulet in Druri, vsa zmešana planeta na oder.
Lovci letajo čez oder.

Paulet.

Zaprite vrata. Potegnite brane!

Mortimer.

Kaj se zgodilo je?

Paulet.

Kje je morivka?
Veržite v ječo mi jo najtemnejo!

Mortimer.

Kaj je? Povejte mi, kaj je?

Paulet.

Kraljica!
Prekleta roka! Vragova prederznost!

Mortimer.

Kraljica! ktera?

Paulet.

Naša! Umorjena
Na londonskih je ulicah! (Leti v grad.)

Osmi nastop.

Mortimer. Koj potem Okelli.

Mortimer.

Al meša

Se v glavi mi? Ni nekdo memo tekel
In kričal: Umorjena je kraljica!
Ne, to ni res; bledenje je vročinsko,
Ki v praznih sanjih kaže mi,
Kar je napolnovalo glavo mojo —
Kdo teče sem? Okelli! Tako grozen!

Okelli (noter buti).

Bežite, Mortimer! Bežite! Vse je
Zgubljeno, vse!

Mortimer.

Kaj je zgubljeno?

Okelli.

Ne

Vprašajte dolgo. Urno, urno v beg!

Mortimer.

I kaj je vender?

Okelli.

Derzni naš Sauvage

Je planil na-njo.

Mortimer.

Al je vender res!

Okelli.

Res, res je, o rešite se!

Mortimer.

Ona

Je umorjena, rešena Marija

Iz ječe sede na prestol angleški!

Okelli.

Kdo pravi, da je umorjena!

Mortimer.

Vi!

Okelli.

Ni umorjena, živa je! in jaz

In vi in z nama vsi poginejo.

Mortimer.

Živi?

O'kelli.

Uzderžal plašč je sulico,
Morivca razorožil Shrewsburi.

Mortimer.

Živí?

O'kelli.

Živí, da vse nas pogubí!
Pobegnite, že gaj zapirajo.

Mortimer.

Kdo bil je tako besen?

O'kelli.

Barnabít

Tulonski, ktereга globoko ste
Zamišljenega vidili v kapeli,
Ko nam razlagal mnih cerkveno je
Prekletje na angleško knežinjo.
Prijel se prvega je pripomočka,
Da bi s prederznim djanjem osvobodil
Katolško cerkev, mučeniško krono
Si s tem pridobil! Le duhovniku
Je svoj namen zaupal, djanja lotil
Se je na poti londonski — nesrečno.

Mortimer (po dolgem molčanju).

O, tebe strašna, jezna roka tepe,
Ubožica! Zdaj moraš ti umreti,
Tvoj angel sam te treščil je v pogubo.

Okelli.

Povejte mi, kam vi pobegnete?
Jaz pojdem skrit se v gozde severne.

Mortimer.

Bežite! Vôdi Bog stopinje vaše!
Jaz tu ostanem, skusim jo rešiti,
Če spodletí, voljám sem smert storiti.
(Odideta na nasprotno strani.)

Četerto djanje.

Prednja soba.

Pervi nastop.

Grof Aubespine. Kent in Leicester.

Aubespine.

Gospóda, kako je kraljici? Ves
Prestrašen sem še in strahú omamljen.
Kak pripetila se je hudobija
V osredji najzvestejega naroda?

Leicester.

Zločinec ni Anglež; vaš človek je,
Francoz, podložnik kralja vašega.

Aubespine.

Gotovo besen človek!

Kent.

Katolik,

Grof Aubespine!

Drugi nastop.

Prejšnji. Burleigh v pogovoru z Davisonom.

Burleigh.

Berž naj smertna spiše
Se sodba in pritisne na-njo pečat
— Potem naj brez odloga se kraljici
Zročí, da jo podpiše. Urno! Pojte
Brez obotavljanja.

Davison.

Koj bo gotova.

Aubespine. (Burleighu).

Lord, zvesto moje serce je deležno
Veselja splošnega na tem otoku.
O, hvala Bogu! da ubranil je
Kraljici glavo jekla smertnega!

Burleigh.

Čast njemu, ker je osramotil naše
Sovražnike!

Aubespine.

Naj ga ubije strela,
Ki lotil se peklenskega je posla!

Burleigh.

Ki lotil se in ki ga je podkuril!

Aubespine (Kentu).

Če vas je volja, slavni lordmaršal,
Pustíte me h kraljici, prosim vas,

Da ji voščila svojega gospoda
In kralja k nogam položim ponižno. —

Burleigh.

Grof Aubespine, ne trudite se.

Aubespine. (uredovno).

Vém, kaj sem dolžen.

Burleigh.

Vi ste dolžni to
Deželo brez odloga zapustiti.

Aubespine (osupne).

Kaj? Kako to?

Burleigh.

Svetost poslanstva vas
Varuje dansi še in ne več jutro.

Aubespine.

Sem se pregrešil v čem?

Burleigh.

Ak imenujem
Pregreho, kazni ne odide več.

Aubespine.

Jaz sem poslanec, lord, pravica moja —

Burleigh.

Ne varuje državnih izdajavcev.

Leicester in Kent,

Ha! Kaj je to?

Aubespine.

Milord, premislite —

Burleigh.

Dobili potni list so pri morivcu,
Ki ga je podpisala vaša roka.

Kent.

Je to mogoče?

Aubespine.

Mnogo potnih listov
Sem že podpisal, jaz ne vidim v serce
Človeku.

Burleigh.

V vaši hiši je opravil
Morivec spoved.

Aubespine.

Moja hiša je
Odperta.

Burleigh.

Vsem sovražnikom angleškim.

Aubespine.

Naj se preišče.

Burleigh.

Varite se tega!

Aubespine.

Jaz sem razžaljen, z mano moj vladar,
Moj kralj razterga zvezo sklenjeno.

Burleigh.

Raztergala jo že kraljica je,
 Francozu v zakon roke ne podá.
 Lord Kentski! Ukazujem vam, da grofa
 Z vso varnostjo odpravite na morje.
 Napalo ljudstvo je razdraženo
 Njegovo hišo in orožja našlo
 Na kupe; hoče ga raztergati,
 Če ga le najde; skrijte ga, da vleže
 Tegota se. — Vi ste mi porok za-nj!

Aubespine.

Rad grem in zapustim državo to,
 Kjer se teptá z nogami narodom
 Pravica, kjer igrača so pogodbe —
 Odgovor dá moj kralj —

Burleigh.

Naj pride po-nj!
 (Kent in Aubespine odstopita.)

Tretji nastop.

Leicester in Burleigh.

Leicester.

In tako zvezo ste raztergali,
 Ki ste sklenili brez prevdarka jo
 In brez poklica. Slaba hvala vam!
 Kaj ste storili za Angleško vi?
 Milord, vaš trud se slabo je poplačal.

Burleigh.

Imel namen sem dober; ali človek
Obrača, Bog oberne. Blagor mu,
Ki roko smé, ko jaz, na serce deti!

Leicester.

Skrivnostne vaše mreže svét pozná,
Ki va-nje hudodelnike državne
Lovite. — Zdaj je vam ugoden čas,
Milord! Odkrijte strašno hudodelstvo;
Skrivnost še krije hudodelnike.
Preiskovavna sodba se odprè,
Da zvagajo po pravdi se besede,
Da sodijo pogledi se in misli.
Tu ste vi mož, da ni enacega,
Deržavni Atlant, Anglija sloni
Na vaših ramah.

Burleigh.

Vi, milord, ste mojster;
Ker take zmage, kakor jezik vaš,
Beseda moja nikdar ni dobila.

Leicester.

Kaj hočete s tem reči, lord?

Burleigh.

Kaj niste
Zvabili vi za herbtom mi kraljice
K Fotheringhajskem gradu? Govorite!

Leicester.

Za herbtom vam! Kdaj balo se, milord,
Je djanje moje čela vašega?

Burleigh.

Da bili bi v Fotheringhaj kraljico
Zvabili? Ne! Kraljice niste vi
Zvabili tje! — Kraljica bila je
T'ak dobra, da je tje zvalila vas.

Leicester.

Kam zopet to letí, milord?

Burleigh.

Preblaga,

Ki se je ondi vedla kot kraljica!
Preslavna zmaga na prekrotko jagnje!
O dobra, milostiva knežinja!
Takó so derzno te zasramovali
In te izdali brez usmiljenja!
Da! to tedaj je blagodušnost vaša
In milost, ki se vas je polotila
V deržavnem svetovavstvu! Da! zató je
Marija tako slaba, zaničljiva
Sovražnica, da vredno ni se ž njeno
Kervjó oskruniti! Namera zvita!
Prav dobro ste skovali jo! Le škoda,
Nabrúsili preveč, da odlete!a
Je ost.

Leicester.

Nevrednež! Urno z mano! Pred
Elizabeto daste mi odgovor!

Burleigh.

Tam mene najdete — al glejte! lord,
Da ondi vam ne zmanjka besedi! (Odide.)

Četerti nastop.

Leicester sam, potem Mortimer.

Leicester.

Spoznal, ujél me je. Kakó na sled
Mi prišel je zaviti človek ta!
Gorjé mi, če ima dokazov! Ako
Kraljica zvé, da sem se pogovarjal
Z Marijo! — Moj Bog, kako ostro ona
Obsodi me! Oči odprè ji moj
Hinavski, zviti, zapeljivi svèt,
Nesrečno prizadevanje, da sem
V Fotheringhaj izpeljal jo! Spozná,
Kak zvito sem zakopal jo v sramoto,
Sovraženi protivnici izdal!
O, tega mi ne odpustí nikoli!
Premišljeno zazdi se vse kraljici:
Celó pogovora izid grenkobni,
Zasmehovanje, zmaga vražnice;
Sum na-me pade, da orožil sem
Morivca jaz, ki vergla vmes ga je

Osode strahovite pest kervava!

Zgubljen, zgubljen sem! Ha! kdo sem leti!

Mortimer (priletí v strašnem nemiru in se plašno ozira).

Grof Lester! ste sami? ste prav sami?

Leicester.

Bežite, derznik! Kaj pri meni čete?

Mortimer.

Na sled so prišli nam in tudi vam;

Lord, pazite!

Leicester.

Bežite!

Mortimer.

Znajo tudi,

Da bil je zbor pri grofu Aubespinu —

Leicester.

Kaj meni mar!

Mortimer.

Da se ga je morivec

Vdeležil —

Leicester.

To je vaša skerb. Prederznik!

Kaj mene mešate v kervavo djanje?

Samí braníte svoje hudobije!

Mortimer.

Lord, poslušajte vender!

Leicester (v hudi jezi).

V pekel z vami!

Kaj se pripenjate, ko hudi duh,
Na moje pete! Še poznam vas ne!
Z morivci nemam nič opraviiti.

Mortimer. *

Vi nočete poslušati. Svarit
Sem prišel vas: tud vam na sled so prišli.

Leicester.

Ha!

Mortimer.

Prišel véliki blagajnik je
Potem, ko se nesreča je zgodila,
V Fotheringhaj, kraljičine je shrambe
Preiskal, našel —

Leicester.

Kaj?

Mortimer.

Začeto pismo

Kraljičino do vas —

Leicester.

Ubožica!

Mortimer.

V njem prosi ona, da bodíte mož
Beseda. Vam ponuja svojo roko,
Prejete opominja vas podobe —
Cvetje I. zv.

Leicester.

Peklensko oglje!

Mortimer.

Pismo ima Burleigh.

Leicester.

Zgubljen sem!

(Hodi med naslednjimi besedami Mortimerjevimi v obupu sem ter tje.)

Mortimer.

Na delo, dokler je še čas in sebe
In njo rešite! Iz zaderge se s prisego
Izvijte, zmislite izgovore,
Nesrečo odvernite! Moja moč je
Pri kraji. Razkropljeni so tovarši,
Raztergane vse niti naše zveze.
Na Škotsko jaz nabirat novih grem
Prijatlov; zdaj je v vaši roci vse.
Storite vse, kar morete!

Leicester (postoji, naenkrat mirno).

Storim!

(Odprè vrata in zavpije.)

Trabanti! noter!

(Častniku, ki pristopi z oroženimi ljudmi.)

Tega izdajavca

Deržavnega izročam vašim rokam,
Zarota strašna je prišla na dan,
Jaz grem kraljici vse oznanit. (Odide.)

Mortimer.

(stoji v začetku ves omamljen, pa še kmalo zavé in ozre zaničljivo na Leicestra).

Nesramnež! Naj bo, saj sem to zaslužil.

Zakaj pa upal sem nevrednežu?

Življenje njemu hrani moja smert,

Moj grob mu rešna biti mora berv.

— Omolkne jezik moj. Le reši se!

Podreti sabo v jamo nočem te,

Še v smerti mar mi tvoje zveze ni,

Življenje vragu je edino blago.

(Častniku, ki ga hoče prijeti.)

Kaj češ, trinoštva rob podkupljeni?

Jaz sem svoboden, serce te čerti (Potegne bodalec.)

Častnik.

Orožje ima — Vzemite mu ga!

(Va-nj se zaženejo, on se jim ubrani.)

Mortimer.

V trenutji zadnjem svobodno odprè

Naj se sercé in jezik razvozla!

Čert, kletev in poguba vam, ki ste

Boga izdali in kraljico svojo!

Ki obernili herbet v nezvestobi

Posvetni in nebeški ste Marii,

Prodali se kraljici — kopilétu —

Častnik.

Preklinja, čujete! Zgrabite ga!

Mortimer.

O, duša! Nisem mogel te oteti,
Tedad izgled ti krepkodušen dam.
Marija sveta, ti mi pot razsveti
V nebeški dom iz solznih zemskih jam!
(Prebode se in pade stražniku v naročje).

Peti nastop.

Kraljičina soba.

Elizabetha s pismom v roci. Burleigh.

Elizabetha.

Tje me je zvabil! Treščil me v sramoto!
O, izdajavec! Pred sovražnico
Slovesno me pripeljal! O, takó še
Nobena žena ni izdana bila.

Burleigh.

Ne morem razumeti, kako, s katero
Močjó in čarovno zvijačo mu
Je obveljalo, da prekanil je
Modrost kraljice moje.

Elizabetha.

O, sramote

Umreti moram! Kako smelo je
Slabosti moje zaničaval. Njo
Sem mislila ponižati in bila
Ponižana sem sama!

Burleigh.

Zdaj spoznaváš,
Da dobro, zvesto sem ti svetoval.

Elizabetha.

Zadela me je kazni huda šiba,
Ker nisem poslušala modrega
Nasveta vašega! In kako nje mu
Ne bila bi verjela? Kako mogla
Sem bati se v prisegah najzvesteje
Ljubezni take zanjke? Komu smem
Verjeti, ko prevaril me je on,
Ki sem pred vsemi ga povišala?
Ki bil mi vedno je naj bolj pri sercu,
Ki sem mu dovolila, da obnaša
Na dvoru tem se ko gospod in kralj!

Burleigh.

In ravno v času tem te je izdal
Tej zavidljivi škotski knežinji!

Elizabetha.

O, to sramoto mi s kervjó opere!
— Povejte, al je sodba spisana?

Burleigh.

Da! kakor zapovedala si sama.

Elizabetha.

Umréti mora, naj jo vidi mréti,
Za njeno glavo naj njegova pade.

Iz serca njega sem iztergala.
 Ljubezen se je ohladila, jeza
 Unela se, iz visočine naj
 Telebi v žrelo jame najglobeje !
 Naj bo spomin ostrosti, kakor bil je
 Izgled slabosti moje. Naj se verže
 Na dno temnice toverske. Izvolim
 Sodnike, da ga sodijo. Zapadel
 Ostrosti je zakona.

Burleigh.

Ali silil

Bo préd-te, da se opraviči —

Elizabeta.

Kako

Se more opravičiti? Ne priča
 Na-nj to pisanje? Hudobija je
 Njegova kakor beli dan očita!

Burleigh.

Pa ti si blagoserčna, milostiva,
 Ko ga ugledaš, ko stoji pred tabo —

Elizabeta.

Nič več, nič več ga nočem viditi!
 Ste zapovedali, da pred očí,
 Ko pride, mi ne smé?

Burleigh.

Ukazal sem!

Plemič (pristopi).

Lord Lester!

Elizabetha.

Derznik! Préd-se mu ne dam.
Recíte mu, naj zopet gre, od kodar
Je prišel.

Plemič.

Tega si ne upam reči
Milordu, tudi bi mi ne verjel.

Elizabetha.

Povišala sem tako ga, da bolj
Bojé služabniki se moji njega
Od mene!

Burleigh (plemiču).

Prepovedala mu je
Kraljica priti pred obličje svoje.
(Plemič obotavlja se odide.)

Elizabetha (po kratkem molčanju).

In če pri vsem tem bi mogoče bilo,
Če mogel bi se opravičiti!
Povejte, ni mogoče, da je to le progla,
Ki jo nastavila mi je Marija,
Da me razprè s prijatlom najzvestejim?
O, ona je prebito zvita tica!
Ak je pisala pismo le za to,
Da vseje v persi meni sum strupeni,
Da njemu, ki čertí ga, jamo skoplje —

Burleigh.

Al dobro vse premisli, vladarica —

Šesti nastop.

Prejšnja. Leicester.

Leicester.

(silam prilomi, s zapovedovavnim obnašanjem).

Nesramneža bi vidil, ki zavrača

Od praga me kraljice moje.

Elizabeta.

Ha,

Prederznik!

Leicester.

Meni pot zapirati!

Ak sprejme Burleigha, tud mene mora!

Burleigh.

Vi ste prederzni, lord; brez dovoljenja

Lomastite sem noter, ko razbojnik.

Leicester.

In vi, milord, nesramni ste zeló,

Da vtikate se v to. Kaj? Dovoljenje?

Na dvoru tem nikogar ne poznam,

Da Lestru dovoljenje in ukaze

Bi dajal. (Ponižno se bliža Elizabeti.)

Le iz ust kraljičinih --

Elizabeta (ne pogleda ga).

Spred mojega obličja, spridenec!

Leicester.

Glas neprijazen čujem v teh besedah

Milorda, svojega sovražnika,

Ne milostne Elizabete svoje.

— Jaz na Elizabeto svojo se

Opiram — ti si poslušala njega,

Boš m e n e tud.

Elizabeta.

Nesramnež, govoríte!

Pomnóžite zločinstvo! Hudo bijo

Tajíte!

Leicester.

Naj odstopi ta nadležnik

— Lord, odstopíte, kar imam s kraljico

Jaz govoriti, prič ne potrebuje.

Lord, odstopíte!

Elizabeta (Burleighu).

Ostaníte, lord!

Leicester.

Čemú med tabo je in mano tretji!

S preljubljeno kraljico imam posel —

Ne odpovém pravic se, ki gredó mi —

Pravice te so svete, hočem, da

Odstopi lord!

Elizabeta.

Vam prístova ponosna

Beseda!

Leicester.

Prístova mi res, ker sem
 Presrečni mož, ki tvoja milost me
 Najviše ceni, ki povzdignila
 Me je nad tega, nad možé vse druge!
 To prednost mi je dalo tvoje serce.
 Za Boga! kar ljubezen mi je dala,
 To branim do poslednje kaplje kervi.
 — Naj on odstopi — dveh trenutji mi
 Je treba, da vse s tabo poravnam.

Elizabeta.

Zastonj me skušate s zvijačo vjeti.

Leicester.

Ujél te blebetavec je, kraljica,
 Jaz pa bom sercu tvojemu govoril,
 In kar počel sem v tvojo upajoč
 Veliko milost, zagovarjal bom
 Pred samim tvojim srcem. — Druge ne
 Priznavam sodbe, le samó sercé
 Kraljice mile!

Elizabeta.

Ravno to, nesramnež!

Pogublja vas — Pokažite mu pismo,
 Lord!

Burleigh.

Tu je!

Leicester.

To pisala je Marija!

Elizabeta.

Beríte in umolknite!

Leicester (ko prebere, mirno).

Sum ná-me

Letí, smem vender upati, da me
Zgolj prazni, puhli sum ne pogubí!

Elizabeta.

Tajíte, ako morete, da niste
Pečali se skrivaj z Marijo, vzeli
Podobe, ji rešitve obétali?

Leicester.

Težavno bi ne bilo, ko bi kriv bil,
Zavreči pričanje sovražnice!
Al moja vest je čista; ne tajim,
Da piše zgolj resnico!

Elizabeta.

Vender no,

Hudobnež!

Burleigh.

Lastni jezik ga pogublja.

Elizabeta.

Izpred očí mi! v ječo — izdajavec!

Leicester.

Ne, izdajavec nisem. Prav ni bilo,
Da skrival tebi sem početje to;
Namen je bil pošten, da se ukradem
V skrivnost sovražnici in jo potarem.

Elizabetha.

Izgovor prazen —

Burleigh.

Lord, vi mislite —

Leicester.

Prederzno igro sem igral, to vém,
In le grof Lester smel na dvoru tem
Se je prederzniti takovih del.
Svét vé, kakó sovražím jaz Marijo.
Visoka stopnja in zaupanje,
Ki ž njim kraljica moja me častí,
Zatrete mora dvombo vsako v moje
Poštenje; mož, ki tvoja milost ga
Pred vsemi družimi možmí veliča,
Hodíti smé po lastni derzni poti,
Da vse storí, kar mu dolžnost velewa.

Burleigh.

Milord, pošteno delo se ne skriva!

Leicester.

Milord! pred delom blebetate v i,
V i svoja dela trobite po svetu,

To je po vaše, ali ne po moje,
Jaz delam prej, potem pa govorim!

Burleigh.

Vi govorite zdaj, ker morate.

Leicester.

(ponosno in zaničljivo ga z očmi meri).

In vi se báhate, da Bog vé kaj
Storili ste, kraljico réšili,
Zaroto zadušili — Vi vse veste,
Očesu vašemu ne more nič
Odití. O, oslepljeni bahač!
Čeravno vohate na vse strani,
Še danes prosta bila bi Marija,
Ko ja z zarote bi ne bil zadušil.

Burleigh.

Vi zadušili —

Leicester.

Jaz, milord. Kraljica
Zanašala se je na Mortimerja,
Serce mu je odkrila, dala mu
Kervav ukaz, ker stric njegov ni hotel
Spolniti njene volje. Ali ni
To tako bilo?

(Kraljica in Burleigh se osupnjena pogledata.)

Burleigh.

Kje ste čuli to?

Leicester.

Ni tako? Kje imeli ste oči,
Da niste vidili, kakó vas je
Prekanil Mortimer, katoličan,
Orodje Guizov, ljubljene Mariin,
Butica vrela, ki je prišel sem
Osvôbodit Marijo, umorit
Kraljico —

Elizabetha (grozno osupnjena).

Mortimer!

Leicester.

Mariine mi

Je pisma nosil, v past sem ga ujel,
Še danes so imeli jo iz ječe
Potégniti, v trenutji tem mi je
Povedal sam, dal straži sem ga v roke.
V obupu, ko je vidil svojo mrežo
Raztergano, se je usmertil sam!

Elizabetha.

O, strašno, strašno sem prevarjena!
Ta Mortimer!

Burleigh.

Sedaj, sedaj se je
Zgodilo to, ko jaz sem vas zapustil?

Leicester.

Zarés mi je hudó in jako žal,
Da se usmertil je. Ko bi še živel,

Njegovo pričanje bi me gotovo
 Opralo suma in očistilo.
 Zató izročil sem ga straži v roke.
 Nedolžnost moja pokazala jasno
 Bi svetu se po najostreji pravdi.

Burleigh.

Umoril se je, pravite. Al sam?
 Al ste ga vi?

Leicester.

Sramotni sum! Prašajte
 Vojaka, kemu sem ga v roke dal!
 (Stopi na prag in kliče. Častnik telesne straže pristopi.)
 Povejte, sir, kraljici, kak umerl
 Je Mortimer!

Častnik.

Na straži bil sem ravno
 V dvorani prednji, ko odperl je vrata
 Milord mi velel viteza zapreti,
 Ker je deržave naše izdajavec;
 In vedel se je, kakor besen človek,
 Izderl bodalec je, preklinjal strašno
 Kraljico, v persi sunil si bodalec,
 Še preden je mogoče bilo mu
 Ga vzeti.

Leicester.

Sir, dovolj je! Pojte. Dosti
 Kraljica vé! (Častnik odide.)

Elizabetha.

O, pekel izdajavski!

Leicester.

Kdo rešil tebe je tedaj? Lord Burleigh?
Je vedil za nevarnost, ki te je
Oplétala? Jo je odvernili on?
— Tvoj zvesti Lester bil je angelj tvoj!

Burleigh.

Grof! kaj ugodno vam je Mortimer
Umerl.

Elizabetha.

Ne vem, kaj rekla bi. Verjamem
In ne verjamem vam in mislim, da
Ste krivi in da niste krivi. Bog vé! —
O, kak čertim jo, ki me v toliko
Gorjé zagreba!

Leicester.

Na morišče ž njo!
Zdaj sem za njeno smert. . Moj svèt je bil,
Naj se pusti ji mila luč življenja,
Doklèr se za-njo ne potegne meč.
Zdaj se je to zgodilo — toraj hočem,
Da sodba izverši se brez odloga.

Burleigh.

Vi, vi to svetvate!

Leicester.

Čeravno se

Upíra mi to zadnje sredstvo, vender
Spoznavam zdaj in verjem, da zahteva
Kraljičino življenje njeno smert:
Zato je svet moj, naj ukaže se,
Da pelje ona koj se na morišče!

Burleigh (kraljici).

Ker tako zvesto misli zdaj milord,
Je moj nasvèt, naj izverši on sam
Povelje smertno.

Leicester.

Kako? Jaz?

Burleigh.

Da! Vi!

Najbolje rešite se suma, lord,
Če vi ukažete, da glava vzame
Marii se, katero, kakor svet
Pripoveduje, ste ljubili vi.

Elizabetha (Leicestra z očmi meri).

Nasvèt je dober. Naj zgodi se tako.

Leicester.

Visoka moja stopnja bi imela
Me varovati tako žalostnega
Ukaza; prístova veliko bolje
Cvetje I. zv.

Burleighu, nego meni. Kdor kraljici
 Stoji tak blizo, kakor jaz stojim,
 Ne smel bi nič nesrečnega storiti.
 Da pa pokažem zvesto svoje serce,
 Da volji zadostim kraljičini,
 Znebim pravice svoje visokosti
 In zoperni dolžnosti se udam.

Elizabetha.

Lord Burleigh naj imá jo z vami!

(Temu.)

Lord,

Skerbíte, da se naglo da ukaz.

(Burleigh odide; zunaj se čuje hrup).

Sedmi nastop.

Grof Kentski. Prejšnja.

Elizabetha.

Kaj je, lord Kentski? Kaj je hrup le-tá
 Po mestnih ulicah? Kaj je?

Kent.

Kraljica!

Krog grada zbira množica se gosta
 In jako sili, da se ji prikažeš.

Elizabetha.

Kaj hoče ljudstvo?

Kent.

Strah po mestu gre,
 Da je v nevarnosti življenje tvoje,
 Da klatijo morivci se okrog,
 Ki ná-te jih poslal je rimski papež,
 Da katoliki so se spuntali,
 Marijo namerjavajo oteti
 In za kraljico razglasiti jo.
 Druhal veruje in divjá. Le glava
 Mariina, ak pade dansi še,
 Vtolaži in umiri množico.

Elizabeta.

Kaj? Kako? S silo mi grozi druhal?

Kent.

Druhal se ne vtolaži, ne odjenja,
 Dokler ji smertne sodbe ne podpišeš.

Osmi nastop.

Burleigh. Davison s pisanjem. Prejínji.

Elizabeta.

Kaj ste prinesli, Davison?

Davison (bliža se, resnobno).

Kraljica,

Ti si povelje dala —

Elizabeta.

Kaj je?

(Ko hoče prijeti pisanje, jo strah in trepet spreletí.)

Moj Bog!

Burleigh.

Poslušaj, ljudstva glas je božji glas.

Elizabeta.

(ne vé, kaj bi storila, bojuje se sama seboj).

Gospôda moja, kdo mi porok je,

Da čujem res naroda vsega glas

In glas svetá! Ah, kako se bojím,

Če spolnim želje ljudstvu zdaj, da ne bi

Glasú nasprotnega pozneje čula,

Da ne bi ravno grajali me ti,

Ki zdaj me k djanju tako silijo!

Deveti nastop.

Grof Shrewsburi. Prejšnji.

Shrewsburi.

Kraljica! premotili bi te radi,

Ne daj se premotíti, terdno stoj!

(Ko zagleda Davisona s pisanjem.)

Se je zgodilo že? Nesrečen list

V tej roci vidim. Naj kraljici v tem

Trenutji pred očí ne pride.

Elizabetha.

Blagi
Grof Shrewsburi! Napenjajo vse žile.

Shrewsburi.

Kdo smé te siliti? Ti si kraljica,
Pokaži tukaj veličanstvo svoje!
Ukaži molk sirovi množici,
Ki s silo krati voljo ti kraljevo,
Pokaži, da je tvoja sodba prosta.
Bojezen, slepa zmota vlada ljudstvo,
Ti si razdražena, ti si v nesvesti,
Človeško bitje, zdaj ne smeš soditi!

Burleigh.

Že davno je razsojeno. Ne praša
Se več za s o d b o, ampak le za k a z e n.

Kent,

(ki je odstopil, ko je prišel Shrewsburi, verne se.)

Hrup rase, ljudstvo se ne dá krotiti.

Elizabetha (Shrewsburiu).

Zdaj vidite, kakó me silijo!

Shrewsburi.

Odloga prosim le. Poteza ena
Peresa more vzeti mir in srečo
Življenju tvojemu. Premišljevala
Si mnogo let, te smé le-tó trenutje
Ko ljut vertinec sabo potegniti?

Počakaj malo, da vihar ti v sercu
Potihne. Čakaj ure mirneje.

Burleigh (s živo jezo).

Odlašaj, čakaj, mudi, da država
Stoji v plamenu, obveljá poslednjič
Sovražnici namenjena moritev.
Ohranil Bog je trikrat tvojo glavo,
Dans te je skoraj smert objela; skušáš
Bogá, če enkrat čudeža še upáš.

Shrewsburi.

Zaupaj Bogu, ki te s čudežem
Je štirkrat rešil, ki je dansi moč
Dal slabi roki starčevi, da je
Premagala zdivjanega morivca!
Ne terkam zdaj z besedo na pravico,
Zdaj časa ni, ne moreš čuti je
V viharji tem. Le to ohrani v sercu!
Zdaj treseš ti pred živo se Marijo,
Ni treba tebi žive bati se,
Pa tresi se pred mertvo, umorjeno,
Iz groba dvigne se, s kervavo šibo
In maščevavnim duhom nad državo
Popnè se jezno, ljudstvu serca spre
In v vročem serdu ná-te zdraži jih;
Zdaj jo čertí Britanec, ker se je
Boji; al njeno smert bo kaznoval,
Imenoval ne bode reve več
Sovražnice deželne vere, vidil

Bo v njej le vnuko kraljev, mučenico
 Sovraštva! Vidila premembo boš
 Koj, ko je več ne bo; obhodi London,
 Ko se spolnilo je kervavo djanje;
 Pokaži ljudstvu se, ki te vriskaje
 Sicer obsipa, in boš vidila
 Britanijo in ljudstvo čisto drugo,
 Ker tebe več ne bo obsévala
 Pravica sveta, ki podverгла ti
 Je serca! Strah, trinoštva strašni drug,
 Pred tabo trepetaje bo korakal
 In s potov vseh, na ktere stopiš, ljudstvo
 Podíl. Je kdo v deržavi brez skerbí,
 Če pade posvečena njena glava?

Elizabetha.

Ah, Shrewsburi! Vi ste rešili mi
 Življenje dansi, nož morivčev ste
 Od mene odvernili. — Da zadèrl
 Morivec bi ga v moje persi bil,
 Končan bi bil prepír in dvombe prosta,
 In čista vse krivice bi ležala
 V tihotni, mirni raki zdaj. V resnici!
 Življenja sita sem in vladanja!
 In ako mora ena naju pasti,
 Da živi druga — in drugače ni,
 To vidim — ne smem biti tista jaz,
 Ki pade? Naj izbere moje ljudstvo.
 Nazaj mu veličanstvo dam njegovo.

Nebesa priča so mi, da živela
 Narodu sem, ne blagru lastnemu.
 Če upa od priliznjene Marije,
 Kraljice mlajše, dneve srečnejše,
 Prestol in krono rada zapustim,
 V samoto tiho v Woodstock vernem se,
 Kjer sem v mladosti bivala ponižno,
 Kjer sem, v zavetji pred nečimerno
 Posvetno visokostjo, sama v sebi
 Iskala visokosti in je našla.
 Za vladarico nisem stvarjena!
 Vladavec biti mora terd, osoren,
 In moje serce milostljivo je.
 Otòk ta vladala sem dolgo srečno,
 Ker bilo družega mi treba ni,
 Ko srečo vsipati med svoje ljudstvo,
 Zdaj prišla prva težka je dolžnost,
 In čutim, da sem brez močí —

Burleigh.

Za Boga!

Ko moram čuti tako nekraljeve
 Besede iz kraljičinih ust, bil bi
 Dolžnosti, domovini izdajavec,
 Ko bi še dalje molčal. — Rekla si,
 Da ljubiš svoje ljudstvo bolj od sebe.
 To zdaj poterdi! Ne izbiraj sebi
 Mirú, deržave ne izdajaj vihram.
 — Pogledaj vere! Mora s to Marijo

Se spet verníti krivoverstvo?
 Menih tu vladati, na novo priti,
 Iz Rima papežev poslanec, naše
 Cerkvé zapirat, naše kralje metat
 S prestola? Tebe terjam za vse duše
 Podložnikov. Kraljica, djanje tvoje
 Odreši jih al večno pogubí.
 Tu ni na pravem mestu ženska milost,
 Narodov blagor prva je dolžnost;
 Če rešil ti je Shrewsburi življenje,
 Odrešim j a z Angleško. — 'To je več!

Elizabetha.

Pustíte, da to reč premislim sama!
 Tolažbe pri ljudéh ni, sveta ni!
 Sodnika višega o tem poprašam,
 Storím, kar vdihne večna mi modrost —
 Gospôda, dosti!

(Davisonu.) Ostaníte blizo!

(Lordi odhajajo. Le Shrewsburi stoji še nekaj trenutji pred
 kraljico s pomenljivim pogledom; potem odide počasi silno
 žalosten.)

Deseti nastop.

Elizabetha (sama).

Peklenska ljudska tlaka! Vražja sužnost!
 O, kako sita sem prilizovati
 Maliku se, ki v sercu ga sovražim!

Kdaj vender sedem mirna na prestol!
 Menítev moram spoštovati, hva
 Podložnikov iskati, vgajati
 Druhali, ki ji vgaja le slepar;
 O, ta ni kralj, ki mora svetu streči!
 Le on je kralj, ki dela, kakor mu
 Je drago in mu treba ljudstva ni
 Po hvali prašati. — Zakaj sem bila
 Pravična, sovražila svojevoljnost
 Vse žive dni? Da sem zvezala sama
 Roké si v prvi sili tej, ki se
 Ogníti je ne morem. Obsojéva
 Izgled me, ki dajala sem ga sama.
 Ko delala bi kruto, kakor španska
 Marija, ki je vladala pred mano,
 Brez graje bi kraljico v grob pahnila!
 In sem-li svobodno imela voljo?
 Zakaj sem vladala pravično? Sila
 Potrebe, ki uklepa v spone tudi
 Svobodno voljo kraljem, mi je to
 Krepost velevala. — S sovražniki
 Obdani mi derží le vdano ljudstvo
 Na glavi omahljivo krono. Vse
 Deržave kopne zemlje hrepené
 Pahniti me iz visokosti v prah.
 Prekletje meče nespravljeni papež
 Na mojo glavo in izdaja me
 Francoz s poljubom lažnim, Judovim;
 Španjol pripravlja mi na planem morji

Pregrozovito, pogubljivo vojsko;
 Na neoroženo kraljico vstal je
 Vesoljni svet! Pravic nagoto moram
 S krepostmi kriti sjajnimi; svět vé,
 Da nisem knežjega rodú zakonska
 Hči. Lastni oče me je osramotil.
 Sovražniki so razgernili mojo
 Sramoto in postavljajo mi to
 Marijo, ko perteči strah, nasproti.

Storíti moram konec temu strahu!
 Naj pade njena glava, da bo mir!
 Mučívka mi je ona in strašilo,
 Ki ga poslala mi osoda je!
 Kjer sem sadila nado in veselje,
 Leží na poti mi peklenska kača,
 Iztergala je milega iz rok mi,
 Ukradla ženina! Marija Stuart
 Je vsa nesreča, ki me v lice luska!
 Ko nje med živimi ne bode več,
 Bom svobodna, ko čisti zrak na gorah.

(Nekaj časa molči.)

Kak zaničljivo me je gledala!
 Z očesom hotla me je v prah pobiti!
 O, reva, jaz imam orožje bolje,
 To rani smertno, to te pogubi!
 (Gre naglo k mizi in popade za peró.)
 Jaz sem kopíle? Ti uboga stvar!
 Kopíle sem le, dokler ti živíš,
 Ko padeš ti, s teboj tud dvomba pade,

Al sem, al nisem knežjega rodú.
 Ko zbirati Anglež ne bo več mogel,
 Spočeta sem v zakonski postelji!
 (Podpiše naglo, s krepko roko, spusti potem peró iz rok in
 se strahoma odmakne. Potem pozvoní.)

Enajsti nastop.

Elizabetha. Davison.

Elizabetha.

Kje so ostali lordi?

Davison.

Šli mirít

Razdraženo so ljudstvo. Koj se je
 Umirilo, ko se prikazal je
 Grof Shrewsburi: „Ta je, ta je!“ je glasov
 Sto klicalo „ta rešil je življenje
 Kraljici! Poslušajte moža, naj
 Bolj verlega Britanca!“ Zdaj začel
 Je plemeniti Talbot govoriti,
 Posvaril ljudstvo je z besedo krotko,
 Govoril tako jasno, tako krepko,
 Da otažilo se je ljudstvo, tiho
 Domú je šlo.

Elizabetha.

Omahljiva druhal,

Ki vsaka sapa jo vali sebo!
 Gorjé mu, ki naslanja se na slabi

Ta terst! — Že prav, sir Davison, le pojte.

(Ko pride Davison do vrat.)

Ta list — vzemite ga nazaj, izročam

Ga vaši roki.

Davison

(ozrè se na list, ter se prestraši).

Tvoj podpis, kraljica!

Si razsodila?

Elizabeta.

Podpisala sem,

Ker se ogniti sili nisem mogla,

Kaj če papir ta razsoditi? eno

Imé ne umori nikogar.

Davison.

Tvoje

Imé, kraljica, pod pisanjem tem

Razsoja vse, mori, ko živa strela

Iz viška hije, ker zapoveduje

Sodnikom, da imajo brez odloga

V Fotheringhaj poslati rabeljna,

Da smert kraljici škotski napové,

Da jo usmerti, ko se prvi dan

Zazná. Tu ni odloga! V smert jo treščim,

Ak to pisanje dam iz svojih rok.

Elizabeta.

Da, sir, osodo važno Bog je v vaše

Roke položil. Sir, prosite ga,

Da vas z modrostjo svojo razsvetli.
Jaz grem, storite vi dolžnosti svoje. (Hoče iti).

Davison (stopi ji na pot).

Nikár, kraljica! ne zapusti me,
Doklér mi nisi razodela volje.
Je treba tu modrosti druge še,
Ko tvoj ukaz po čerki dopolniti?
— Si dala ta ukaz ti v mojo roko,
Da spolni se nemudoma po čerki?

Elizabeta.

To bode, mora umnost vaša vam —

Davison (hitro in strahoma ji v besedo seže).

Ne moja! Bog obvaruj me! Pokornost
Vsa umnost moja je. Služabnik tvoj
Soditi tukaj čisto nič ne sme.
Pomota majhna je tu kraljemorstvo,
Rodi gorjé brez kraja in brez konca.
Dovoli, da sem v tej veliki reči
Orodje slepo in brez lastne volje.
Oznani jasno mi povelje svoje:
Kaj hočeš ti s kervavim tem ukazom?

Elizabeta.

Imé njegovo vam oznanja vse.

Davison.

Tedaj ti ukazuješ, da se spolni?

Elizabeta (obotavlja se).

Ne rečem tega, straši me ta misel.

Davison.

Al hočeš, da ga obderžim pri sebi?

Elizabeta (hitro).

V nevarnost svojo. Vi ste odgovorni.

Davison.

Jaz? Sveti Bog! Povej mi, kaj želiš?

Elizabeta (nepoterpežljivo).

Jaz hočem, da se ta nevšečna reč
Ne jemlje v misli dalje, da imam
Saj enkrat in na večne čase mir.

Davison.

Daj mi besedo eno le. Povej,
Določi, kaj počnem naj s tem pisanjem!

Elizabeta.

Povedala sem vam, ne múčite
Me dalje.

Davison.

Ti si mi povedala?
Celó nič nisi mi povedala —
O, spomni se, kraljica moja!

Elizabeta (z nogo ob tla udari).

Sitnež!

Davison.

Poterpi! Malo dni sem še le v službi!
 Ne vém še, kako mora se beseda
 Na dvorih in pri kraljih sukati.
 Narava prosta me je odgojila,
 Zató poterpi s zvestim svojim hlapcem!
 Naj ti besede žal ne bo, ki podučí me,
 Ki mi dolžnosti stavi pred očí —

(Bliža se ji, ko bi jo prosil; ona mu oberne herbet; on stoji
 v obupu, potem pa govori serčno).

Nazaj to pismo vzemi! vzemi ga!
 Ko živo oglje peče v roke me.
 Ne voli mene v strašno opravilo.

Elizabetha.

Storite, kar sem zapovedala! (Odide.)

Dvanajsti nastop.

Davison. Koj potem Burleigh.

Davison.

Šla je! brez svéta zapustila me!
 Kaj čem početi s tem pisanjem strašnim?
 Bi ga obderžal, ali ga izročil?

(Burleighu, ki pristopi.)

O, prav, da prišli ste, milord! Vi ste
 V državno službo pripeljali me.
 Rešite me iz nje. Prevzel sem jo,

Ker nisem je poznal. Lord, dovolite,
Da vernem se v temoto, kjer ste vi
Me našli; nisem, nisem za to službo —

Burleigh.

Kaj je? Bodíte serčni! Kje je sodba?
Poklícala je vas kraljica.

Davison.

V hudi,

Najhuji jezi me je zapustila,
O, dajte svèt mi, pomagajte mi!
Razjasnite mi to peklensko dvombo!
Tu-le je sodba in — podpisana!

Burleigh (naglo).

Je? Dajte, dajte sem!

Davison.

Ne smem.

Burleigh.

Zakaj?

Davison.

Razločno mi še volje ni —

Burleigh.

Razločno? Podpisala je. Le sem!

Davison.

Naj spolnim — naj ne spolnim. — Bog! kaj vem,
Al ima se spolniti, al se nema?

Cvetje I. zv.

12

Burleigh (silneje va-nj tišči).

Koj mora se spolniti. Dajte sem!
Vi ste zgubljeni, če odlašate.

Davison.

Zgubljen, milord, sem, ako se prenaglim.

Burleigh.

Bedak ste, brez možganov! Dajte sem!
(Izterga mu pisanje iz rok in odleti ž njim.)

Davison (letí za njim).

O, stojte! Vi me v brezno sujete!

Peto djanje.

Igrá se v tisti izbi, kjer v prvem djanji.

Pervi nastop.

Hana Kenedi vsa v črni obleki, z objokanimi očmi, v veliki tihi žalosti pečati zavitke in pisma. Večkrat globoko vzdahne in preneha v delu; vidi se, da vmes tiho moli. Paulet in Druri pristopita tudi v črni opravi; za njima prinašajo strežaji zlate in sreberne posode, ogledala, podobe in druge dragotíne, ter jih postavljajo v dno izbe. Paulet izroči dojnici skrinjico z lišpom napolnjeno in pisanje, ter ji znamenje da, da je popis tistih reči, ki so jih prinesli strežaji. Ko zagleda dojnica te reči, se ji milo stori. Vsi spet odidejo, le Kenedi ostane. Melvil pristopi.

Kenedi (zavpije, ko ga ugleda).

Melvil, vi prišli ste! Vas zopet vidim!

Melvil.

Da, zvesta Hana, vidiva se zopet!

Kenedi.

O, dolga, britka bila je ločitev!

Melvil.

In žalostna in grenka je vernitev!

Kenedi.

Moj Bog! Vi prišli ste —

Melvil.

Jemát slovó

Za večno od kraljice.

Kenedi.

Zdaj še le,

Ob smertni njeni uri puščajo
Se pred obličje ji nekdanji znanci.
O, dragi sir, ne prašam, kako se
Je vam godilo, ne razkladam vam
Terpljenja, ki smo ga prebili, kar
Iztergali so vas zmed naše srede.
Saj pride temu še pozneje ura!
Melvil! Melvil! smo morali ta dan
Učakati, ta dan nesreče britke!

Melvil.

Nikar si ne topíva britkih serc!
 Doklér bom živ na svetu, jokál bom,
 Nič več ne bode lic mi jamčál smeh,
 Obleke černe nikdar več ne slečem!
 Vse žive dni za njo bom žaloval;
 Al dans bom stanoviten. Obljubíte
 Mi tudi vi, da bolečine boste
 Krotili — in če vsi žalujejo
 Obupno, serce ji m i d v á dajajva,
 Na smertni poti bodiva podpora!

Kenedi.

Melvil! če mislite, da potrebuje
 Podpore najne na tej britki poti,
 Ste v zmoti! Ona sama daje nam
 Izgled poguma blazega. Nikar,
 Nič se ne bojte! Ko kraljica in
 Junakinja umerje ona.

Melvil.

Kako

Sprejela smertno oznanilo je?
 Čul sem, da bila ni pripravljena.

Kenedi,

Ni bila ne. — Drug strah jo je moríl.
 Ni tresla se zbog smerti, ampak zbog
 Rešitelja. — Obljubljena je bila
 Svoboda nam. Da reši nas to noč

Iz ječe, je obljubil Mortimer.
 In v upanju in strahu, v težki dvombi,
 Al izročiti smé osebo svojo,
 Kraljevo čast prederznemu mladenču,
 Kraljica čakala je bele zore.
 — Nastane šum in terkanje po gradu,
 Na uho bíjejo nam mnoge kladva;
 Menili smo, da so rešitelji.
 Up miga nam, življenja sladka želja
 Prebuja vnovič se z močjó neskončno —
 Zdaj vrata se odprejo — noter stopi
 Sir Paulet in oznani, da tesarji
 Postavljajo pod nami smertni oder!
 (V veliki bolečini se od njega oberne.)

Melvil.

Pravični Bog! povejte, kako je
 Prebila strahovito to premembo?

Kenedi.

(čez nekaj časa, ko se ji spet nekoliko serčnost poverne.)

Počasna ni stopinja iz življenja!
 Na enkrat, naglo, v enem hipu mora
 Zameniti se časno z večnim; Bog
 Je milost dal kraljici v tem trenutji,
 Da je od sebe vergla z dušo serčno
 Posvetni up in s terdno, živo vero
 Nebés se oklenila. Knežinje
 Ni osramotil blede strah, ne tožba,

Najmanjša ne besedica. Potem
 Še le, ko čula je,¹ da jo izdal
 Nesramno je lord Lester, ko je čula
 Osodo britko drazega mladenča,
 Ki za-njo padel je v pogubo strašno
 In ji odnesel zadnji up, so se ji
 Oči s solzami napolnile zarad
 Nesreče tuje, ne osode lastne.

Melvil.

Kje je zdaj, smem-li stopiti pred-njó?

Kenedi.

Ostalo noč je čula in molila,
 Prijatlom dala v pismih je slovó,
 Poslednje poročila zapisala,
 Sedaj počiva malo; zadnje spanje
 Jo krepi.

Melvil.

Je-li kdo pri njej?

Kenedi.

Zdravnik
 Domači Burgoin in njene ženske.

Drugi nastop.

Margareta Kurl. Prejšnja.

Kenedi.

Gospá, kaj nam imate sporočiti?

Se je kraljica že zbudila?

Kurl (solze briše).

Je že

Napravljena. — Želí, da greste k njej.

Kenedi.

Grem koj.

(Melvilu, ki hoče ž njo iti.)

Melvil, čakájte malo, da je

Pogléd vaš ne pretrese. (Odide.)

Kurl.

Melvil! stari

Opravnik dvorni!

Melvil.

Da, opravník sem!

Kurl.

Opravnika ni treba več tej hiši!

— Melvil! vi prišli ste iz Londona,

Kakó godí se možu mojemu?

Melvil.

Pripoveduje se, da ga spusté,
Ko --

Kurl.

Ko kraljice več ne bo na svetu!
O, malovredni, zlobni izdajavec!
On drage naše je gospé morivec;
Njegovo pričevanje jo je sterlo.

Melvil.

Da, tako je.

Kurl.

Naj se pogrezne v pekel!
S krivičnim pričanjem je sterl kraljico —

Melvil.

Miladi Kurl! premislite besede!

Kurl.

Priseči hočem Bogu na sodišču,
Iz oči v oči možu ponovim,
In glas raznesem med vesoljni svét,
Da je umerla po nedolžnem —

Melvil.

Bog daj!

Tretji nastop.

Burgoin. Prejšnja, Potem Hana Kenedi.

Burgoin (zagleda Melvila).

O, Melvil!

Melvil (objame ga).

Burgoin!

Burgoin (Mangareti Kurl).

Kozarec vina

Pripravite kraljici! Ali urno! (Kurl odide.)

Melvil.

Kaj? Je kraljici slabo?

Burgoin.

Krepka je,

Pogum junaški krepi jo in misli,
Da ni jedí ji treba; ali še
Je čaka težek boj, naj njeni se
Sovražniki ne hvalijo, da ji
Je strah pred smertjo sterl krepotno serce,
Ak ji slabost natorna vzame moč.

Melvil (dojnici, ki pristopi).

Al sprejme mene?

Kenedi.

Koj bo sama tukaj.

— Dozdéva se mi, da se čudite,
In da me prašajo očesa vaše,
Kaj ta krasota če pred smertno uro?
— O, sir, terpeli smo pomanjkanje,
Ko smo živéli; smert nas bogatí.

Četerti nastop.

Prejšnji. Dve druge Mariine služabnici, tudi v črni obleki.
Ko zagledate Melvila, na glas zajokate.

Melvil.

Vaj' vidim tu! Kakó smo spet se našli!
Gertruda, Rozamunda!

Druga služabnica.

Poslovila

Se z nami je! V trenutji zadnjem hoče
Se z Bogom pogovarjati.

(Pristopite še dve druge služabnici, oblečene kakor prejšnje;
na obrazu se jima bere žalost.)

Peti nastop.

Prejšnji. Margareta Kurl prinese v zlatem kozarcu vina, postavlja ga na mizo, se derži za stol s trepetajočo roko; v obrazu je bleđa.

Melvil.

Miladi, kaj vam je? Od kod ta strah?

Kurl.

Moj Bog!

Burgoin.

Kaj je?

Kurl.

O, kaj sem vidila!

Melvil.

Zavéдите se! Sporočíte, kaj je?

Kurl.

Ko nesla sem kozarec po stopnicah
Deržečih mimo spodnje sobe, so se
Odperle vrata — Jaz ozrem se noter —
Zagledam — moj Bog!

Melvil.

Kaj ste vidili?

Kurl.

Preprežene so bile s črnim suknom
Od tal do stropa stene, stal na sredi
Je velik oder tud s preprogo černo,
Na njem ležala klada s črnim pertom
In zraven nje blazina, pri blazini
Nabrušena sekira. Soba polna

Je ljudstva bila, ki pritiskalo
K mertvaškemu je odru in daritve
Pričakovalo s kervoločnostjo.

Druga služabnica.

O, Bog, usmili se kraljice naše!

Melvil.

Bodite serčni! Sem gre!

Šesti nastop.

Prejšnji. Marija, belo, praznje oblečena, za vratom ima verižico, na kateri visi Jagnje božje, za pasom kronico, v roci sveto razpetje, v kitah rdiadem, z dolgo, černo, odgernjeno tančico. Ko pristopi, razdelé se pričujoče osebe na obé strani v veliki žalosti. Melvil se nehoté na koleno zgrudi.

Marija.

(ozrè se z mirno visokostjo na vse.)

Kaj plakate? Zakaj žalujete?
Imeli bi se z mano veseliti,
Da bliža konec se nadlogi moji,
Da težke moje spone se drobé,
Odpira ječa moja, da vesela
Na angelskih perutih duša dviga
Tje gori se, kjer večna je svoboda.
Ko bila sem sovražnici prevzetni
Izdana, pahnjena v terpljenje britko,
V sramoto — slavná, svobodná kraljica,

Tedaj sem bila milovanja vredna!
 — Prijateljica resnobna, bližnja smert,
 Ozdravi bolečine! S črnim plaščem
 Pokrije milo dni sramote moje,
 Človeku, ki zabredel je globoko,
 Osoda zadnja zopet čast poverne.
 Na glavi čutim zopet staro krono;
 Ponos kraljevi v plemeniti duši!

(Pristopi nekoliko bliže.)

Melvil, ste tu? Sir blagi, tega ne!
 Vstanite! Prišli k moji zmagi ste,
 Ne k moji smerti, sreča mi je došla —
 In tega res ne bila bi verjela —
 V sovražne roke zgolj ime mi ne
 Zapade, ker prijatelj zvest stoji,
 Ki terdi z mano eno vero, v smerti
 Za pričo mi na strani. Blagi vitez,
 Povejte, kako se je vam godilo
 V deželi tej sovražni, neprijazni,
 Od kar so vas odtergali od mene?
 Bolelo me za vas je vedno serce.

Melvil.

Nič manjkalo mi ni, le bolečina,
 Da ti pomagati ne morem, mi je
 Sercé morila.

Marija.

Kako se godí
 Didjeru, staremu ključarju? Ali

Gotovo spi že davno v tihi zemlji,
Ker mnogo let je nosil že na ramah.

Melvil.

Te milosti, mu ni še skazal Bog,
Živí še, da mladost pokoplje tvojo.

Marija.

Da bila bi pred smertjo srečo vžila,
Le eno dušo mile ródbine
Objela! Ah, le-tó mi dano ni!
Umreti moram tu na tujem svetu,
Solzé le vam po meni bodo lile!
— Melvil, voščila svoji rodbini
Izročam zvestim vašim persom. — Kralja
Kerščanske zemlje, svaka blagoslavljam
In vso francozko hišo králjevo,
In blagoslavljam strica kardinala,
Henrika Gviza, ujca blazega,
In papeža, namestnika sinú
Božjega, ki me tudi blagoslavlja,
Katoliškega kneza, ki mi je
Obljubil, da me reši, da maščuje
Se zarad mene; vseh sem spomnila se
Teh v svoji oporoki, dar ljubezni,
Čeravno majhen, bodo spoštovali.
(Oberne se k služabnikom.)

Priporočila vas sem bratu, kralju
Francozkemu, on poskerbí za vas
In dá vam novo, milšo domovino.

Če vam je draga zadnja moja prošnja,
 Ne ostaníte na angleški zemlji,
 Da se napihnjeni Anglež ne pase
 V nesreči vaši, v prahu vas ne gleda,
 Ki bili meni ste do konca zvesti.
 Pred svetim mi razpetjem obljubíte,
 Da zapustíte to neblaženo
 Deželo koj, ko mene več ne bo!

Melvil (dotakne se križa).

Prisegam ti v imenu vsih.

Marija.

Kar reví

Obropani mi je ostalo še,
 Kar smem po lastni volji razdeliti,
 Vse to med vas sem razdelila; upam
 Da bodo spoštovali mojo voljo.
 Tud to je vaše, kar na smertni poti
 Na sebi imam. — Dovolite mi
 Še enkrat lišp svetá na poti v večnost!

(Gospicam.)

Vam, moja Aliks, Jedert, Rozamunda
 Poročam biserje, opravo svojo,
 Vé ste še mlade in mladost raduje
 Nad lepotinami se svétnimi.
 Ti Margareta, ti imaš pravice
 Naj več do moje blagodušnosti,
 Zapuščam tebe najnesrečnejó

Na svetu tem; zavolj krivice se
 Ne bom nad tvojim možem maščevala,
 To razodene oporoka moja —
 Ti zvesta moja Hana, ti ne ljubiš
 Zlatá in bleska dragih kamnov, tebi
 Blagó najdraže je spomín na-mé.
 Darujem ti to ruto! Z lastno roko
 Sem vézla v britkih urah tebi jo,
 Utkala va-njo vroče svoje solze;
 S to ruto mi oči zaveži ti,
 Ko pride čas. — Želim, da službo to
 Poslednjo skaže moja Hana mi.

Kenedi.

O, Melvil! tega ne prebijem jaz!

Marija.

Stopíte bliže, da se poslovím
 Še z vami.

(Podaja jim roké, in vsi poklekajo pred njo, ljubijo ji roke
 in brítko jokajo.)

Varuj Bog te, Margareta —
 Bog s tabo, Aliks. — Hvala, Burgoin,
 Za zvesto službo. — Tvoja usta, Jedert,
 Goré ko ogenj. — Vžila mnogo sem
 Sovraštva, pa ljubezni tudi mnogo!
 Naj mojo Jedert blag osreči mož,
 Ljubezni hoče to gorkó sercé. —
 Ti, Berta, boljši del si izvolila,
 Ostati češ nebés nevesta čista.

O, hiti, da obljubo svojo spolniš!
 Nečimerno je vse posvetno blago,
 To vidiš nad kraljico svojo! Dosti!
 Bog z vami! Bog obvari vas na vedno!
 (Naglo se od njih oberne; vsi odstopijo, le Melvil ostane.)

Sedmi nastop.

Marija. Melvil.

Marija.

Posvetne vse reči sem poravnala
 In upam, da ne bo na uni svet
 Za mano tožb človeških in sovraštva.
 Lè nekaj težko še na duši mi
 Leží, ji brani, da ne more se
 Svobodno in veselo dvigniti.

Melvil.

Odkrij mi serce, zlajšaj svojo dušo,
 Prijatlu zvestemu skerbí zaupaj.

Marija.

Stojm na stermem robu večnosti;
 Pred strašnega sodnika stopim kmalo,
 In še se nisem z Bogom spravila:
 Zaperta pot je spovedniku k meni.
 Cvetje I. zv.

Nebeške hrane svetih zakramentov
 Iz rok lažnjivih se duhovnov branim.
 Umreti hočem v veri svoje cerkve,
 Edina ta je pot k zveličanju.

Melvil.

Umiri serce. Živa, sveta želja
 Pred Bogom je v potrebi to, kar djanje.
 Trinoštvo veže le roke človeku,
 Pobožno serce pne se prosto k Bogu,
 Beseda mrtva je, al vera živa.

Marija.

Ah, Melvil! serce samo si ni dosti,
 Poroštva vidnega zahteva vera,
 Da terdno svetili se nebes oklene.
 Zató včlovečil se je božji sin,
 Darí nebeške, nevidljive je
 V teló vidljivo po skrivnosti vdihnil.
 — Visoka, sveta, božja cerkev nam
 Gredí naslanja na nebeške vrata;
 Katoliška, vesoljna se ji pravi,
 Ker le občinska vera krepí vero;
 Kjer mnoštvo moli in častí Bogá,
 Se dviga plamen iz žerjavice,
 Popenja duh v visoke se nebesa.
 — Ah, srečni, ki jih združena molitev
 V veselih urah zbira v hiši božji!
 Olepšan je oltar, prižgane sveče,
 Zvon poje in zažiga se kadilo,

V opravi mašni vladika stojí,
 Poprime kelib, dela čezinj križ,
 Spreminjevanja čudež oznanuje;
 Pred istinitim Bogom verno ljudstvo
 Pokléka. — Ah! odločena sem jaz
 Edina, k meni ne predere
 Nebeški blagoslov.

Melvil.

O, tudi k tebi

Je prišel! Vsemogočnemu zaupaj!,
 Mladíke suba veja v roci vere
 Pognati more! On, ki storil je, da
 Privrél iz žive skale je studenec,
 Postaviti oltar ti v ječi more
 In kupo to, telesno okrepčavo,
 V nebeško okrepčavo premeníti.

(V roko vzame kupo, ki na mizi stojí.)

Marija.

Melvil, vas prav razumem? O, prav, prav!
 Tu ni duhovnika, ni cerkve, ne
 Telesa rešnega — al govori
 Zveličar: Kjer se dva človeka v mojem
 Imenu združita, sem jaz med njima.
 Duhovnika Gospodu posvečuje
 Sercé nedolžno in življenje sveto.
 — Bodite mi, čeprav ne posvečeni,
 Duhovnik, božji sel, ki mir delí.

— Vam hočem se spovedati in jezik
Vaš naj oznani mi zveličanje.

Melvil.

Če hrepení sercé po tem tak močno,
Kraljica, védi, da v tolažbo dušno
Storiti more tudi čudež Bog.
Ti praviš, da tu ni duhovnika,
Ni cerkve in ne rešnega telesa.
— Lej, motiš se. Tu je duhovnik božji,
Tu je v telesu rešnem živi Bog.

(Pri teh besedah se odkrije, ter ji pokaže hostijo v zlati
škudelici.)

Duhovnik prišel sem te spovedavat,
Na poti smertni ti oznanjat mir,
Zato prejel sem sedem posvečenj,
Od svetega očeta sem prinesel
To hostijo, ki jo je sam posvetil.

Marija.

Tedaj na smertnem pragu mi je še
Pripravljena nebeška sreča! Kakor
Nebéščan na oblacih zlatih se
Na zemljo spušča, kakor nekaj je
Apostelna iz ječe angel rešil,
Čuvajev meč, zapah ga vzderžal ni,
Z močjó je stopil skoz zaperte vrata,
Z nebeškim veličastvom v ječi stal:
Tak stopil k meni je nebeški sel,
Ko me okanil je vsak svetni rešnik!

— Vi, nekdam moj služabnik, ste sedaj
 Služabnik višnjega Bogá, njegova
 Beseda! Kakor vi poklékali
 Pred mano nekdam ste, pred vami v prahu
 Klečím ponižnica. (Poklekne predinj.)

Melvil (stori križ čez-njo).

V imenu

Očeta, sina in duhá! Marija,
 Kraljica! si sprašala svojo vest,
 Obljubiš in prisežeš, da resnico
 Boš govorila pred resničnim Bogom?

Marija.

Odperto vam in njemu je sercé.

Melvil.

Govôri, kateri greh ti vest očita,
 Kar spravila si z Bogom se poslednjič?

Marija.

Sovraštvo in zavid polnila sta
 Mi grešno serce, maščevanje je
 Divjalo v mojih persih, odpuščanja
 Sem upala od Boga grešnica,
 In sama nisem mogla zopernici
 Zanesti.

Melvil.

Ti je greha žal, je terden
 Tvoj sklep iz sveta v spravi se ločiti?

Marija.

Resničen, kakor upam v božjo milost.

Melvil.

Ti še kak drugi greh serce teži?

Marija.

Ne le s sovraštvom, razžalila z grešno
Ljubeznijo neskončno sem dobroto.
S pregrešno strastjo sem ljubila moža,
Ki bil mi je nezvest in me izdal je!

Melvil.

Ti žal je greha, se je od malika
K ljubezni večni serce oberno?

Marija.

O, bil je hud in težek boj sercé,
Vez zadnja grešna je raztergana.

Melvil.

Ti še kak drugi greh očita vest?

Marija.

Ah, dolg kervav, spovedan davno že,
Povrača z novim strahom se nazaj,
Valí se černo pred nebeški raj
V trenutji, ko me kliče Bog pred sé.
Kraljevega moža sem umorila,
Rokó in serce zapehivcu dala!
Cerkvéne kazni ostro sem prebila,
Al moja duša se ni umirila.

Melvil.

Te serce ne dolží pregrehe druge,
Še nespovedane, nespokorjene?

Marija.

Zdaj znadeš vse, kar serce mi teží.

Melvil.

Pomisli, da je blizo Vsevedoči!
Na kazni misli, s kimi sveta cerkev
Zamóľčanemu grehu žuga! To je
Pregreha, ki zagreba v večno smert,
Pregreha je na svetega duhá.

Marija.

Naj meni večna milost zmago dađe,
Za druge grehe moja vest ne znade.

Melvil.

Bogú zakrivaš svoje hudodelstvo,
Ki smert na glavo ti je nakopalo,
Se nisi vdeležíla Parijeve
In Babingtonove izdaje grešne?
To djanje plača s časno smertjo tebe,
Želiš, da tudi v večno te zagrebe?

Marija.

Stopíti v večnost sem pripravljena,
In stopim pred sodnika strašnega,
Še preden prva ura mi odbije,
Verjemi: serce grehov ti ne krije.

Melvil.

Pomisli dobro! serce je lažnjivo.
 Zvijačno morebiti se ogníla
 Besede si, ki te pred Bogom toži,
 Čeravno v hudodelstvo privolíla
 Je tvoja volja. Védi, da okó,
 Ki gleda v serce, ni oslepljeno!

Marija.

Vse kneze na pomoč sem klicala,
 Da bi rešili me iz spon sramotnih,
 Al nikdar nisem z djanjem in naklepom
 Življenja vražnice se dotaknila!

Melvil.

Tedaj sta krivo pričala pisarja?

Marija.

Kar rekla sem, to je. Kar pričala
 Pisarja sta, naj sodi Bog!

Melvil.

Tedaj

Na smertno klado glavo položíš
 Prepričana, da si nedolžna?

Marija.

Milost

Mi Bog je skazal, da operem dolg
 Kervavi s smertjo nezasluženo.

Melvil (stori križ čez-njo).

Umri tedaj, spokori s smertjo ga!
 Ko vdano jagnje na oltarji padi!
 Naj spravi kri, kar je grešila kri,
 V slabosti ženski v greh zabredla si,
 Človeških zmot, slabost seboj ne nese
 V življenje večno duh zveličani.
 Z oblastjo oznanujem ti, ki jo
 Imám, da vežem in da razvezujem:
 Vsi grehi tebi odpuščeni so,
 Ker spokorjena verješ, upaš, ljubiš!

(V podobi kruha jo obhaja.)

Zavžij v zveličanje teló presveto!

(Vzame kelih, ki stojí na mizi, blagoslovi ga in podá. Ona se obotavlja in se ga z roko brani.)

Vžij sveto rešno kri, prelito za-te!
 Vžij jo! to milost skazal ti je papež!

(Pod podobo vina jo obhaja.)

In kakor si s telesnim prahom zdaj
 Skrivnostno se združila z Bogom svojim
 Se poveličan angel veselila,
 Na veke se z nebeščani družila
 Boš ondi v domovini vekoviti,
 Kjer ni terpljenja, kjer ni žalosti.

(Postavi kelih na mizo. Zunaj se začuje šum, on se pokrije in gre na prag. Marija moli pobožno na kolenih.)

Melvil (verne se).

Terd boj še čaka te: si dovolj terdna,
Da zmagaš vse britkosti in sovraštvo?

Marija.

Nič več se ne bojím. Sovraštvo svoje
Sem in ljubezen Bogu darovala.

Melvil.

Pripravi se tedaj, da sprejmeš lorda
Burleigha ino Lestra. Tukaj sta.

Osmi nastop.

Prejšnja. Burleigh. Leicester in Paulet, Leicester obstoji
zadej in pobesi oči. Burleigh, ki pazi na-nj, stopi medin
in med kraljico.

Burleigh.

Prišel sem, ladi, da mi daste zadnje
Ukaze.

Marija.

Hvala, lord!

Burleigh.

Kraljičina

Je volja, da se vam ne krati nič,
Kar je pravično.

Marija.

Oporoka moja
Oznani vam poslednje moje želje,
Zročila sem jo v Pauletovo roko,
Le prosim, da natanko spolni se.

Paulet.

Bodíte brez skerbí.

Marija.

Pustíte moje
Služabnike na Škotsko brez žalitve,
Al na Francozko, kamor si želé.

Burleigh.

Že prav!

Marija.

In ker ne sme počivati
Teló mi v posvečeni zemlji, prosim,
Da zvesti ta služabnik na Francozko
Prenese moje serce k rodbini.
— Ah, saj je bilo vedno tam!

Burleigh.

Naj bo.

Sicer nič več —

Marija.

Pozdrávide kraljico

Angleško, mojo sestro, in recite
 Ji, da odpuščam ji iz serca smert,
 Da se kesám tegote včerajšnje.
 Naj Bog ohrani jo in dade ji
 Prihodnjost srečno!

Burleigh.

Govoríte! Ste

Še tistih misli? Nočete dekana?

Marija.

Odpustil mi je grehe Bog. — Sir Paulet!
 Vi ste terpeli mnogo zaradi mene,
 Podporo vzela starosti sem vam,
 Nikar se ne spominjajte s sovraštvom
 Po smerti me —

Paulet (dá ji roko).

Bog z vami! Mir vam bodi!

Deveti nastop.

Prejšnji, Hana Kenedi in druge kraljičine služabnice pristopijo z velikim strahom; za njimi rabelj z belo palico v roki; zadej za njim se vidijo skoz odperete vrata oroženi ljudje.

Marija.

Kaj ti je, Hana? Da, sedaj je čas!
 Prišel je rabelj vsmertit me. Ločiti
 Se moramo. Preljubi, z Bogom, z Bogom!
 (Služabnice se obešajo na-njo z veliko žalostjo;
 Melvilu.)

Vi, dragi sir in zvesta moja Hana,
 Spremíta me na zadnji moji poti —
 Lord, ne kratíte mi dobrote te!

Burleigh.

Jaz nemam te oblasti.

Marija.

Kako, lord?

To malo prošnjo bi kratili mi?
 Poštujte moj spol! Kdo-li služi mi
 Pri smerti? Volja moje sestre ni,
 Gotovo ne, da v meni se razžali
 Moj spol, da se dotakne moška me
 Sirova roka!

Burleigh.

Na kervavi oder
Ne sme nobena ženska stópiti —
Upitje njeno ino stokanje —

Marija.

Ne bode stokala! Poròk sem vam
Za krepko dušo dobre svoje Hane!
Usmiljeni bodíte! Ne ločíte
Od zveste me dojnice moje v smerti!
Na rokah me prinesla je v življenje,
Naj spremi z milo roko k smerti me.

Paulet (Burleighu).

Lord, dovolíte!

Burleigh.

Naj bo!

Marija.

Zdaj na svetu nič

Več nemam —

(Vzame sveto razpetje in ga poljubi.)

Moj zveličar! Moj zveličar!

Kot ti razpél na križu si roké,

Tak zdaj razpní jih, da me va-nje prejmeš.

(Oberne se k odhodu, okó se ji ujame z Leicestrovim očesom, ki ves trepetá. Ona se začne tresti, koleno se ji šibí,

toliko da ne pade. Leicester jo vjame v naročje; ona ga nekaj časa resno gleda; ali on ne more sterpeti njenega pogleda.)

Grof Lester, vi ste mož beseda, zdaj
Spolnujete obljubo, ki ste mi
Jo dali, zdaj me peljete iz ječe!

(Leicester je čisto potert. Ona nadaljuje).

Da, Lester, nisem mislila hvaležna
Vam biti za edino svôbodo,
Imeli ste mi osladitijo,
Menila sem, da novega življenja
Zasije solnce mi na vaši strani,
V ljubezni vaši. Ni me sram odkriti
Vam te premagane slabosti zdaj,
Ko v večnost grem, kjer bodem duh zveličan,
Ki ga posvetno nagnjenje ne skuša. —
Bog z vami, spremlja naj vas dobra sreča!
Vi smeli ste snubiti dve kraljici!
Zavergli in izdali vdano, vroče
Ste serce, da prevzetno pridobite.
Elizabeti k nogam poklekníte!
Da vam plačilo bi ne bila kazen!
Bog z vami! — Zdaj na svetu nič več nemam!

(Marija odide, rabelj pred njo, Melvil in Hana na stranéh,
Burleigh in Paulet zadej; drugi žalostno za njo gledajo,
dokler jo vidijo, potem odidejo skozi oboja stranska vrata.)

Deseti nastop:

Leicester (ostane sam).

Jaz še živim! Življenja sit še nisem!
 Se stropa teža ne podira ná-me?
 Me ne pogoltne noč peklenske jame?
 Ah, kaj sem zgubil! Kako ceno, kako
 Nebeško srečo sem od sebe vergel!

— Zveličan duh na grozno gre morišče,

Obup, ves pekel v persih mi divjá

— Kam mi pobegnil hrabri je pogum?

Prišel sem, da zatarem glas srcá,

Da gledam pod sekiro rabeljnovo

Kervave njene glave smertni znoj,

Pogled mi njeni vzel je mir, pokòj,

Presunil serce s sulico ljubezni. —

— Zaverženec, ti nisi, kar si bil!

Zakaj bi v babjih solzah se topil?

Ljubezni sreča te je zapustila,

Sovražno ti je herbet obernila.

Jeklén oklep ti mora serce kriti!

Studena skala tvoje čelo biti.

Hudobno delo moraš doveršiti,

Da klete plače ne zgubiš! O, molči,

Usmiljenje! Očí, bodite kamen!

Grem k smerti, naj divjá peklenski plamen!

(Gre s krepko ного proti vratom, skoz ktere je šla Marija,
 na sredi pota obstojí.)

Zastonj! zastonj! ves pekel mi grozi!
 Ne morem strašne smerti gledati.
 — Čuj! kaj je bilo to? Tam so že —
 Pod mojimi nogami se pripravlja
 Prestrašno djanje. Čujem govorico.
 — V beg! v beg! iz hiše, kjer je strah in smert!

(Hoče skozi druga vrata pobegniti, ker so pa zaklenjena,
 telebi nazaj.)

Kaj? Me je vrag priklenil na to mesto?
 Al moram čuti, kar ne morem gledat'?
 Dekanov glas — Čuj! — opominja jo —
 Čuj! — sega mu v besedo. — Glasno moli. —
 S krepotnim glasom. — Tiho — vse je tiho!
 Le stok se čuje, žensko žalovanje —
 Čuj! — slačijo obleko ji — podnožje
 Premikajo — pokléka — vrat na klado —

(Ko te besede z vedno večim strahom izgovori in nekoliko
 pomolči, naglo se po celem životu strese in na tla zgrudi;
 ob enem se začuje od spodej žalosten jok, ki dolgo trpi.)

Druga soba četrtega djanja.

Enajsti nastop.

Elizabetha.

(pristopi skoz stranska vrata; po hoji in po obrazu se ji pozná, da je zelo nepokojna).

Nikogar še ni tukaj. — Oznanila
Še nemam. — Danes noče se zmračiti!
Je prikovano solnce v večnem teku?
Imám še dalje na tej tézi biti?
— Al se je, al se ni zgodilo? Groza
Obojega me je in prašati
Ne upam se! Ni Lestra, ni Burleigha,
Ki ju zvolila sem, da zveršita
Sklep sodni. Sta-li zapustila London?
Potem je sprožena pušica smertna,
Ferčí, se vsaja, se je že vsadila;
Da šlo bi za državo mojo, vse
Zastonj! vsadila bi se v serce. — Kdo je?

Dvanajsti nastop.

Elizabetha. Plemič.

Elizabetha.

Si prišel sam? Kje sta ostala lorda?

Plemič.

Lord Lester in blagajnik prvi —

Elizabetha (zlo radovedna).

Kje sta?

Plemič.

Šla sta iz Londona.

Elizabetha.

Iz Londona?

Kam?

Plemi

Tega nisem mogel zvediti,
Pred dném obá sta zapustila mesto
Na tihem, naglo.

Elizabeta.

Jaz sem vladarica

Britanska!

(Hodi sem ter tje v velicem nepokoji.)

Pojdi in pokliči! — Ne

Ostani tukaj. — Saj je mrtva že!

Zdaj imam vender prostor na tej zemlji.

— Zakaj se tresem? Kaj mi dela strah?

Moj strah leži že v grobu, kdo sme reči,

Da sem ga pokopála jaz! Ne zmanjka

Mi solz, da jokam se po mrtvi!

(Plemiču.)

Ali

Stojiš še tukaj? Koj pokliči sem

Pisarja Davisona. Pošlji tudi

Po Talbota. — Tu sem gre ravno!

(Plemič odide.)

Trinajsti nastop.

Elizabetha. Grof Shrewsburi.

Elizabetha.

Prav

Ste prišli, lord! Kaj ste prinesli mi?
Kaj malega ni moglo pripeljati
Tak pozno semkaj vas.

Shrewsburi.

Kraljica slavna!

Sercé za slavo tvojo vneto in
Preskerbno gnalo me je danes v ječo,
Kjer sta zaperta Kurl in Nau, pisarja
Marfina; prepričati sem hotel
Še enkrat se resnice njune spričbe.
Ves plašen, zmešan častnik mi ni hotel
Odpreti vrat, pokazati jetnikov;
Le z ostrim žuganjem sem ga prisilil.
— Bog, kaj sem vidil! Ležal je škot Kurl
Na postelji, lasje so mu seršéli,
Okó mu je stermelo, tulil je,
Ko bi ga pikale peklenske kače.
— Ko me spozná, mi pade pred nogé,

Objame mi kolena in kriči,
 Obupno vije se ko červ pred mano,
 In prosi me za sveto voljo božjo,
 Da bi povedal, kaj se je zgodilo
 S kraljico ; glas predèrl je v pusto ječo,
 Da bila k smerti je obsojena.
 Ko po resnici mu poterdim to,
 Pristavim, da njegovo pričanje
 Marijo obsodilo je, poskoči
 Na noge ves razjarjen, plane na
 Tovarša, trešči s silno ga močjó
 Ob tla in hoče zadavíti ga.
 Z velicim trudom smo iz rok mu ga
 Iztergali. Potem se besno loti
 Sam sebe, bije se po persih s terdo
 Pestjó, preklinja sebe in tovarša.
 Upije, da je krivo pričal, da
 Lažnjive pisma so do Babingtona,
 Za ktere je prisegel, da so prave,
 Da pisal je drugače, kakor je
 Narékala kraljica mu, da ga
 Zapeljal k temu je hudobni Nau.
 Potem je skočil k oknu, ga odperl
 Z močjó lomastno in na ulice
 Upíl, da vreli skupej so ljudjé,
 Da je pisar Mariin, hudodelec,
 Ki je po krivem pričal na kraljico,
 Da je preklet in pogubljen na večno !

Elizabeta.

Da zmedla se mu pamet je, ste rekli,
Zmedénčeva beseda nič ne priča.

Shrewsburi.

O, ta beseda je pač važna priča!
Kraljica slavna, ne prenagli se,
Ukaži, da preišče se na novo!

Elizabeta.

Naj bode, ker je vaša volja, grof,
Ak ravno ne varjamem, da prenaglo
Sodili so to reč sodniki moji.
Da se umirite, naj ponovi se
Preiskovanje. — Prav, da je še čas!
Kraljeve časti moje se ne smé
Ne senca kake dvombe dotakniti.

Štirnajsti nastop.

Davison. Prejšnja.

Elizabeta.

Kje je pisanje, sir, ki vam sem dala
Ga včeraj?

Davison (zelo osupnjen).

Sodba?

Elizabeta.

Ki sem shraniti

Jo dala v roke vaše?

Davison.

Shraniti?

Elizabeta.

Podpisati sem morala, da sem
Spolnila voljo množici, po sili
Sem to storila, pismo izročila
Sem vam. Vi veste, kaj sem rekla. — Dajte
Ga sem!

Shrewsburi.

Sir, dajte ga, zdaj je vsa druga,
Ponóviti se mora preiskava.

Elizabeta.

Ne mislite tak dolgo. Kje je pismo?

Davison (obupno).

Po meni je, pogreznil sem se v smert!

Elizabeta (hitro mu v besedo seže).
Sir, Bog ne daj —

Davison.
Zgubljen sem! Dal sem ga
Iz rok.

Elizabeta.
Kaj? Kako?

Shrewsburi.
Bog pomagaj!

Davison.
Dal
Sem ga v Burleighove roké še včeraj.

Elizabeta.
Nezvestnik! Ste me tako slušali?
Vam nisem ostro ukazala, da
Ga hranite?

Davison.
Kraljica, tega nisi
Ti ukazala.

Elizabetha.

Malovrednež! me
Na laž postavljaš? Kdaj sem ti velela,
Da imaš dati Burleighu pisanje?

Davison.

Ne prav določno, ne prav jasno — vender —

Elizabetha.

Nepridnež! derzneš se to lma čiti
Besede moje? Dajati pomén jim
Kervav? Gorjé ti, ak nesreča vstane
Iz tega djanja samoglavnega!
S življenjem svojim mi pobotaš jo.
— Grof Shrewsburi, zdaj vidite, kak z mojim
Imenom se ravna.

Shrewsburi.

O, vidim, vidim!

Elizabetha.

Kaj pravite?

Shrewsburi.

Če delal vitez je
Po svoji ino ne po tvoji volji,
Postaviti pred sodbo mora se,
Ker je na vek ime oskrnil tvoje.

Zadnji nastop.

Prejšnji. Burleigh. Na zadnje Kent.

Burleigh

(pripogne koleno pred kraljico).

Ohrani dolgo Bog kraljico našo,
Naj pade vsak sovražnik na otoku
Tem, kakor Stuartova!

(Shrewsburi zakrije obraz. Davison vije obupno
roke.)

Elizabeta.

Govoríte,
Lord! Sem vam dala jaz povelje smertno?

Burleigh.

Ne ti, kraljica! Davison mi ga
Je dal.

Elizabeta.

V imenu mojem?

Burleigh.

V tvojem ne —

Elizabeta.

In vi ste ga spolnili neprašaje
Po moji volji? Sodba bila je
Pravična, grajati me svet ne more,
Al prav ni bilo, da se zanašáli
Na milost niste mojega sercá —
Zato spred mene za vse žive dni!

(Davisonu.)

Ostreja sodba pa zadene vas,
 Ker ste oblast pregrešno prestopili,
 Zapravili zaupano zastavo.
 Verzíte v ječo ga; po moji volji
 Naj sodi se na smert in na življenje.
 — Moj blagi Talbot! vi ste mož edín
 Med svetovavci mojimi pravičen,
 Odslej bodite moj voditelj in
 Prijatelj moj —

Shrewsburi.

Ne pahaj izpred sebe,
 Ne vlačí v ječo vdanih ti prijatlov,
 Ki delali so za-te, za-te zdaj
 Molcé! — Kraljica slavna, meni pa
 Dovolí, da pečate, ktere hranil
 Pošteno sem dvanajst lét, v tvoje roke
 Spet položím.

Elizabetha.

Ne, plemeniti Talbot!
 Sedaj ne zapustite me, sedaj —

Shæwsburi.

Odpusti mi, jaz sem prestar, ta roka
Je preokorna, da pritiskala
Pečate bi na tvoje nove dela.

Elizabeta.

Zapustil bi me mož, ki mi je rešil
Življenje?

Shrewsburi.

Storil sem prav malo. Tvoje
Časti in slave nisem mogel ti oteti.
Bog bodi s tabo! živi, vladaj srečno!
Nasprotnica je mrtva. Nič več se
V prihodnje ni ti bati, tréba ni
Ti nič več spoštovati.

Elizabeta

(grofu Kentu, ki pristopi.)

Kje je Lester?

Naj pride k meni!

Kent.

Lord se izgovarja,
Odnese ga je ladja na Francozko.

(Kraljica premaga sama sebe in stoji neprestrašena.
Zagrinjalo pade.)

